

شورا

عدد ۱۳

اپریل ۱ = سنہ ۱۹۱۴

موقت محرری: عبدالرحمن فخر الدین

ناشری: «م. شاہ و م. ناکر رامیظفر»

ژول سیمون

فرانسیہ ناک الوغ عالم لندن .

حقیقی اسلام و تربید .

امام و مدرس سرورالدين

بن مفتاح الدين .

ملی تاریخن بر کیسهك

زینت الله نوشیروان .

تشریح گه قارشى کیل و چى

لر گه جواب .

عالمجان الادریسی .

سیمونستار .

تلسزلك فاجعه سی .

ف. ك .

وقف . رضا الدين حكيموف .

سمرقند آثار عتیقه لون

زیارت . سیاح .

یاقتیلق ایله دوالانو .

موسی الاسماق .

تربیه و تعلیم:

«تل وادیات اوقتواصوللری»-

معلم عبدالرحمن سعدی .

«ملکه اجمیتی» .

اشعار .

مراسله و مخابره:

تارخان و اورسکی دن .

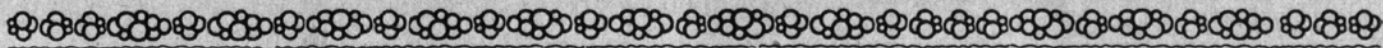
مطبوعات خلاصه سی .

مطبوع اثر لنز .

حقیقت ازله و .

(حکایه) نجیب دوماوی .

حوادث .

محترم عالمجان الادريسي جنابلرينه .

لسان فارسي برله آشنا ذاتلردن عالمجان الادريسي اصولي برله (مين ترجمه قيسام منه بولاي ترجمه قيلور ايدم اصولي) ترجمه غونهسي يازوب كورساتماكلارينى رجا ايتهم . وبعض بر اصول انتقاد و ترجمه گه مالك اولغان محترم ذاتلردن بزنگ هر ايكي ترجمه غونه مز حقنده و بزگه او قوچيلر طرفندن كورساتلگان و كورساتيله چاك اسلوب ترجمه لرى و بيرگان مشورتلى حقنده محاكمه بيورماقلىرى رجا ايدم منه . اوشبو كيله چاك آوغوست چيسله سينك ۱۵ نه چاقلى قارئين كرام نك كورساتكان مشورتلى و افاده قيلغان اسلوب ترجمه لرى حقنده «شورا» ده هيچ بر انتقاد و اعتراض او قورغه موفق اولماسام كورساتكان اصول و اسلوبلرينى عامه طرفندن قبول قيلغان وقعات حاصل ايدلگان حسابلا ب اوزيه ترجمه يابنده دستور العمل اتخاذا ايدم چكمن هم الله غه طايشروب اشكه شروع ايدم چكمن انشاء الله .

احترام ايله : ترجمه قيلورغه تله وچى

اداره گه يازلغان مکتوبلر

I

۱۲ نجى عدد «شورا» ده «آبدول» افندى نك «قارا ياصاو» حقنده يازغان توصيه لرينه كوزم توشدى . ژورناللر مزده بو طريقه هنرگه عائد مقاله لرى يازيلونك كيره كلگنده شبهه ايتيمز . فقط «آبدول» افندى نك ريتسيندن معلم و شنا كردلر فائده لانو احتمالى بيك آز . چونكه قارا ياصاو ايچون كورسه نكان ماده لر حقنده هيچ بر معلومات يازماغان . مثلا : نغروزيقه نرسه اول ؟ نه توسده بولا ؟ قيمتلى نرسه مى ؟

صونى куб. سانت. ايله اولچلگان . بونى تماما يازارغه ، اوسته وينه بزده گى هر اويده بولا طورغان صاوتلر (مثلا : شيشه ، چيناياق كيلر) ايله بو صونك كوبمو بولا ايدىكن كورسه تورگه ايدى . يوقسه قوب . سانت . نى آگلاوده قيون ، آگلاغاج آندى اولچمو طا بوده ممكن توگل .

زه نگار و قزل قارا ريتسييلرنده ده شول كيمچيلكلر بار . شريف عبدالرحيم .

II

۱۹ نجى عدد «شورا» ده «او قوچيلردن بره و» تابشماقلر قوبولوغه قارشى يازغان . بز بالار آنك فكرينه قوشىلا آيمز . بز بتون و قتمزنى تابشماقلر غنه بيريمز . سبق او قودن ، ژورنالنگ اچنده گى نرسلرنى او قودن آرتقان بوش و قتلر مزنى غنه تابشماقلر

گلستان كتابى نك نيندى بر نفيس كتاب اولديغين و شيخ سعدي جنابلرينك گلستانينى ترجمه قيلمش بر انگليز عالمى طرفندن و طاغنده انگليز نك بر زور مستشرقى طرفندن و مشهور پرافيسور و امبرى طرفندن مدح قيلغان عبارتلى ايله يازوب شيخ سعدي نك اجنبي لر نظرنده هم شايان تقدير بر ذات ايدوكين كورساتكانلگى ايچون (الفضل ما شهدت به الاجانب) و اولگى غونه ده گى حكايستى (شورا اونونچى عددده) «مين ترجمه قيسام منه بولاي ترجمه قيلور ايدم» ديب ايرغايينچه اوز طرفندن على حده بر غونه يازوب كورساتوى ايچون ، ترجمه حقنده يخشى مشورتلر كورساتكانلگى ايچون قسقهسى لا يعد ولا يحصى فوائدى حاوى بولغان ۱۲ نجى عدد شوراده غى مقاله پسندیده سى ايچون تشكر ايدم منه .

هم محترم نجيب افندى بن بدرالدين القزاني ، شولوق ۱۲ نجى عدد شوراده شيخ سعدي نك الوغ حكيم و كبار صوفيه دن اولديغين و ايران شاعرلرينك ايگ آلى صفنده طوروچى بر مستتى ذات اولديغين و ترجمه هالينك ۱۹۱۱ نجى يل ۶ نجى عدد شوراسنده باصلغانلغن ، شمس الدين سامى بك طرفندن زور بر مدح ايله مدح ايدنوب ، نظمه ايكى گنه نظرى (فردوسى ايله نظامى) اولوب شرده ايسه نظرى يوقلغن بيان قيلغان خبرن يازاغانلىقى ايچون و اوز طرفندن شيخ سعدي نك كلامينك مزيتى حقنده غى سوزلىرى ايچون ، اوتچى عدد شوراده غى ترجمه غونه مزده گى بعض بر قصور حقنده تيبه بيرماكى ايچون حاصل كلام فائده لى مشورتلر كورساتوب ايرغايينچه مفصل يازلغان بر مقاله دلرباسى ايچون تشكر ايدم منه .

۱۲ نجى عددده يالغز گلستان ترجمه سینه دائر مقاله لرنى درج ايچون زور اهميت بيروب اون باغانالىق اورون بيرگانلگى ايچون محترم «شورا» مجله علميه سى ايچون ممنونيت اظهار ايدم منه . يوقارينده اسملى مذكور اولغان ايكي برادر معارف ورورلرمدن تاغنده ۱۲ نجى عدد شوراده درج ايدلمش ۲ نجى ترجمه غونه مزگه هم التفات بيوروب ممكن اولسه «مين ترجمه قيسام منه بولاي قيلور ايدم» اصولى ايله اوز طرفلرندن يه بر غونه كورساتوب ايسلرينه توشكان فائده لى مشاوره لر بيوروب بعض بر قصورلريزغه تيبه بيرماكلرينى رجا ايدم منه .

بى بر رجا

قارئين كرام حضراتدن بزنگ ۱۰ نجى عدد «شورا» ده مطبوع ترجمه غونه لرغز حقنده خطور اينديكى فكرلرين بيان قىلب

۳۱ شعبان - ۱۳۳۲ سنه

۱ ايول - ۱۹۱۴ سنه

شورا دىر والوغ خادىملىرى

سىمون «در. شول اوزون اسم فسقار تلوب «ژول سىمون» دىب كنه استعمال قىلنە در) ۱۸۱۴ نجى يل ۲۷ نجى دىكار بده فرانسە نك «لورىان» اسملى كچككە گنە بر شەرنەدە دىناغە كىلدى. عائەسى عادىتى آدملىردن كنه عبارت بولوب آتاسى سودا برلە شغلنە در ايدى. اوقو ياشىنە ايرشدىككەندە «قان» اسمندە بر مکتىبە اوقودى. استعدادلى و زىراك بولدىغىدن درسلىرىنى گوزەل اوقودى و مئال بولوب يوردى طورغان شاگردلرنىك بر نچىلرندن ايدى. مکتىبە درسلىرىنى تمام ايتوب چىققاندىن صوگ «رىن» مکتىبە معلم ايتوب قويلدى. موندن صوگ يىك كوب مکتىبلر دە معلمك ايتوب يوردى و نهايت ۱۸۳۷ نجى يلدە «پارىژ» دە بر مکتىبە فلسفە برلە تاريخ درسلىرى اوقونور ايجون تعين قىلندى. اوزىنىك استادلردن بولغان كوزىن ۱۸۳۹ تاريخندە اوزىنە معاون صفى ايله معلم ايتوب «صوريون» غە آدى. موندە يونان ادبىياتى و افلاطون اثرلىرىنى فرانسىز لغىتە كوچروب شغللەندى. اوشبو تعليم خدمتلىرىنە مكافات ايتوب ۱۸۴۵ نجى يلدە فرانسە حكومتى اوزىنە «لچيون دونور» نشانى احسان قىلدى. موندن صوگ دىپوتات بولوب صايلا نورغە اجتهاد قىلوب قاراسە دە بو مقصودى بولمادى، صايلا نا آمادى. اوشبو سىپىدن قلم خدمتىنە كرىشمك بولوب اوزىنىك بر ايبدهشى برلە «فكرده حرىت» اسملى بر غزته تاسىس ايتدىلر. موندە بازغان سىياسى و فلسفى مقاله لىرىنى فرانسىزلىك ياراتوب اوقىلر ايدى.

۱۸۴۸ نجى يلدە فرانسە دە امپراطورلىق بتوب آنك اوزىنە جمهورىت اعلان ايتولدى. بو رقتدە ژول سىمون، فصیح سوبله وى

ژول سىمون

(۱۸۱۴ - ۱۸۹۶)

فرانسە دە بولغان زور انقلابلىك كوب آدملىرنىك طبیعتلرندە بولوب دە كومولوب طوراً طورغان استعداد و كالاتلرنىك تربیه قىلنولرىنە و میدان غە چىقولرىنە سبب بولدى. عادتدە، عزلت و درویشلكدە، هیچ حرىكتسز طوراً طورغان مملكتلردە والوغ آدملىرىتشمى، علم و فضیلت اوسمى، بلكە سقط روشدە طووا و شول حالده هلاك بولادىر. تىمر، اوت غە صالتوب ياندرلماغاندە و كورك برلە اوردىرنە گانده اش كرمەوى قىلندىن آدم بالالىرى دە مشقت اوتى ايجىنە صالتوب ياندرلماسه لىر. زحمت و فلاكت كوركارى برلە اوردىرنە سەلر اش كرمىلر. محنتلر، والوغ آدملىرىنى طوغدرماسه لردە اصل خلقلرندە بولغان قابىلىتلىرىنى تربیه قىلوب كالات گە يتشدرە آلالر. اوشبو سبب ايجون بولسه كىرەك فرانسە نك اوتسكان عصرده بولغان انقلابى وقتندە وىقتور هوغو، كىزو، اوغوست كونت، شاتو برىان، لامارتىن، الفردى موسیه، بازاق، مىسایه كىبى والوغ عالمر، فىلسوف و محررلر، خطیب و راعظلر يتشدى. مونلر فرانسىز ملتىنىك شەرتىنى كوتاردىلر و ملت بالالىرى ايجون افتخار قىلورغە لایق مئال و اورنەكلر بولدىلر. بو يزدە ترجمه حالى بازلاجق ژول سىمون دە اوشبو عالی طبقه دە بولغان والوغ عالمرلرنىك برى ايدى.

ژول سىمون، (مونك اصل درست اسمى «ژول سويس

ژول سيمون، اخلاقسزلق و سفاقت دشمنی بولوب بتون عمرينی ايسرتكچ، زنا و فحش كبی رذالتهلر نك تارالووينه قارشى صوغش قیلوب اوتكاردى، بتون خلقنى عمومى صورتده اوقوتو و عائله معيشتلرينی اصلاح قیلو طوغروسنده بيك كوب يازدى و بيك كوب سويله دی.

ژول سيمون، ياش و قتلر ندهده، قارتاق و قتلر ندهده اوزينی پجراتماغان، كرله ندرمگان عفتلی آدملر نك بری ایدی. اوشبو كالاتينك نتیجه سی بولسه كیره كه عصرينك الوغ فيلسوفلر ندن بولدى، عادتی بر اول كشيسی بالالغندن فرانسده وزير لر رئيسی بولو منصبينه قدر كوتارلدى. مرتبه لر كه منو يوللاری بيك كوب بولسده ژول سيمون ك فصيلتلی و شرفلی بولغان تعليم و تربيه همده اوزينك ملتينه خدمت ايتو. آدم بالالرينه شفقت قیلو، دنيا زيتلرينه التفات سالماو يولی برله كوتارلدى.

ژول سيمون، يونان ادبياتينه لازم درجه ده آشنا بولووی سببلی، غزاليلر و فخر الدين انرازيلر قیلندن ياكلش ترجمه لر واسطه سی برله توگل، بلكه طوغريدن طوغری افلاطون، آرسطو، زينون اثرلرينی مطالعه ايتدی و شونلر نی اوز زمانه سينك روحی حاللرينه و اوز قومينك منفعتينه موافق كيلور روشده تفسير قیلدی. اوشبو سيبدن صوروبون مدرسلگی فرانسده بولغان علمی مرتبه لر نك ك بلندی بولغان حالده اوزينك عصر دشلری، علم و فضل اهللری طرفندن لایق و مستحق كورلارب، مذکور اورنغه كوتارلدى.

ايسکی فيلسوفلر. فلسفه نك عمرم آراسينه تارالووينی ايسته ميديكلری و شونك ايجون چيمون عبارتلر برله سويله ب، خاص آدم لر كه گنه اوگره ميديكلری حالده ژول سيمون مونلرغه خلاف بر يول اختيار ايتدی، فلسفه نی بيكله شدروب عموم آراسينه نشر ايتار كه طريشدی.

ژول سيمونك باشقه فيلسوفلر دن بولغان ايكنچي آيرماسی: فلسفه سينك عملی بولوونده در. (آندن مقدم كيلگان فيلسوفلر نك فلسفه لری نظری بولادر ایدی). شونك ايجون هر بر دعواينی حسی بر مثال برله اثبات ايتدر و هر قاعده نی جزئياتلری برله كورساتدر ایدی.

ژول سيمونك كالات كه بيتووينه طبيعی بولغان حاللر ندن باشقه. كسبی و اوز اوزينی ارشاد قیلووينك ثمره سی بولغان حاللر نك ده كوب دخلی بولدی. ژول سيمون اوز اوزينی بيك ياخشى طوتا بلدر، ذلت و مسكنتی، مدارا و مداهنه نی غایت توبانك اعتقاد قيله در. عزت نفس و شرفینی هيچ نرسه ايجون فدا ايشيدر ایدی، چاقرسه لر علمی و سياسی خدمتلر كه شول

و نباتلی بولووی برله شهرت چقارغان ایدی. شونك ايجون اوزينی مبعوثان مجلسينه ديپوتات ايتوب سايلاديلر. ژول سيمون معتدل مسلك صاحبی بولديغندن اشتر اكيون كه بيك قارشى طور دی و «اشتر اكيون عدالت كه دشمن فرقه لر» ديب چقردی. ژول سيمون، اوشبو مبعوثانگی وقتنده بتون اجتهادینى خلقنى اوقوتو مسئله يينه صرف ايتدی و ابتدائی مکتبلر كاميسيه يينه سيكریتار بولوب سايلاندى.

۱۸۵۲ ده فرانسده جمهوريت بتوب ايمپراطورلق كپرو قايتديغنده ژول سيمون، معتدل فرقه طرفنده بولوب جمهوريت حقدده آرتق طرفدارلق ايتادی. اوشبونك ايجون بيك كوب آدملر تولدرلوب و بيك كوبلر نفی قیلنديغی حالده ژول سيمون موندی اشردن سلامت قلدی. موندن صوك فلسفه حقدده غی اثرلرينی تأليف ايتار كه كرشدی و اوزينك فلسفه ده بيك عالی درجه ده ايكانلگینی فرانسز عالملری طرفندن تصدیق ايتدردی.

ژول سيمون، فصیح خطيبلر نك بری بولغانلقدن خطبه سويله وينی ايشته ديكلر نده خلقلر مجلسلر كه مونك خطبه سينی ايشتور ايجون بارلر ایدی. خطبه لر ينك ك مشهورلری تعليم، معارف نشری هم مطبوعاتغه حریت بپرو طوغروسنده در. موندن صوك ژول سيمون فرانسه نك معارف وزيری نصب قیلندی و ۱۸۷۳ ده موندن استعفا ايتدی.

۱۸۷۵ ده ساودت مجلسينه اعضا ايتولدی، صوگره وزيرلر رئيسی بولوب ۱۸۷۷ ده استعفا قیلدی. موندن صوك بتون عمرينی علمی مسئله لر ايله شغلنوب اوتكاردى.

ژول سيمون، ك كوب تصنيف ايتوچی و غایت معنالی يازوچی مؤلفلر دندر. مونك اثرلری فرانسز لر آراسنده غنه توگل، بلكه علم صاحبی بولغان ملتلر نك هر بری قاشنده معروف و مقبولدر. «يكر منچي عصرده خاتون» اسملی بر اثری عرب لسائينه ده ترجمه ايتلوب تارالدى.

فرانسز لر اوشبو عالملرينك قدرينی بله لر، سوزلری برله استشهاد قیلر. فرانسز خلقينی تربيه ايتووينی و برنجی واجبلرينی اوگره تووينی خاطر لر نده طوتالر، ۱۹۰۳ نچي يلدده «پاريز» شهرنده مونك ايجون تمثال اوطورتديلر واسمينی منگو قالدرديلر.

ژول سيمون بيك معتبر و بيك مقبول عالملر دن همده بيك الوغ منصب اهللر ندن بولغانی حالده فقيرلك اوزر نده تركاك ايتدی و فقير حالده وفات بولدی. اكرده ايسته سيه ایدی فرانسه نك برنجی بايلر ندن بولغان بولور ایدی، لکن عام برله شغللنونی همه شهرتلر دن اوستون و هر بايلقلر دن بوقاری حساب ايتدی و دنيا چه چكسی ايله آدانمادی.

ژول سیمون اوزون عمر سوردی و شوشی اوزون عمرنده اوزینگ ترجمه حیاتیته قارا تاب توشرمادی، اولگان کونیه قدر قناعت، عفت، عزت نفس و علم که خدمت کبی فضیلتلر که ملازمت ایتدی و ایندگولک سویوچی خلقلرغه مجسم مثال بولیدی. موندی عالمیری بولغان ملتنر بختیلیر و دنیاغه خواجهلق قبلورغه اهلیتیلیردر.

وقاتی ۱۸۹۶ نجی یل ۸ نجی اییونده بولوب تربیه-سی «پاریژ» شهرنده در.

ساعتی برله بارا وائش که کرشه در، خدمتدن قوسه لر کیتهدر و علم که بیرله در. هیچ کم ایشگنده یورمیدر، یالو یالوارو، عذر ایتونگ نی ایکانلگینی ده بلیمیدر ایدی. «الوغ کشی کیردک زور شهرده بولسون و کیردک چککنه گنه بر اولده طورسون، خلقلرغه خدمت ایتارگه و فائده کیترر ایچون ظریشورغه تیوشلی» قاعده-سی ژول سیموننگ عقیده-سی ایدی. شونگ ایچون الوغ منصبلرندن عزل ایتولدیکنده «پاریژ» نی تاشلاب بر چککنه گنه شهرگه کیتدی و شونده هم علم هم خلقلرغه خدمت برله شغلانوب عمر اوزدردی.

فاسفه لر ایله ده تأیید و ترویج قیلیمق، امتنی ده بوگا موافق روشده تربیه ایتیمک ایله ظاهر بولور.

حقیقی اسلامی یا کیدن اظهار قیلماق تخلص و توضیح هم تحقیق اصوللری برله حاصل بولور. تخلص، اسلام دیاتینی و آنک حقایقنی سوگندن یاشدرلغان خرافی مسلکلردن و باطل عقیده لردن صافلامقدن عبارتدر. شونگ ایچون، سوگندن ظاهر بولغان اعتزال، باطنیه، مشبهه، حشویه و باشقه چه بولغان الحادیه مسلکلرینگ جمله سینی چیقاروب خالص اسلامن غنه قالدردمقدر. اوشنداق حنفیلمک، مالکیلمک، شافعیلمک، حنبلیلمک و فلانقلر کبی قیدلردن، نقشبندلک، قادریلمک، شاذلیلمک، چشتیلمک، مولویلمک و فلانلق کبی طرقلردنده تخلص قیلیمقدر.

توضیح و تحقیق قاعده-سی ایسه اسلام دینینگ حقیقی بولغان قواعد و فضائلی اظهار قیلیمق و آنک جوهرنده مکنوز بولغان حقایق علویه-سی کشف و ایضاح ایتیمک، انسانلق و تربیه اصولارینه ده تطبیق قیامقدن عبارتدر. مونگ یولی اوشبو نرسه لردر:

۱) قرآن کرینگ ايسکی و یا کئی فیلسوفلرنگ حکمتلرینی جامع ایکانلگینی اثبات ایتو. فی الواقع قرآن کریم فیثاغورث و سقراط، افلاطون و آرسطو کبی ايسکی فیلسوفلر، کندی و فارابی، ابن سینا و ابن رشد کبی اسلام حکیملری، طوماس میشلر

حقیقی اسلام و تربیه

قرآن شریف بتون حقایق علویه و سفلیه نگ ترجمانی بولوب بتون انسانلق عالمینی اصلاح ایتیمک ایچون نازل بولغان ایدی. لکن قرآن شریفنگ مشکاتدن و آنک تعلیمندن ناشی بولغان قواعد مقدسه لر، اصول شرعیه لر، مکارم اخلاقیه لر. فضائل انسانیه لر، علوم فطریه لر عصر سعادتدن باشلاب ایکی و اوچ عصرلر ظاهر بولدی ده سوگره توقف ایتدی. قرآن نی تعلیم ایتو درلو درلو جدوللر، قنالار، نهرلر که آیرلیدی ده آلدن نشئت قیلغان هر درلو شائبه لر، لکه لر ایله قرآنک صافلی و علوی غائب بولدی. بونگ سببندن: معتزله لک، باطنی لقی، مشبهه لک - حشویه لک، رفض و الحاد تربیه لری و حسابسز بولغان مذهب فرقه لری و تربیه اصوللری ظاهر بولوب قرآن تعلیماتی بتونه ی ضائع بولغان ایدی. بوسببندن بتون امت تربیه سز قالب اساطیر و هم خرافاتدن تازارنه آلماینچه یک کوب آدم لر ايسکی محوسینده قالدیلر.

امتنی بویله ضلالت و هلاکتلردن تخلص قیلماق ایچون چاره لر تابو لازم و ضروردر. مونگ چاره سی یالکر قرآن شریفنگ معدتده مکنوز بولغان خزائن علمیه و حکیمیه لری یا کیدن آچو، تربیه و تعلیم و هم ده مدنیت و انسانلق عالمینه تطبیق قیلماق.

سنت اوزرینه موافق حالده وضع ایتدیلر. اوشبو دورلرنگ الوغلی طرفندن اسلامنک عقیده و عبادت، اخلاق و فقه، معاملات و تهذیب نفس هم حدود بابلرینک اساسلری تیوشنجه قویلمش و کتابلر تدوین قیلو غایتده کیک حریت فکریه اوزرینه تامر لانش ایدی. بو دورلرده بتون علوم و فنلرنگ مبادیلری باشلانوب الوغ کتبخانه و رصد خانهلر، شفا خانه و اجزأ خانهلر، درسخانه و انجمن خانهلر، نباتات و حیوانات باغچهلری، کاربان سرایلر و معماری اصوللری و باشقهلرنگ جمه سی میدان آلمش ایدی. اما اسلامنک اورتا دورنده ظاهر بولغان اعتقادی و عملی هم اخلاقی و فلسفی مذهبلر اسلام مدنیتینک ترقیسینه مانع بولدی. قرآن و احادیث شریفه لرنک علوم و معارفلی صاف فکرلر ایله چقارلغان علوم و فنون یلغعلری اوشبو مذهبلر سببلی اوزرینک آغووندن طوقتلدی. اگرده اسلام، سلفلرنگ قورغان نیگلری و آنلر طرفندن قویلغان مبادیلر بوینجه دوام قیلغان بولسه ایدی بو کوونگی آروپا مدنیتی کو بدن عالم اسلام طرفندن ظاهر بولغان بولور ایدی. آروپا مدنیتی یتشدرگان بیکون و سپنسرلر، بورنو و دقارتلر، شوپنهاور و قوپرینقلر، غالیله و کپلرلر، نیوتون و آراغورلر، لابلر و قاتلر، قاسینلر و شیللرلر، برتلو و پاسقاللر، دوپلر و دو انجیلر، کبی مدنیت جدیده مؤسسارلی اسلام عالمندن ظاهر بولغان بولور ایدی. اوشنداق بو کون آروپا عالمنده خارق العاده بولغان کشفیات و اختراعاتدن: الکتریقلر، تیلوفولر، تیلیگراملر، بخار ماشینلری، مخاینقلر، تیلسقولر، میقرس-سولر هم ده تشریح فنلری، کیمیا عملیاتلری ده کو بدن اسلام طرفندن ظاهر بولغان بولور ایدی. امام و مدرس سرورالدین بن مفتاح الدین.

عبرتلی سوزلر.

هر نرسه باشده کچکنه بولوب سوکندن آز زورایا، مگر قایغوغنه مونک خلافتجه در. قایغو، باشده زور بولوب سوکندن آز آز کچره به در.

انسان رسملرینک الگوزده، یازغان نرسه لیدر.

طریشو، قناعتسزاک توگل.

یاش وقتکوزده «فضیلت» که خدمت ایتکر، قارتایدیغکوزده «فضیلت» اوزی سز که خدمت ایتار.

~~~~~

بورنو و اسپنوزده، قوپرینک و دقارت، هرشیل و بیکون، سپنسر و روسسو، گوته هم قولر کبی سوکونی فیلسوفلر و ادیبلرنگ حکمتلرینی جامعدر.

قرآن شریفده ۶۶۶۶ قدر آیت بولوب هر بر آیت کریمه ننگ مفادی ادبیات و حکمت که تطبیق قیلنوب قارالور بولسه بو سوزلرنگ درستلگی شبهه سز معلوم بولور.

(۲) احادیث شریفه و سیر نبویه نی یعنی حضرت محمدنک اقوالینی، افعالینی، بتون احوال و اطوارینی شایع قیلیمقدر. حضرت محمدنک بتون فعللری، عمللری احوال و اطوارلی قرآن شریف تریه سندن بر نمونه بولنور. دین اسلامنک تریه سی ایسه آکا اقتدا قیلماق ایله تمام بولور. «ما یطق عن الهوی ان هو الاوحی یوحی...» آیت کریمه سینک مفادینجه حضرت محمدنک بتون سویله دیگی سوزلری «وحی» بوینجه در. آنک حدیثلری تفتیش و تصحیح قیلنوب صحاح، سنن، مسانید عنوانلر نده نشر ایتولمشلردر. آیت کریمه لر کبی احادیث کریمه لرده هر قابولری، حکمانک حکمتلرینه، ادبیاتلرینه مطابق اولمقدردرلر.

(۳) قرآن شریف و احادیث شریفه لردن استنباط قیلنوب وضع ایتولگان اسلام قاعده لرینی ترویج ایتمکدر. اگرده مسلمانلر بتون عمل و فعللرینی، حرکات و سکنا تریلری شریعت قاعده لری برله تقید و تزیین قیلور بولسه لر جاهلیت ملتلرندن کرگان رسملر و عادتلر نندن هیچ شبهه سز تازارناچقلردر. قرآن شریفدن اخذ قیلغان مذکور اصوللرینی اهل ایتدیلرده سربستی روشده: عادات، جاهلیت رسملری و سفاهت عالمرینه غرق بولدیلر، محوسلردن فرقسز، امتیازسز حالده قالدیلر.

(۴) سلف طریقینی احیاء قیلیمقدر. حضرت پیغمبر اسلام دینی اوزی شفاهی ره و شده تعلیم ایتدکده، یوز مکدن آرتق شاگردلری، صحابه لری بولوب بونلرنگ هر بری آنک حقیقی اولان تعلیم و تریه سندن کامل حظ و نصیب آدیلر. شونک ایچون آنلر جن امت و حقیقی مسلمانلردن بولدیلر. اوشبو سببندن آنلرنگ اثرلرینه اتباع ایتمک بتون امت ایچون تیوشلیدر.

سلفلرنگ دین جهتندن اولان تعلیم و تریه لری صاف بولدیغندن حقیقی امت سانالورلر و مونک اوستینه آنلر دین اسلامنک ناقولری بولوب اسلام دینینک اصول و قاعده لری آنلر طرفندن تأسیس اولندی.

مثلا: صحابه لرنک بیوکلی و هم تابعیلردن و تبع تابعیلردن: حسن بصری و اوزاعیلر، زهری و مالککلر، ابوحنیفه و شافعیلر، ابن حنبل و وکیلر، زفر و ابو یوسفلر، محمد و بخاریلر، مسلم و نسائیلر، و باشقه لرنک جمه سی اسلام دینینک اساسلرینی قرآن

یا گلشدر. لیکن مین یوغاریده یازغان ملاحظه لریمه تایانوب احمدزکی جنابلرینک سوزن یا گلش دیه سم کیله در.

محترم احمدزکی افندی ینه شولوق بیتده: «۳۱۰ هجری ۱۶ نجی محرمده بلغارلر و خانلری رسمی صورتده مسلمان بولدیلر» دیش. بو سوزنگ قایدن آنووی بزگه معلوم توگل. یوغاریده غی سوزی یا گلش بولسه، البته بوسی ده یا گلش بولور. چونکه، آنکجه: بلغارلرینک رسماً مسلمان بولولری «هیئت علما» قاشنده بولمشدر. اما، حقیقتده «هیئت علما» نگ بغداد شهرینه باروب کرولرینه اوشبو ۱۶ نجی محرمده نه ق ۴ نجی کون ایدی. فکر عاجزانه مه کوره. بلغارلرینک هم خانلرینک رسماً مسلمان بولولری «هیئت علما» کیلودن بون بولمشدر.

اوشبو سیلر ایچون:

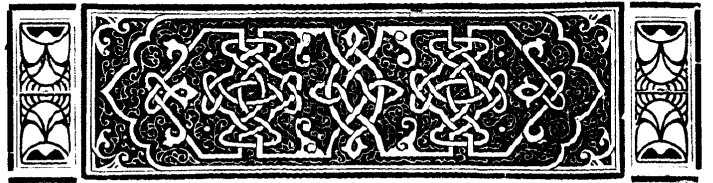
(۱) آلماس قآن، دین و شریعت اوگره تورگه، مسجدلر سالورغه دیب علما و صانعلر صورتب ایلچی یباردی. بو ایسه اوزی هم قومی مسلمان بولغان تقدیرده گنه بولورغه تیوش.

(۲) هیئت کیلودن مقدم، جمعه شرطلری تابلوب، جمعه اولقور و خطبه سویله نور بولغان. خطبه لرنده «اللهم اصلح الملك بلگیوار البغار» دیب دعا ایدرلر ایکان. ابن فضلان «اللهم اصلح عبدك جعفر بن عبدالله امیر بغار» دیب اوقورغه قوشقان. مونده هر نه قدر «اللهم اصاح...» سوزی بله قآن مسلمان بولماد. یغینه استدلال ممکن ایسه ده. اصلاحتک کوب تورلی معناسی بولدیغندن آنی استدلال تیوش توگلدر. بوندن برنجی رقمده یازغان دلیمز هم ابا ایسکان کبک. قآن مسلمان بولغان سوکده همان شول دعانی قیلولری ده ابا ایدر. یعنی جعفرینک بوردن مسلمانلغنه دلالت ایدر.

(۳) ابن فضلاتک «مؤذنلری، ایرته نمازینه اذان ایتور ایچون نجه آیلر تونله یوقلامای اوزدرلر ایکان...» دیگان سوزی ده بونی آگلانور.

(۴) «اول وقتده بلغار خلقنده اسلامیت نق اورناشقان ایدی. «الوغ قازانده قاینان چی بولماس» مقالنجه یوک اورندن یوک علما کیترونی مصلحت کوردیلر...» سوزنده کوب مؤرخلر اتفاق ایتمشلر. اوشبولر همه سی بلغار خلقلری و خانلرینک «ابن فضلان هیئی» کیلوندن بون مسلمان بولولرن آگلانلر.

(۵) خزر نوزکلری، اصحاب کرام زمانتدوق اسلام قبول ایته باشلانلر. حضرت عمر زمانلرنده بونلر آراسنده اسلام دینی یاخشوق، رالغان ایدی. ییگره کده بونلرغه، حضرت عمر زماننده، عبدالرحمن بن ربیع الباهلی و سلیمان بن ربیع الباهلی رضی الله عنها قوماندانلرنده بولغان «اسلام - خزر صوغشی» تأثیر ایتدی.

ملی تاریخدن بر کیسهک (۱)

«بغار» قآنی آلماس سولگی اوغلینگ ایلچی یباروب صورتونیه کوره عباس خلیفه لردن ابوالفضل جعفر (المقتدر بالله) طرفدن یبارلگان «علما هیئی» نک بغداد شهرندن چغوب کیتونده هر مؤرخ اتفاق بله ۳۰۹ نجی هجری ۱۱ نجی صفر الحیرده دیسه لرده، «بغار» شهرینه باروب کرولری توغرسنده اختلاف بار. تاریخ ملی بولدیغندن بو واقعه مهم بولسه ده، تاریخچیلر مزاهمیتن ایس که آلمانلر یا که ایس که آلسه لرده صاناشقانلر. مثلاً: احمدزکی افندی ولیدی جنابلری «تورک و تاتار تاریخی» کتابنده (۸۱ نجی بیتده) و دخی عبدالرحمن زیری جنابلری «تاریخ بغار» رساله سینگ اون ایکنجی بیتده: «مذکور ایلچی هیئی ۳۱۰ نجی هجریده اون ایکنجی محرمده «بغار» شهرینه باروب کر دیلر» دیمشدر. اما «آثار» نک برنجی کیسهک یکرمنچی بیتده «مذکور ایچی هیئی ۳۱۰ نجی هجری ۱۲ نجی محرمده بغداد شهرینه قایتوب کر دیلر» دیشدر.

۳۰۹ نجی سنه اونبرنجی صفر بله ۳۱۰ نجی سنه اون ایکنجی محرمک آراسی اوج یوز اوتوز اوج کون بولور. «بغداد» بله «بغار» شهرلری آراسی ۲۱۵۰ چاقروم بولوب «هیئت علما» نک خراسان، بخارا، خوارزم و باشقردستان اوستلرندن تاولق، قوملق، صوسز چون و دالاردن آیله نوب بارولرن ایسه بله گنده تخمیناً اوج مک چاقروم بولور.

مذکور اوج مک چاقرومی ۳۳۳ کونگه تقسیم قیلسه قده: مذکور هیئت، کون صاین توغز چاقرومدن یک آزغنه آرتراق یازغان بولادر. «آثار» ده یازغان سوزنی قبول ایتوب، ۳۳۳ کونگ یوز ایلی قدرسن بغداددن بلغارغه باروغه ۳۳ کون قدرسن بلغار شهرنده توررغه و قالغان یوز ایلی کوننی ده یا گادن بغدادگه قایتورغه دیب ایسه ب ایسهک «هیئت علما» هر کوننی یکرمی چاقروم مقداری یورگان بولور. اما، بلغار شهرنده ۳۳ کوندن کوبره ک تورغان بولسه لر، یگرمی چاقرومدنده آرتراق یورگان بولولری ده ممکندر. برسینه برسی خلاف بولغان اوشبو ایکی تاریخنگ برسی البته

(۱) کوبدن کیلگان بو مقاله، تیوشسز اورزغه قویاو سبیلی کورلمی طورغان.

مونا شوگا کورہ، بلغار تورکاری ہر نہ قدر اصحاب کرام
زمانتدوق مسلمان بولغان بولسا لردہ، قائلری یالکر دورتچی
عصر ہجری باشلرنده (فضائل اسلامیه گہ رغبت ایوب) بغدادگہ
علما صوراب ایلچی یارووندن آزغنه ٹلک بر زمانده اسلامیتی
قبول ایتمشدر و اوزنده عقیدہ اسلامیه اورنلاشوب بتکان سوگرد
«مرکز اسلامیت» ده اسلام حکملرینی یورگرہ تورغان خلیفہ
اسلام بلهن الفت و اتفاقی دینی بر بورچ کورگان و حقیقی
اسلامیتی اوگرہ نور ایچون و مملکت گہ اسلام نورن تاراتدر،
اورتاقلاشدر ایچون علما صوراب ایلچی یارگاندر. قسقه سی:
آنک ایلچی یاروونہ، اوزینک بورندن بولغان مسلمان لغندن
باشقہ بر داعیہ ده یوقدر.

II

بلغار مؤرخ یعتوب بن نعمان البلغاری ننگ وفات بولون
«مستفاد الاخبار» و «آثار» ۵۵۹ ہجریده دیب کورسہ تسہ ده
احمدزکی افندی ولیدی جنابلری «تورک و تاتار تاریخی» ننگ
۸۵۰ ہجری بیتندہ ۵۷۹ ہجری دیب کورسہ تکان. البتہ بونلرنک
برسی یا کلشدر. مین بونلر توغروسندہ بولای اولیم:

یعتوب بن نعمان البلغاری جنابلرن، ۵۲۹ ہجری ہجریده
بلغارغہ کیلگان ابو حامد الاندلسی کورگان و برگہ مصاحبہ قیلغان؛
یعقوبدن یک کوب معلومات تاریخیہ آغان و آنک علمینہ تعجب ایتکان.
شولایوق ۵۳۰ ہجری ده بلغارغہ کیلگان محمد ابو عبداللہ الغرناطی ده
یعقوب بلهن صحبت ایتکان.

یعقوب افندی ننگ وفاتی، محترم مؤرخز ولیدی جنابلری
یازغانچہ بولغانده، بونلرنک اولگیسینک کیلووندن ایلی یل صوگ
ایکنجیسینک کیلووندن قرق توغز یل صوگ بولادر. اجل طیبی
۶۵-۷۰ یلر بولدیغندن، مؤرخز یعقوبنی ۶۵-۷۰ یاشلرنده
وفات دیب فرض ایتسہک، مذکور عالملر بلهن صحبت ایتکان
زمانده ۱۵-۲۰ یاشلرنده گنہ بولمق تیوش بولا. بر. ایکنجی
زکریا بن محمد الفزینی ایتوونہ کورہ یعقوب بن نعمان، ۴۷۸
ہجریده وفات بولغان «امام الحرمین ابوالمعالی عبدالملک بن عبداللہ
الجوبینی» ننگ شاگردیدر. بو سوزنی مرجانی ہم رضاء الدین
حضرتلری ده قبول ایتمشلردر. احمدزکی جنابلری تاریخی بلهن
ایسہ باہ گاندہ ۱۰۱ = ۴۷۸-۵۷۹ بولدیغندن یعقوبنک وفاتی
استاذینک وفاتندن یوزده بر یل صوگ بولا. استاذندن درس آغان
وقتلردہ یکرمدن آرتغراق یاشدہ ایتوب فرض ایتسہک، یعقوبمز
۱۳۰ یاشلرنده وفات ایتکان بولا. اوچنجی: مرجانی و آثار
تاریخن قبول ایتسہک، یعقوب افندی اندلس عالملری بلهن مصاحبہ

بو صوغشدن بورن ده خزر تورکلرنده مسلمانلر بار ایدی. حتی
آنلر بعضاً اسلاملرنک بہادرلقلرن سویلب قورقتوب قرداشلرنک
انہزامنہ ده سبب بولدیلر.

ایندی خزر تورکاری. اصحاب زمانتدوق اسلام دینہ
کرگان بولسہلر، بر تل و بر ادبیات اچندہ، بر نہر و بر اولکدہ
یاشاگان ہم خزرلرنک ایکن یاقن قرداشلری بولغان (حتی سیاسی
ادارہ دن باشقہ آیرمالری بولماغان) بلغار تورکلرنک ده کورلری
ننگہ ممکن بولماسون؟! . حتی خزرلر کرگچ بونلرنک کرمای
طورولری ممکن توگلدلر، دیہرگہ یاری. چونکہ بر بری بلهن
مناسبتدہ بولغان ایکن قبیلہ آراسندہ عادت، عرف و دین، تیز
زمانده اورتاقلقغہ چغو اوزی بر قانون اجتماعیدر.

(۶) «تواریخ حسامیہ» و «فرہنگ نامہ» ده بلغار یورتمہ
اصحاب کرام (یا کہ تابعین) دن ایلچی کیلدی دیلمش ایسہ، بونی
قطعی روشدہ اثبات ایچون بر دلیل تابلمغان کبک رد ایچون ده
دلیل تابلماز. حضرت رسول (صلی اللہ علیہ وسلم) ننگ حیت
مملکتلرگہ یبارگان ایلچی و خطلرنک معین صالری و قایسی
مملکتلرگہ ایکنی ہیچ بر یاق بلهن ثابت توگلدلر. حبش نجاشینہ،
روم قیصرینہ، فرس کسراسینہ بولغان کبک خزر خاقانینہ، بلغار
بلدیوارینہ (حتی سین فغفورینہ) ده اولا بلور. کافہ ناس قہ رسول
ایتلوب یبارلگان نبی ذی شان حتمندہ ایکن مناسی ده شول توگمیدر؟
بلغار قا آنی آلماس سولگی اوغلی: «بنم آتام کافر ایدی؛
بنم اسم کافر و قتمندہ قوشاغان» دیمک بلہ بلغار خالقینک ده کافر
بولوی لازم بولماس. حتی علما ہیبتی کیلودن بورن آلماس
قا آن ننگ ده مسلمان بولماغانغی آکلشلماز. فقط آلماس ننگ
آناسی کافر بولغانغی و اوزینک ده قا آن لق منصبہ او طورمازدن
اول یا کہ قومی آراسندہ اسلامیت تارالوب «فضائل اسلامیه» نی
بلمازدن اول کافر بولغانغی آکلشلمور.

ہر بر ملت و قوم یا کا بر دین گہ کرگانده، ایکن اول
یارلیلری، اشچیلری، آندن سوگرہ حاکم، توردہ وزادگانلری و ایکن
سوگرہ ده پادشاہلری کرر. فراغنه مصریہ، رؤسای اسرائیلیہ ده
ہم روم ایمپراتورلرنک و روس کنازلرنک نصرانیت قبول
ایتولرنده، عمر بلرنک و خزر تورکلرنک اسلامیت قبول ایتولرنده
بو حاکم بیک آچی کورینور. (بونک فلسفی سببی: «جفانی چیکمہ-
یہن انسان صفنانک قدرینی بلماز» قیلندن، دنیانک راحتدہ رک
تورغان انسانلردہ کبر، تعصب، عناد، شہوات، حب نفس قوتلی
بولویدر). بونلردن پادشاہ و حاکملرنک یا کا بر دین گہ کرگانده
ہم وعوامدن صوگغہ قالب بورولری بر قانون قیلندن بولوی
آکلشلمور.

تشریح که فارسی کیلو چیلر که جواب

وقوعات علمنی تعقیب ایروب بارو چیلرغه بو یکره نچی عصرده اوجقچ، تلسز تیلیغراف و تیلیفون ایجادی؛ کیمه چیلک، طوبخلیق، معدنچلیق، حیوانچلیق، نباتچلیق فنلرینک، خلاصه علوم و فنونک بتون شعبه لرینگ ترقیسی ایله برکه طب و تشریح فنلرینکده نپقدر ترقی اینکانلگی معلوم بولسه کیرهک. بو صوگنی ایکسینک ترقیسنه انسانلر بله برابر حیوانلر، مثلا: اتلر، قویانلر، قوربغه لرده خدمت ایته لر، بو کون آوروپاده، ژاپو نیاده، روسیه ده، تورکیه ده خلاصه منتظم طبیه سی بولغان هر بر مملکتلرنگ طبیه لابوراتوارلر نده الگ مشهور جراحلر و یوزلرچه شا کردلر بله برکه قویانلر اتلرده طریشارلر. همده یلسه کز نپقدر؛ انسانلردن آرتغراق بر فداکارلق و زحمت بله بو حیوانلرنگ بیک کویسی - طبق بزم طیاره چیلر شیکلی - شوشی طب. تشریح و منافع الاعضا فنلرینک ترقیسی ایچون اوزلرن فداده ایته لر وقایسی برده لری ضعیفه نوب هر توری اورو لرغه مبتلا بولوبده قالالر.

بو خصوصده انسانلر بله مذکور حیوانلر آراسنده برگنه فرق بار انسانلرنگ سعی و اجتهادلری اختیاری حیوانلر نقی ایسه جبری .

بو کونگه قدر لابوراتوارلرده توری حیوانلر اوزرنده ایکی توری تجربه یاصالا ایدی. برسی . vivisection، منافع الاعضا تجربه لری ایچون بر حیوانی تری حالنده تشریح ایتو، ، ایکنچیسی «Microbique - میقروبی تجربه نر» یعنی میقروبلرنگ بر وجوددن ایکنچی وجودگه سرایت ایتولرینک و تأثیرلرینک درجه سن آکلاو ایچون هر توری میقروبلر توری حیوانلرنگ قانلرینه ایگولوب تجربه ایتوله ایدی .

حاضر ایندی تلگی بیاغی قناعتسز آوروپالیر یوغاریده غی ایکی توری تجربه دن نپقدر کوب فائده لر کورسه لرده، بولار و بالخاصه صوگنیسی بله میلیونلرچه آدملرنی وقتسز اولومدن قوتقاروب آلوب قالسه لرده مونک بله گنه قناعتله نیملر، حاضرده طاغن ده باشقه توری تجربه لر یاصیلر . مثلا: صوقرلرغه برر حیوانتک قویان یاخود قوینک کوزن اورناشدرو جاخونکه بله اوپکه سی جرگان کشینک اوپکه سن برر حیوانتق بله آشدرو شیکلی حیوانلر ایچون نپقدر ضررلی بولسه انسانلر ایچون اولقدر مهم و فائده لی

سندن صوگ ۳۰-۳۱ یلرغنه تورغان بولا . و استاذینک وفاتدن صوگ ۸۱ یل قدر هجری قمری تورغان بولا . مونه، بو صوگنی ایسه اولگیگه قاراغانده عادی هم طبییگه یاقتراق و معقولرک بولغان ایچون «تورک و تاتار تاریخی» ننگ بو سوزنده یا کتس بولورغه کیرهک دیمن . بو یعقوب بلغاری ننگ وفات تاریخن بیلگیله و . اولگی مسئله کبگولک کیرهکلی بولماسه ده، ملی تاریخلر مزنی . اوزمز بلگان قدر یا کتس لردن ممکن قدر پاکه رگه طرشو بله ن بورچلو اولدیغمزدن اوزم درست دیب اعتقاد اینکان فکر منی یازدم .

کتبخانه عاجزانه مده شهاب الدین المرچانی کتبخانه سندن، اوز شاگردی محترم اولدشم ملا عارف اهدی موسین قلمی بله ن کوجروب آلتغان قاون بر مجموعه ده، مرحوم مشیف پاشا طرفدن یازلغان «چینگیز خان» رساله سی وار . اورتا قولده اون بیت قدر یازلوب آخری تمام بولماغان . شول رساله ننگ مطبوع نسخه سی وار میکان؟ بولمازسه شهاب الدین حضرتنگ قالغان کتابلری آراسنده شونک تمامی تابماز میکان؟ اوشبو توغروده معلوماتی بولغان ذاتلرنگ مرحمت ایتب «شورا» آرقلی جواب یازولرن اوتتم .

شماره:

باشلی اوروچیغه!

کم به شلی یتیمگان آشلق طوتوب اورسا اوراق شول کشی خفت صانالا هم دیلر آحق، دوراق .

~~~~~

ته کریگه قایتار شاعر! اول نیدی «جان» بیرگان ایدی بیر کیری پاکه ب، نیچوک پاکک بله ن کیلگان ایدی . ک . پایی .

~~~~~

تله ک

بتون افکار انسان برله شوب برلرنی تره تسون صدای اتفاق کوکلرگه آشون همده کوکره تسون بیروب کوچ بارچه خلق برکه معارف قابقاسن آچسون سعادت باصقچینک ایگ یوغاری باصماسون باصسون . مصطفی ثابت .

~~~~~

بیگانه کده تللری بله شول فیکرنی طاراتورغه تلیر. بیگانه قزق، منه شوشی قدرلی مرحمتلی انسانلر (!) آراسنده ایتالیا لرننگ طرابلسده. فرانسوزو اسپانیوللرننگ صحرای کبیر و فاسده هر کون یوزلرچه و مکلرچه آدملرننگ قانلرنی هیج بر حق و صلاحیتسز توگولرینه قارشلی برکنه جماله یازوچی یاخوذ برکنه آوز سویله وچی برکنه کشی ده یوق.

منه کیچه گی «ماتن» غزته سنده پروفیسور «شارل ریشته» شول «آنتیویویسکتور» لرگه قارشلی بر باش مقاله یازوب آلارننگ فیکرلرنی رد ایته. مین موندده شول مقاله نی عینا ترجمه لهب قویرو قلاماچی بولام. شارل ریشته ایته:

«حسیاتلری بیک تیز قابارا و تیز متأثر بولا طورغان آدملرنی بر لابوراتوارغه کیتوروب آنده تری حیوان اوزرنده بلکه هیج ده فائده سز تجربه لر ایچون تشریح عملیاتی یاصلغانی و حیوانلرنی بیک فاجعه لی روشده تعذیب ایتولگاتی کورسه توب متأثر ایتو و مرحتکه کیترو بیک جیگلدنر بو حالنی کوروب کوز یاشن توگوب جلاوچی، عصر بزننگ هیج ده کیلشمه گان (!) بو ظلمینه قارشلی پروتستو ایتوچی بیک کوب کشیلرده بیک جیگلدنر بله طابیلور. فقط بو تأثرلر و جلاولر همه سی بوش، پروتستولرده عبدر منه مین موندده شول حسلی و مرحتلی کشیلرگه آلارننگ ظلم و عذاب دیگان نرسه لریننگ حقیقت حالده نی درجه گه قدر ظلم ایتکیننی کورسه تمه کچی بولام. چونکه حقیقی ظلم و عذابارغه قارشلی متأثر بولماو، چندن مظلوم و معذب بولغان مخلوقلرنی آیماو نیکدر انسانیتسزلک ایسه سببسز جلاو، برده علتسز متأثر بولو، هیج یوقغه آچینو و آیوا، شولای ایتوب هیج ده اصل و اساسی بولماغان ثلله نیندی یوق ظلم و عذابلرنی تحیل ایتوب کیچه لرنی یوقلامی اوتکاروده شولوق درجه ده بلکه طاغن ده آرتغراق عقسزلقدردر. لابوراتوارلرده دوققورلر حیوانلرنی شولای عذابیلنر، بولای رنجوته لر دیب سویله نگان سوزلر همه سی ده نه کیه تدن گنه عبارتدر. منه مین شولارننگ اصلسز نه کیه ت ایتکینلک لرنی هر کیمه گه آسانغه روشده آکلارلق ایتوب بیک بسیط دلیلر بله اثبات ایته چکمن.

بو کون هیج بر لابوراتوارده هیج بر مشرح حیوانی اول یوقلاتوب حسینی بترمه نیچه آنگ اوزرنده تشریح عملیاتی یاصمیدر. بو یوقلاتو بتون عالملر و دوققورلر طرفندن حیوانلرننگ راحتلری ایچون وضع ایتولگان بر اصولدر. شوشی اصولده «قلور» بله یوقلاتلغان حیوان ایسه تشریح وقتنده هیج بر عذاب و اذیت چکمیدر. چونکه اول اوزرنده یاصلغان عملیاتی سیزمیدر. شولای بولغاچ عذابلامی طورغان حیوانی عذابلامی فرض ایتوب جلاب

بولغان تجربه لر صوگ سنه لرننگ ایجاد و اختراعلری جمله سندندر. بولارغنه می؟ بر ایون تأریخلو: «ماتن» غزته سی بو کونگه قدر اشله نگان تجربه لرنگ همه سندنده قزقلی و فوق العاده مهم بولغان ال صوگ تجربه نی خبر بیره و دی: «فوق العاده عملیات - جنسلرنی آماشدرو».

«دره ست - آلمانیا ده - شهرینک حیوانات باغچه سی مدیری بو صوگ کونلرده فوق العاده مهم بر تجربه یاصاغان و موفق ده بولغان. آنگ بو تجربه سی «Biologie - علم الحیات» ایچون یاگا و بیک زور بر میدان آچادر. تجربه سی: ایرکک بر کیکنی اورغاچیلشدرو، ایکنچی بر اورغاچ کیکنی ایرکک یاصاودن عبارتدر. یعنی جنسلرنی آماشدرو، ایرککنی قادین، قادیننی ایرکک یاصاو. دره ست شهرینک نباتات باغچه سینه عائد بولغان بو ایکی حیوان اوزرنده تجربه اجرا ایتوله باشلاغانغه یعنی اعضای تناسلیه لرینی آماشدرغانغه اوج آی قدر بولغان. حاضرده دیشی کییک موگزلری زورایوب تام بر ایرکک کییک قیافتنی آغان شیکلی، ایرکک کییک ده بالعکس کوندن کون دیشی کییکدن ایرلماسلق درجه ده بولوب بتون قیافتنی آماشدر بارا».

«ماتن» دیگان شیکلی حقیقه فوق العاده بولغان بو تجربه ننگ ایکنچی، اوجنچی و بشنچیلری ده حیوانلر اوزرنده اجرا ایتولگاج آنتیجیسی انسانلر اوزرنده اشله نه چکدر. موفق ده بولسه لر - که موندده بیک شبهه ایتهرگه یارامی، چونکه آوروپا - ایرلرنگ تشبث ایتوبده موفق بولعی قالغان اشلری بیک آز - اول وقت بشریتده فوق العاده انقلابلر بولاچقدر. مثلاً: او زمان انگلتره ده قادین بیک آز قالور یاخود هیج ده فالماس، بتون سوفراژیستیکلر ایرکک بولوب بته لر. بزده ده بولعی فالماس. چونکه مین بالا و قتمده جیگانه ک ایرککلرگه قارشلی بعض بر قادینلرنگ: «آخ سینک یریکه الله اوزمنی ایرکک ایتوب یاراتقان بولسه، یلور ایدم نیشله رگه» دیب دردله نوب قویغانلرن ایشنگالی ایدم. کون صاین ثلله نیچه مرتبه طارانوب، صفالی بله برگه میغنی ده قروب، اینک بولماسده کرشه ن جاغنوب جروچی قادین قیافتلی ایرککلردن ده بلکه بتونله یوک قادین بولورغه تله وچیلر بولور. آوروپاده هر بر تشبث و اختراعسنگ لهنده بولغان شیکلی علیهنده حرکت ایتوچیلرده یوق توگل. از جمله منه شوشی حیوانلر اوزرنده گی تجربه لرگه قارشلی حرکت ایتوچی بر فرقه ده بار. بولارغه Antivivisecteurs - حیوانلرنی تریله ی تشریح ایتوگه قارشلی کیلوچیلر - دیب ایتوله. بولار حیوانی آلی تریله ی تشریح ایتو آنی بیک عذابلاو بولا. بو ایسه زور بر وحشت دیب تگی تشریحک قارشلی کیله لر. خاق آراسنده قلملری

حیوانلر اوزرنده یاصلغان تجربه لر بله اثبات ایتولدی و بو سایه ده میلیونلرجه بالار و قسز و مرسسز اولومدن قورتولدیلر.

شولایوق تعفن و کیرلیک سببلی حاصل بولوب بیک تیز زمان کوبه بوب کیته طورغان خالیرا میقروینسک ده بیگره ک صولر و صولی نرسه لر بله بر جسمدن ایکنچیسنه کوچکانلیگنی آچیق روشده حیوانلرده غی تجربه لر بله آ کلاذق.

منه انسانلرنی بره مهاب کنه توگل یوزه رله ب، مکه رله ب هلاک ایته طورغان بو خسته لقلرنک سرایتلری همه سی ده شول «in anima vili» حیوانلر اوزرنده عملیات و واسطه سی به آ کلاشدی. اولگی زمانلرده کشیلرنک ملترنک بر برلریله آراشولری حاضرگی قدرلی بولماغانلقدن اول زمانلرده بوخسته لقلرنک ضررلی محدود قالا ایدی. حاضرگی زمانده ایسه اکرده بو آورولرنک یوغوشلی ایکنسکرلی کشف ایتولوب شوکارغه کوره تدبیرلر یاصلماغان بولسه بو کون دنیاده غی انسانلر میلیارد بله توگل میلیون بله ده سانالورلق قالمغان بولور ایدی. اکرده بو عملیات سببلی خسته لنگان یابانی دوگغوز، ات و قویانلرنی - که: جمعا ۲-۳ مگدن آرتق توگلدن - بو سایه ده سلامتله نگان میلیونلرجه انسانلردن ترجیح ایته چک بولسه لر اول زمان مین اول حیوانچیلرغه قارشلی «سز بیک مناسبتسز بر چوقورغه، بیک تیره ن ضلالت چوقوزینه توشدیگر» دیودن باشقه سوز ایته آلمیم. اکرده آلارنک سوزلری بله حیوانات اوزرنده گی تجربه نی منع ایتو و طوقتاو لازم بولسه اول وقت قوری باقه، سموکلی بوچک، بیک واق میقروبلر اوزرنده ده هیچ بر تجربه یاصاماسقه تیوشلی بولور. چونکه بو توبه ن و کوچک مخلوقلرنک ده اوز درجه لرنده عذابنی سیزه طورغان حس و وجدانلری بار. بو دعوا شولقدر طاسز و طوزسزکه موندن عقلیلر توگل تیللرده کوله لرل.

بو حیوانچی و مرسمتلی انسانلرنک روحلری شولقدر عجیب و بسطکه: بولار نلله نیندی یوق بار موهوم و مخیل عذابلرنی اویلاب متأثر بولسه لرده جن و حقیقی فلاکتلرگه قارشلی بیک لاقید قالانر. بولارغه طیه لاپوراتوارلرنده چوالوب بورگانچه قصاب خانلرگه باروب هر کون مکلرجه قویلرنک تزیلوب بر اوستل اوستنه یاتقورلوب باشلری کیسولگاننی، مکلرجه دوگغوز- لرنک بوندرلوب صوبولغاننی، مکلرجه آت و صغرلرنک قینالوب اوتورلگانتی قارارغه کبره ک ایدی.

مین بیک کوب اسپور مراقیلرینک هواده ارجوب بارغان کوگه رجن نی آتوب ده آنک برر جن یاخود چایرغه سوزولوب باروب جانسز بولوب توشوینی راحتله نوب قاشا ایتکانلرنی کوردم. زور تریه لی عائله گه منسوب آدمردن بیک کوبسینگ بر کییکنی

عذابلار نی بولا طورغاندر؟ آنی اوقوچیلر نقدیر ایتهلر. بر سوتنی قایناقتان کشتی بقدر تحقیرگه مستحق بولسه قور بله یوقلاتغان بر اتنک اعضاسینی سگرلرنی طارتدروب کیردروچی بر دوقتورده شولقدرلیکنه تحقیرگه مستحقدر. دوقتور و مشرحلرگه قارشلی یازوچی، آلارنی استهزا و تحقیر ایتوب سویله وچیلر منه شوشی بر نقطه نی یعنی حیوانلرنک تشریح زماننده حسسز بولولرن اونوتار یاخود اهل ایتلر یاخود بلملر. منه شوشی نقطه نی میدانغه قویو بو خصوصده دوقتورلرغه قارشلی یازلغان و سویله نگان سوزلرنک اصلسز و توبسز ایکنسکلرنی اثبات ایتوگه جیتسه کیردک. قوری باقه ننگ تیوب طورغان قلبی اوزرنده عملیات یاصلغاننی کورسه توب «قارا قارا نیندی عذاب، نیندی وحشت» دیلر، فقط نلگی نقطه نی اونوتار.

بعضا مشرحلر بر تری قویاتسک فلین وجودندن آیروب آلارده ساعتلرجه آنک «تقلص» نی تجربه ایتلر. نلله مونارغه «حیوان یوقلاتغان بولسه ده مادامکه آنک قلبنده بر تقلص بار مادامکه قلبی یوقلاتماغان وقتده غی شیکلی اوک نیوب طور، دیمک آنک جانی بار، منه عملیات وقتنده بز شول جانی عذابلانه دیب فرض ایته بز» دیسزمی؟

قور کشف ایتولمه سدن اولگی تشریحلرده بلکه شوندی عذابلر و افراطلری ده بولغالاغاندر، اما حاضرده ایسه هیچ یوق. حاضرده هیچ بر مشرح تری بر موجودنک عذابلانوینه هیچ بر وقت مساعده ایتمی، چونکه اول حیواننک الم و عذاب طویا طورغان حسلرنک همه سن نیچک «پارالیز» ایته رگه یعنی حسسز قالددرغه بیله. بو شولای ایندی، مونی بر طرفقه قویا طوروب ایکنچی بر مسئله گه کیایک.

حیوانلرغه انسانلردن خالیرا، دیفتری، چاخونک شیکلی برر خسته لق یوقدوب تجربه یاصاب قارارغه حقیر باری؟ انسانیت و حیوانیتچیلر مز بو حقیقی ده انکار ایتلر. فقط آلارنک بو حقیقی انکار ایتولری طبینگ بو کونگی افس کینکچ ترقیسینه قارشلی اوتووی ممکن بولماغان بر سد یاصو دیمکدر. مین اوز حصه مه میلیونلرجه آدملرنک سلامتسکرلی شاید بر نیچه حیواننک سلامتلیگنه طورا طورغاندر. لهذا میلیونلرجه انساننک سلامتسکلون صاقلو ایچون بر نیچه حیوانتی فدا ایتوگه حقیر باردن دیب اویلیم. دوقتور «ویلمان» قطعی و واضح تجربه لر چاخونک کنی یوغوشلی بر آورو ایکنلنگن اثبات ایتدی. طب میداننده بیک زور انقلاب یاصلغان، انسانیت عالمنده سلامت عمومی نی تأمین ایتکان بو تجربه ال اول حیوانلر اوزرنده یاصلدی.

کذا دیفتری خسته لغینگ «سروم» ایله قابل نداوی ایکنلگی

ات بله قودروب ده حالسره ب کیلوب جغلغاچ آوچیلرنگ زور
بچاقلری بله کیسه کلهب تريله ی آو اتلرینه آشاتو بله کیفله نگانکلر-
ینی ایشتم .

ترقی و تمدن ایتمک مملکتلر ده اوک بوغالرنگ توبله شورلن
بیک قوتلی بوغانک اتلرینی موکوزینه ثلوب آلوب جراحیله ب
اوتورگانن مخصوص میدانده مخصوص اعلانلر بله حیولغان بتون
شهر خلقینگ زور بر سونج و تقدیر بله تماشا ایتمکلرینی میغان
بیک اشانچلی کشیلر سویله دیلر . صانی بیرسه ک طاغن ده بیک کوب
مثاللر بار .

منه شوشی قدرلی دهشتلی و حقیقی عذابلر تگی مبارک
حیوانچیلرینی برده متأثر ایتی آخری . آلارنک اسپانیا اهالیسی ،
فرانسه افندیلری ، انگلتره اوردلری طرفندن بیک سویلوب تماشا
ایتوله طورغان وحشتتی گنه بولسه ده آزیتورغه اجتهاد ایتمکلری
برده کورنمی و ایشتملی . آلا مونی کورمیلر موک اوزینه
سلامت عمومی نی تأمین و انسانلرنگ حاللرینی اصلاح ایته چک
و عمرلرینی اوزایته چق لابوراتوارلر ده خیرلی تجربه لرگه مانع
بولورغه تلایلر .

مین بو مرحمتلی و حیوانچی انسانلرنگ نظر مرحمتلرینه
اوتکن سنه گنه اوز جنسداشلری بولغان انسانلرنگ بقدر عذاب
و ظلملرغه اوچراغانلقلرینی عرض ایتمه کچی بولام :

بالقان شبه جزیره سینیی قان دریاسنه نه ورگان همه بزگه معلوم
مدهش محاربه ده صوغش صنفده قورال بله اوتورلگانلرگه باشقه
ایکیوز مگ قدر فلاکتزده مظلوم و معذب انسانلر بار ایدی .
بولارنگ قایسیاری مکللهب تريله ی آیلغان ؛ قایسیلرینگ قول
آیاقلری کیسلوب ، تللری قوباریلوب ، کوزلری چوقولغان ، بیک
کوبسی ده مخصوص آچلقدن اوتورلگان ؛ بر قسمی ده تريله ی
یرگه کوملگان (بولارنگ همه سینگ بولماسه ده کوبسینگ مسلمان
و تورکلر ایکانلگینی خاطر دن چغارماسقه تیوش) .

محاربه گه باررغه نی حاجت ؛ محاربه سزاوک کویی بو کون
هندده ، چینده بتون بر شهر یاخود اول خلقینگ آچلقدن قریلوب
بتولری هر وقت بولوب طورغان اشلر جمله سندن بیت . اول قدر
اوزاقه کیتمینچوک اوزبزننگ زور شهرلر بزننگ . مثلاً : پاریز
و لوندوننگ چیتده گی فقرا محله لرینی تفتیش ایتوب قاراساق هر
کون اولرچه کشیلرنگ بیگه کده بالارنگ آچلقدن اولگانلکلرینی
بیک آچیق کورر و بیلوربز .

منه شوشی قدر فجیع وقعه لرگه بزنگ یوه شاق قلبی حیوا-
نچیلرمنک برده ایسلری کیتی و ایچلری پوشمی . ثلله قایدغی
بر قوری باقه نگ تشریح ایتولگان یوره گی ایچون جلاسالرده کوز

آلرنده اوز جنسداشلرینگ مگ تورلی فلاکتلرینه قارشلی کوزلری
یه شه رمی ، کوکلری ده نچکه رمی .
پروفیسور « شارل ریشه ت » نک مقاله سی شوشنده تمام
بولدی . علاوه :

حیوانلر حقنده حضرت الهنگ قرآن کریمنده بیورلمش
« هوالذی خلق لکم ما فی الارض جمیعا » آیتینگ مضمونینی
تصدیق ، حیوانلرنگ ده موالید نائنه نگ باشقه ایکیسی شیکلی انسانلرنگ
فائده لانولری ایچون یاراتغانلقلرینی اعتراف ، فقط آلاردن فائده لانوده
افراط و سؤ استعمالدن احتراز ایتودن باشقه طوغری و حق بر
یول یوقدر . موندن باشقه سی تله سه گنه کیم طرفندن تله سه
حیوانچیلر ، تله سه معری و طولستوی شیکلی نباتچیلر طرفندن
سویابه نگان بولسون هرؤبه بولودن باشقه بر نرسه گده یارامی
طورغان صاحبه و هزیاندر . یوقسه حیوانلرنگ بزنگ فائده مز
ایچون یاراتغان مخلوقلر ایکانینی تصدیق ایتمه نیچه آلارنک ده
انسانلر شیکلی اوک یاشاو حقینه مالک بولولرینی ادعا ایتسه ک اول
وقته مسئولیتدن قوتیلوچی کیمسه قالمایه چق . یالکزر حیوانلرنگ
ایتنی آشامو صوفیانی هیچ کیمنی مسئولیتدن قوتقارا آلمایه چقدر .
صرف اوزلرینگ کیفلری یاخود ماده موزل و ماداملرنگ شاپقه لرینگ
زینتی ایچون هر سنه اون مگ یوز مکلرچه حیواننی تلف ایتوچی
آوچیلر ؛ صرف اوزلرینگ هوس و تیلیدکلری ایچون بوده نه ،
قوچقار . اوکوز ، بوغا صوغشدروچی صارتلر و آوروپالیر بله
برگه اوک « حمایه حیوان » چیلر و حیوان ایتنی آشاموچی
طولستویلرده مسئول بولاچقلردر . نیچک می ؛ منه نیچک :

اعدام جزاسی هر بقدر حکومتلر ، تطبیقات و فعلیتینی
اوزلری کورمیچه اوستال باشنده غنه اوطوروب ماده لر ترتیب
ایتوچی قانونچیلر قاشنده جزائرنگ الک سوکغیسی ، جنس و نفی
جزائرندن ده آوری صانالسه ده حقیقت حاده آلائی توکلدر . اگرده
جزا قانونلرینی ترتیب ایتونی یاریم آج ، یاریم طوق ، هر تورلی
اشکنجه و عذاب آستنده بش اون سنه تورمه ده اوطوروب
چققان محبوسلرگه . اون اون بش سنه قاتبرده عقلرغه حیرت
بیرلک درجه ده قیونچیلق بله خدمت ایتوب قایتقان محکوملرگه
طابشرساق آلائی بولماغانن بیک تیز آکلار ایدک . بو ، یالکزر
مادی و جسمانی قیونلق جهتدن گنه توگل ، معنوی و روحانی عذاب
جهتدن ده شولایددر . آنی متنبی شوشی برگنه « ان العنیة عند
الذل قنید » فقط ایک بلیغ جمله سی بله اثبات ایته . خلاصه بر آن
و نایه ده اولوب قوتیلو اولگانگه قدر مذلت و قیونلق آستنده
یاشاودن البته مگ مرتبه ینگلرک و خیرلیره کدر . خصوصیه
قوتیلو احتمالی ده بولماسه .

سز طاغین ده بلکه: « بولار بیت برسی ده اولومدن نچار عذابلر توگل، بز آلارنی اشله تسک قدرلهب آشاتا بزده» دیهرسز. بوق آغای انیلر! اشنی آلائی سفسطهغه بوارغه یارامی. مکده بریگنه صانالغان بو عذابلرنک اولومدن آورمی ینگل می. ایکنن آکلاو ایچون سز اوزگرنک اوستگرده سزدن قوتلی و حیللی بر قسم مخلوق مثلا: «دینسان» نر فرض ابتکر. آلا سزنی بر یرگه قاماب طماعگرنی طویدروب قدرلهب آصراسونلر، قدرسزلهب چیکونلر، کوچلهب مینوتقه بر چاقرمغه قدر یوگور. تسونلر، قادیلرگرن آبروب اوزگرنی بچتروب صواقعه طرماغه چیکسونلر، قادیلرگرنی ساووب ایچسونلر. نیچک بولور ایکن؟ آورمی بولور ینگل می؟ شول وقت آکلارسز.

خلاصه: حیوانلر حقتدهغی قرآن یولینی قبول ایتهرگ، حیوانچیلق نباتچیلق شیکلی صاچه هذیانلردن واز کیچهرگه کیرهک. بولماسه حیوانچیلرنی مؤاخذه ایتوچی «شارل ریشته» نک اوزی ده مؤاخذهدن قوتیلوب جته آلمی. چونکه حیوانلرنک استقلاللرن اعتراف ایتکاج ویلیونلرچه آدملرنک سلامتلیکری ایچون ۲-۳ مک حیوانتی فدا ایتو توگل، میلیاردرلرنک سلامتی ایچونده برگنه حیوانتی قربان ایتوده یارامی و ظلم بولادر؛ چونکه ظلمنک کوبی ده ظلم، آزی ده ظلم.

انسانلر ایچون حیوانلردن هر توری یول بله فائدهلنونی و صوبوب ایتلرنی آشاونی مشروع قیلغان دین مبین اسلام شولوق حیوانلرنی حمایه یعنی آلارنی بویک عذابلردن صاقلالو ایچون آوروپالیلرنک خاطر وخیاللرینهده کیلمه گان قاعدهلرده منع ایتمشدر. بو قاعدهلردن بحث ایتونی باشقه وقتقه قادرا طوروب حاضرگه سوزیمه ختام برهم.

آه اسلام! نیقدر علویسن! یازبق که سنی لایقیه آگلی
آماغان ایچون بز سفلی بز.

عالمجان الادریسی.

بیت

بیک درس معارف اوقونور هر ورقنده
یارب نه گوزدل مکتب اولور «مکتب عالم».
صبا باشا.

یابار اویله فالتی کیم اقارب
حیا ایله آنی یابماز اجانب.

منه شوشی نظریه نی بر قولمزرغه طوتوب حمایه چیلر (۱) که قاریق نی اشلیلر؟

دوه ننگ بورن تیشتورمیلر؛ فقط عربلرنی، هندولرنی بعضامن غیر حق قتل عام ایتو لازم بولسه تیشوکسز بورنلی دوه ننگ اوسته آغیر طوپلر یوکلاتوب، سواری عسکرن مندروب اولومگه قارشی یبارهلر. مه چی گه وات که تیدرمیلر؛ فقط آلارنک ایتلردن پشرلگان کاتلیتلرنی کمان اشتها بله پیریدلاب طوروب صوغالر.

بر آتقه ایکی کشی مندرمیلر؛ فقط آلارنی عقل وخیالنه کیلمه سلاک توری عذابلر بله عذابیلر. مثلا: بیک یوغاری یاخود کیگ یردن سیکورسکه اویره تهلر. بو وقت آلارنک بایتاغی قربانده بولا یاخود ایمگه نه. مویسی آلارغه - عربلرگه و تورکارگه بولغان شیکلی - معارف و مدنیت بیرودر شول؛ تگیلرده مدنیت قربانلریدر. مینوتده بر چاقرملق مدهش بر سرعت بله یوگورتلر. طوپلر پوله میتر طارتدروب، جلاللر یوکله توب محاربهلرگه یاروب مکرجه سن قیردرالر. دها نلر و دها نلر؛ الخ.

بلکه سز «بو وحشتلرنی بیت حمایه چیلر اشله می بلکه حکومتلر اشلی، آلارنی بر برسینه قاتشدررغه یارامی» دیمه چی بولورسز. بوق ایتدیلر؛ آلائی مغالطه ایتهرگه یارامی و آندی مغالطهلر بله بو آچی حقیقلرنک مدهش ضربه لرندن قوتیلورغه ممکن توگل، چونکه شوشی وحشتلرنی اشله وچی حکومت اوک بر دوه ننگ بورنی تیشلگاتی، بر آتقه ایکی کشی منگاتی کورسه تیزوک پالیتسه گه آلوب باروب اشتراف صالا. اوز مساعده سی بله اوز «مسلخ» نده اوک قویلر و دوگفلر بله برگه اتلرنی و مه چیلرنی جیرلداتوب بوغازلانویچی حکومت اوک اورامده بررسی طرفدن قصدا یاخود سهوا بر آنکه یاخود بر مه چی گه چاقفنه اذیت ایتولگاتی کورسه، کینه بویاساری واسطه سی بله محکمه سنه طارتا، جزالی و تویخ ایته. ایندی کیله بیک ایت آشاموچی صوفی ارغه. بولارده حیوانلرنی اولومدن تله نیچه درجه نچارراق بولغان عذابلر بله عذابیلر: منه لر، جیگه لر، بچترهلر، ارکک و دیشی. سینی آبروب ارککلرندن ایگون سوردزهلر و یوک طاشتهلر، دیشلرنی صاوب سوتلرنی اچهلر (ایت آشاموچی صوفی طولستوی ده هر سنه ایمنیه سنده اونلرچه یه یله توب قمز یا صاوتوب ایچه طورغان ایدی)، - کوزم کورمه گاج... منی بوری آشاسن - دیگاندا ی هر کون کوزلری بله کورمی طورغان مکرچه کچکنه حیوانلرنی تریله ی آشلر، الخ.

(۱) حمایه چیلر: حیوان ایتی آشاموچیلر توگل، حیوانلرنی هر توری اذیت و ظلمدن صاقلالوچیلر.

سیونيستلر (صهيونچيلر)

(باشى ۱۲ نچى عددده)

III

صوڭ و قتلرده آوروپالولرده مليت دعوالرى، مليت نزاعلىرى قزووى، اسرائيل بالالرينگ ده اوشبو نزاعدن غيرت آلوب آرالرنده مى روح اوسوگه سبب بولدى. آوروپالولرنك حریت، مساوات، عدالت اعلان ايتولرى ايله كوزلرى آچيق، ذهنلى طوغرى، بيك يراقلرنى كوروچى يهوديلر شوندىن استفاده ايتو يولنه كرديلر، حریت و مساوات سببندن جمعيتلر توزورگه و بر كشي گه اشلرگه ممكن بولماغان اشلرنى جمعيتلرنك كوچلرى ايله اشلرگه ممكن بولاچغىنى توشونوب آلدیلر. خريستيانلرنك حریت و مساوات اسمى ايله «سامى» لرنى و خصوصا اسرائيل بالالرينى جبر و تضيق قىلولرينه اصل چاره. كينه حریت و مساوات اصللرينه بنا قىلنغان جمعيتلر بولاچغنده شهبه لرى قالمادى.

مسلمانلرنك ملالرى، رسول الله كيترگان دين گه قناعت ايتى هر تورلى عبادتلر اختراع قىلوب خلقلرغه يوكله ديكلىرى، كرامات و خارق عادت گه دائر اصللى و اصلسز حكايترلر ايله ديناغه ايشانلق و مریدلك تاراتوب اوز ملتارينى درويشلك و فقيرلك گه سوق ايتديكلىرى، قبرلرگه يوروب ميتلردن استمداد قىلونی سنت عمللر حكمنه كرگزديكلىرى و قتلرده يهوديلرنك بصيرتلى مجتهدلىرى و عالملىرى اوز خلقلرينى بايق تابوغه قزدرلر، ياشلرنى ده كسب و هنر يوللرينه سوق ايتارلر، دين ايله ديناك آچقچى تجارت و دولت هم ده علم و معرفت ايكانلگىنى تلقين قىلورلر، شذر مذر بولوب بئكان ملتارينى بر مركز گه جيوب زمان غه موافق تربيه لرى ايله هر تورلى سعادت ايشكلرينى كورساتوب طورلر ايدى.

عقللى و دورانديش عالملرينك تربيه لرى سببندن يهودلر ياگنا حيات كسب ايتديلر، تنازع بقا ميدانده برنجى اورنلرنى اشغال قىلديلر. كوب زمانلر اوتمادى، خوار و ذليل روشده غربت ايللرده يوروجى يهوديلر شهرتلى سوداگرلر جمله سينه كرديلر، حریت و مساوات ايله فائده لانب هر تورلى اجتماعى منصبلرغه او طوروب آلدیلر. يهوديلر آراسندن آدواتلر، دوكتورلر، آيتك طوتوچيلر، دارالفنونلرده پرافيسورلر، مؤلف و محررلر يتشدى.

كوڭللىرى اوسكان يهودلر، «صهيون» ده يهود دولتى ترگزوده مكن بولاچغى خاطرلرينه كيترديلر. خصوصا «صهيون» ده حكومت سوروجى توركيا دولتينك ضعيفله نووى، آچقچى نراغى، ملالرنك خبرسزلكلرى مونلرنك اميدلرينى اوسدررگه باعث بولدى. اوشبو كا كوره برنجى فرصت كيلو ايله يهوديلر «صهيون» ده يهود دولتى توزور ايجون جمعيت تاسيس ايتديلر. «سيونيستلر» ديمكدن مقصود «صهيون ده يهود دولتى احيا قىلو قصدى ايله جمعيت توزوچيلر» ديمكدر.

IV

سیونيستلر (صهيون جمعيتى توزوچيلر)، اوزلرينك حر كتلىرى يوللى بولسون و اجتهادلرى نمره لى كورلسون ايجون اوشبو مقصودلرينه «دينى» صفت ده بيرديلر. گويا مونلرنك عقیده لرينه كوره يهوديلر طرفندن كونلرنك برنده «صهيون» ده يهود دولتى تاسيس ايتوله چكى «كتاب مقدس» (تورات) ده خبر بيرله و شونك سببندن بو اشنگ ميدانغه كيلونده شهبه ل نوزرگه اوزن يوق ايمش. بو خبرلر جمله سندن قىلوب سفر ارميا، اصحاح ۳۰ آيت ۱۰، حزقيال اصحاح ۳۹ آيت ۲۸، عاموس اصحاح ۹ آيت ۱۴ نى كورساتلر هم ده يهودلرده «مسيح اسمنده بر آدم كيلوب ده اسرائيل بالالرينى قدس (صهيون) ده جيوب جمعيت تاسيس قيله چق» مضموننده بولغان اعتقادك ده شوگا موافق كيلووندىن، آلدغى كونده «قدس» ده يهودى بر دولت حكم سوره چگينه تمام اشانلر.

يهوديلر آراسنده زور بايلر و فداكار ياخشى آدملر، بصيرتلى عالملر، شعور صاحبى حميتلى ذاتلرده بيك كوب. مونلر ايسه اوز ملتارينك بو روشده خورلقده طورولرينه، جبر و جفا كورولرينه كيمسونلر، ملتارينى مدافعه قىلو يولنده هيچ نرسه لرينى قزغايلر. آوروپانك زور غزته لرى، معتبر ژورناللرينك كوبسى مونلر قولنده. باشقه قوللرده بولغان مطبوعات غه ده چاره سيني تابوب مخبرلك و محررلك قيله لر هر وقت اوز ملتارينك منفعتلرينى آله طوتالر، مقصودلرينى مطبوعات آرقلى اوز قوملرينه آكلاتالر. ايشته اوشبو محررلر، صوڭ و قتده اسرائيل بالالرينك «فلسطين» ده جيولولرى حقتده دعوت قىلورغه باشلاديلر، خريستيانلرنك جبر و جفالرندن قورتولونك بردن بر چاره سى «فلسطين» غه جيولوب شونى تعمير قىلو ايكانلگىنى اوز ملتارينه آكلاتورغه كرشديلر.

اسرائيل بالالرى، آوروپانك مشهور شهرلرنده بيك كوب جمعيتلر تاسيس ايشكانلر ايدى. لکن مذکور جمعيتلرنك مقصودلرى

اوزینگ مقصودینه یاقن بارووی معلوم بولدی .
۱۹۰۴ نجی یل دوقتور هرشل وفات بولدی و آنک اورینهده
دوقتور «نارداو» تعین ایتولدی .

سیونست جمعیتی آستده تورلی اورنلرده واق جمعیتار
کوب، بوز مگدن آرتق اعضاسی بولغان الوغ باقهسی بار، مکتب
و مدرسه لری، خسته خانه لری، هر تورلی تللرده گی غزته
و زورنالری حسابسزدر .

۷

اوتکان یل بولغان ۱۱ نجی اسیزدده «ولسن» اسمنده
بز آدم رئیسک ایتکان ایدی . اسیزدده خلق ایکی گه بولندیلر:
حاضرگی پارتیه باشلقری ایله کوبچیک . عملی خدمت طرفدارلری .
بونلر مخصوص ملی بانق واسطه سیله فلسطین ده یر صاتوب آلوب
فقیر یهودیلر گه طاراتو، آمارغه اوللر و کسبخانه لار توزوب پیرو
کبی عملی خدمت ایله گنه ماتاشالر، سیاسی فکر طاراتولرغه
وشاولاوغه قارشی کیله لر . بوفرده «مستقل یهود دولتی» یاصونی
توب مقصد ایتوبده صانامی، باری یهودیلرنی آقرنلاب فلسطین گه
جیو ایله قناعته نه . بونلر تورکیه ایله دوستانه مناسبت یاقیلر .
اما آزیچلق ایسه سیاسی خدمتی آغه قویو طرفنده لر . آنلر
فلسطین نی تورکیه دن آیرو یاقیلر، تورکیه گه دشمنانلر . آنلر
حاضر گه واق قارا اشلر ایله ماتاشونی روا کورمیلر . سیونست
پارتیه سینه اینگ کوب خدمت ایتکان الوغ علمان «ماقس نارداو»
اوشبو فرقه گه منسوبدر . اول حتی کوبچیک گه اوپکالاب اسیزدده
کیلر گان ده .

اسیزدده سیونستلرنگ صوگنی یلردده قیلغان خدمتلرینگ
حسابی قارالدی . پارتیه نگ اوسووی و بابووی حقنده داقلادلر
اوقولدی . باخصوص فلسطین یهودلری و آنلر آراسنده قیلغان
ملی و اقتصادی خدمت حقنده بیک توبچکلی معلومات یرلدی .
اسیزدده قارالغان داقلادلر ۵۰ دن آرتق بولوب، اینگ مهملری بونلر:
(۱) آوروپای شرقی (روسیه) یهودیلری نگ حالی . یهود
غزته چیلرندن صاقالوف بو حقده باصاغان داقلادنده روسیه ده
حکومتنگ یهودلردن بایلقتی آلورغه طریشوون بیک آچق
کورسه تنکان . روسیه نگ فقیر یهودیلرنی قصرون بلدرگان .
(۲) برنجی دوما اعضاسی یهودی لیژین (فلسطین ده برنجی
عالی هنر مکتبی تأسیس ایتوجی ذات) نگ یهودیلرنگ فلسطین ده
مدنیت و اقتصاد یولنده قیلغان خدمت و موفیتلری حقنده .
(۳) سیونستلکنی طاراتوجی ملی مطبوعاتی ترقی ایتدرو
حقنده .

خصوصی نرسه لر بولدیغندن نرسه لری ده شول درجه ده گنه بولغان
ایدی . صوگره ۱۸۷۹ تاریخنده «صهیونچیلر» (سیونستلر)
جمعیتی تشکیل ایتولدی .

سیونستلرنگ برنجی اسیزدلری ۱۸۸۴ نجی یلده بولوب،
مونده ایلی جمعیت طرفندن وکیل حاضر بولدی . شوندن صوگ
اسرائیل بالالرینگ کولکلری اوسدی و اوزلرینگ مقصودلرینه
یتولری حقنده اشانچلری زور ایدی . ۱۸۹۴ نجی یلده «فلسطین» ده
بیک زور بر انقلاب بولورغه یاقین قالدیغنده تورکیا دولتی مونی
سینوب آدی و اسرائیل بالالرینگ حرکتلرنی باصدی .

سیونستلر جمعیتینی اساسلی بر یولغه صالحی آدم «هرشل»
اسمنده بر دوقتوردر . بو آدم، اسرائیل بالالرینگ منفعلتری
ایچون جانی تنی ایله خدمت ایتوجی، همتلی و جسارتلی، اثرلی
یازوجی، ماهر سویابه وچی بر ذات ایدی . ۱۸۹۵ نجی یلده
«اسرائیل بالالرینگ وطنلری» اسمنده بر کتاب یازوب «ؤبانه» ده
غسه جه باصدردی، صوگره بو اثر فرانسز، انگلیز، عبرانی تللرینه
ترجمه ایتولدی و هر تاده بولغانلری بر قاچ مرتبه لر باصلوب
تارالدی و اسرائیل بالالرینگ همتلری جانلانوغه زور سبب بولدی .
دوقتور هرشل فکرینه و تعلیمینه موافق آفستریاده طوروجی
اسرائیل بالالری ۱۸۹۶ ده اوز آرالنندن اعانت جیدیارده «لوندن»
شهرنده بر جمعیت توزو حقنده بتون ملتلرنی تکلیف ایتدیلر .
موگنا قولاق صالحی کوب بولغان شیکلی قارشو طوروجیلر
آز بولمادی . خصوصا اش باشنده بوروجیلر باشلر بولدیغی ایچون
قارتلر قارشی طوردیلر و یاشلرنگ ضررلرینه هر تورلی قباحتلر
استاد قیلدیبار و ایکنجی طرفندن خرستیانلر، بو اشنی اوز
منفعلترینه موافق کورمادیکلرندن مذکور جمعیتی تأسیس قیلدرماز
ایچون هر تورلی چاره لر گه کرشیدیلر . اوشبو سیدن قارت یهودیلر
ایله خرستیانلر بر مقصود ایچون خدمت ایتدیلر . حتی قارت
یهودلر (مساهانلرنگ قاره گروهن بولغان ملالری قیلندن)
یاشلرنی (سیونستلرنی) اکفمار قیلدیبار، دینسزک و زندقه گه
نسبت یردیلر . لکن ایکنجی اسیزد صوگنده مسئله یاخشی
آکلاشلدی، قارت یهودلر انصافارینه قایتدیلر .

۱۸۹۷ نجی یل «بازل» ده بولغان اسیزد اوشبو قرارلرنی
یردی : (۱) عبرانی عادتلرنی، ادب لرنی ترگرو . (۲) عبرانی لغتی
اوقور ایچون مکتب و مدرسه لر تأسیس قیلو . (۳) یهودلر ایچون
مشترک بر «بیت المال» تأسیس ایتو .

اسرائیل بالالری اوشبو قرارلرنی همیشه یرینه یتشدره لر
و موندن سهک و بانه . لوندن و بازل شهرلرنده اسیزدلر بولوب
اوتدی، اوقولغان داقلادلردن سیونست جمعیتی کوندن کون

سیونسترننگ سوریه ده بیک الوغ اشار اشهرگه موفق بولولری معلوم. مسلمانلر وخرستیانلرننگ آباق چانولرینه قارامی سوریه دن همیشه بر آلوب، آغان یرلرینی تریه لهب باغچه توزوب طورالر، اوللر و شهرلر صالالر. اول و شهرلرینی، اوراملرینی، باغچه و یورتلرینی ایگ سوکونی اصول اوزرنده هم ده حفظ صحت قاعده لریه موافق روشده یاصیلر. «یاقا» شهری یاتنده، تاشلانندق و هیچ اش که یارامی یانا طورغان یرنی صاتوب آلوب صالغان بر محله لری ایس کیتارلک روشده گوزل و توزو هم منتظمدر. هر یورتنگ تیره سی تیمر رشتکه ایله احاطه قیلنوب، هر یورت غه مخصوص باغچه لری بار، اوراملریننگ توزلگی، پنجه و پاکیزه لگی مثال ایتوب سوبه لرنک درجه ده در. مونی اول بر یهود شرکتی بنا ایسکان. چیت مملکتده گی یهودلر کوچوب کیلوب شول یورتلرغه اورنلاشارلر، هر یل بر آز آچه توی بارلر. قیمتی توله نوب بئکان سوکونده یورتلر اوزلرینه ملک بولوب قالادر. «تل اویف» اسملی بو محله ده یهودلرننگ عالی بر مکتب لری بار. مونده تاریخ، جغرافیا و ادبیات فلرندن باشقه طبیعات ده اوقولادر. استودینتلرغه لازم بولا طورغان تجربه قوراللری هر بری ایگ یاگی اصولده در. درس لر عبرانی نلده بولسه ده لسان درسی ایلوب عربی، تورکی، فرانسوی لسانلرده اوقولادر. عبرانی لغتی دنیادن بتولنه ی اونودلورغه بئکان بر وقته یهودلرننگ مونی ترگولری و عالی درس لر اوقوتورلق روشده حاضرله ولری عجب ایتمزلک اشلردن توگلددر. دنیاده بو کون صرف عربی لسانده درس قیلنه طورغان بر کلیه بولماغانی حاده عبرانی لسانده درس بیرله طورغان کلیه بولووی دقت گه آتورغه تیوشلیددر.

«تل اویف» کلیه سی و موندن باشقه بیک کوب مکتب و مدرسه لر سیونستلر خزینه سی برله اداره قیلنهدر. سیونستلر روسیه آچه سی ایله بر میلیون سوم صرف ایتوب «حیفا» شهرنده ایکنچی بر کلیه تاسیس ایته لر.

سیونستلر عبرانی تلینی گنه توگل، بلکه ایسکیدن قانوب ده بو کون اونودلورغه بئکان صناعات نفیسه و فنون حبله لرنی ده ترگردیلر و عبرانی لسانده اوقوتا طورغان موسیقی مکتبی آچدیبار. حالبوکه موسیقی، عربلرنک ایگ یاراتقان بر نرسلری بولسه ده بو کونده عرب تللی ایله درس بیرله طورغان بر دانه بولسون موسیقی مکتبی دنیاده یوقدر.

سیونستلر عبرانی نلده رومانلر و نیاتر کتابلری یازدیلر و نیاترلرده تمثیل ایسچیلر یشمدردیبار، اوزاق وقت اوتماز

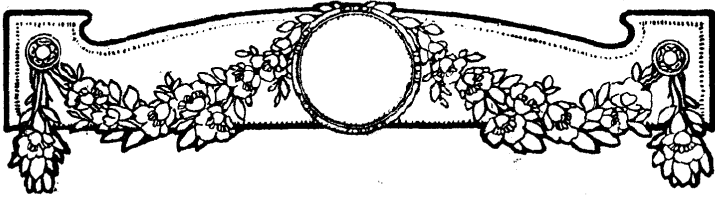
(۴) فلسطین ده یهود دارالفنونی آچو حقنده. پروفیسور وایسمان بو داقلا دنده دیه در: تورکیه و عموما اسلام مملکتلری یهود دارالفنوندن چغوچیلر ایچون کیگ کسب میدانی بولا آادر. روسیه و زاغرانیتسه ده یهودیلرینی اوقتو حقنده کوب قصفیلیق بولغانلقدن، عالی مکتبلرگه کره آلمایه حق یهود یگتلیری ایچون مکمل بر دارالفنون آچو کیره کدر. بونده تعلیم ایسکی یهود نلده بولور. حاضر وک بو حقده فکر طاراتوب دارالفنون صالوغه اعانه جیو کیره ک. شوشی جیولشودق ۴ آدم دارالفنون گه توب صوما ایتوب ۲۰۰ مگ صوم اعانه قیلغانلر.

(۵) دینی - ملی و فنی یهود مکتب لری حقنده. باخصوص روسیه یهودیلرینه ملی تریه بیرو مسئله سی نق مذاکره ایتمگان. (۶) «یهود ملی مهاجرت باقی» ننگ اداره سی و ایسکی آتچوتاری. آگلا شلدیفینه کوره لوندون ده غی یهود ملی مهاجرت باقی ننگ صوماسی ۲ میلیون ۷۵۰ مگ؛ استانبول و فلسطین ده گی یهود بانقلری نقی بر میلیون ۱۰۰ مگ صومدر. بوندن طش بر میلیون ۷۶۰ مگ صوم مخصوص یهودلرگه بر آلوب بیرو فوندی بار.

اسیزد آوستریا ایمپراطورینه سلام و یهود تبعه لریه بیرگان ایرک و عدالتی ایچون تشکر تبلیغرامی ییاردی. ایمپراطور رحمت جوابی قایتاردی. آوستریا ده گی بو عدالت آرقاسنده حاضر بر میلیون یازم یهودی آوستریا ده غی کریستیان طوفاغی ننگ اوچدن برن اوز قولینه جیوب بترمشدر.

اسیزد و یانه ده مسلك طاراتوغه ده کوب خدمت ایتمدی. بر کون ۳۰ یرده میتینگ یاصاب سیونستلک ننگ فائده لرندن بحث ایتمدی. خلق شول قدر کوب ایدی که، صیوشا آلمادی. بر کیچ آوستریالی و گیرمانیالی ۳۰۰۰ سیونست استودینت ملی ضیافت یاصادیلر، یهود گیمناستیکه جمعیتلری اشلرن کورسه تدیبار، یهود صنعتی، تجارتی و آثار نفیسه سی حقنده کوب معلومات طاراتلیدی. قصه سی یهودیلر بو اسیزدده سیونستلک ننگ کوچ و ترقیسه اسمو طر یاصادیلر. اوقولغان داقلا د و عرض ایتمگان حسابلرینه کوره، کورنش و موفقیتلردن شادلانورغه حقلری بار.

علمی، اقتصادی و مدنی حرکت جهتنجه «اویچوز میلیون» مسلماتی، بتون صانلری ۱۵ - ۲۰ میلیوندن آرتماغان شوشی یهودی خلقنه چاغشدروب، و یانه ده غی شوشی یهودیلر اسیزدی مناسبته روسیه مسلمانلرننگ ارفا یویلیسینی و آنده دارالمعلمین آچارغه قرار بیرو لری ایسکه توشوروب طوررغه تیوش طایمیز. چونکه بازارغه قول بارمی، اویات و اوقرغانده ایگ حیسانسز کیشلرنک ده یوزلری قزاروغه سبب بولا حقددر. . .

صاحبه

تلسزلک فاجه سی

ایبوتنگ ۱۵-۲۵ نده پیتربورغه عموم روسیه مسلمانلرینگ کیشکاش مجاسی یاصادی. عصرلردن بیرلی بر وطنده طوروجی، بر آتالاری، تورک اوغلی تورکار، بر طوغان قرداشلر بر یرکه حیولدیله. مذاکره ایته چک مسئلهلر بیک مهم. بارسینه ده، بارسینگ حال و استقبالرینه ده تعاق ایته. لکن ایواه! طوغانلر بر بارسینگ تلارن آ گلامیلر، بر برسيله جان و پوره کدن سوبله شه آلایلر، بر برسینگ مقصودن آ کلار ایچون چیت تل بولغان روسیچه. عربچه که. فارسیچه و فرانسوزچه غه مراجعت ایتهر که لازم بولا. مونه نیندی زور فجیه!

فرض اینکیز که بر یورته بر آتاتنگ بر نیچه بالاری بولسه. آتار شول یورتنگ توری بولمه لرنده باشاسلر، لکن بر برسینگ تلارن آ گلاماسلر، بر برسینگ مقصودن آ کلار ایچون باشقه بر تل که مراجعت ایتهر که مجبور بولسلر نیندی قزق بر اش بولور ایدی. بر عائله اچنده بولووی فرض ایتران بو حال نی قدر غریب ایسه. بر ملت بالاری آراسنده بالتمل بولغان بو حال شول قدر زور بر فجیه سانالورغه تیوشیدر.

بو فجیه روسیه مسلمانلری حیاتنده بر نیچی مرتبه توکل، بر نیچه نیچی مرتبه در. مسلمان اتفاتی ننگ اسپیزدلی بولدی، طوغانلر اوز آنا تلرنده راحتله نب سوبله شه آلمادیلر. دولت دوماسنده غی مسلمان دیپوتاتلر فراقسیه مجلسلرنده کینه اوز آنا تلرنده سوبله شه آلمادیلر. حاضرنده ده مسلمان فراقسیه سی اعضا لری خالص تورک اوغلی تورکار اوز تلرنده سوبله شه آیلر دارالفنونلرده اوقوجی توری طرفنگ مسلمان یگتلی و قزلریده اوز آنا تلرنده سوبله شه آلایلر.

روسچه تل رسمی لسان. آننگ کیردکلنگن، اهمیتین هیچ انکار ایتمیمیز. آنی بارمزه بلور که تیوش. آننگ بلهن بیک اوستا سوبله شه بلور که تیوش. لکن، اوز آنا تلمزنی هر حالده آندن آله راق. آندن یاخشیراق بلور که تیوشلگی ده بیک معلومدر. مونی بز اوزمنگنه توکل، حتی روسلرده اقرار ایسه لر کیردک. خصوصاً. حاضرگی شیکلی روسیچه تلنگ آرامزده یاخشی طارالوب بئمه گان و آنی مطلوب ره وئنده طاراتورغه یاخشی بوللرده آچلوب

یهودلرنگ موسی، داود و سلیمان تلری ایله شعر سوبلی طورغان شاعرلری ده یتشور.

یهودلرنگ اوشبو یرلر که اورنلاشوب تعمیر قیلولرنده غی اجتهادلری عجب ایترلک روشده در. بوزم باغچه لری زاؤودلری، زراعت و هنر اوگره ته طورغان مکتبلری بیک مکمل. سوریه شهرلرنده یا کما قاعده برله بیک گوزل صالغان بر یورت بولدی ایسه اول یهودنکی بولادر.

سوریه ده بولغان اوشبو یهودلر، ممکن قدر باشقه قوملر که قاتشمیلر، بتون کسبلرنی اوز آرالرنده غنه یورتور که طریسه لر، چیت ملتاردن اصلا خادم و خادمه طوقیلر. اوز آرالرنده بولغان دعوی و نزاعلرده حکومت که مراجعت ایتمی، بلکه اوزلرینگ آفصاقلارینه بارالر و شونک طرفندن قیلغان حکم که رضا بولالر. رضا بولماغان کشی که آفصاقل امری بونجه بتون یهود بایقوت اعلان ایته در. بو ایسه حبس قیلنو و نفی ایتلو که کورده ده آور بر جزادر. کیتارینه، یورتارینه یازغان یازولری عبرانیچه بولادر. مسافر خانه و قهوه خانلرینی اوزلرینگ بورتنی حرمتلی آدملرینگ اسماری برله (مثلاً: یعقوب، بنیامن دیعک کبی) آیلر. اوزلری بیک بایلر، علملی و معیشت یوللرینی بلوچیلر. اوشبو سبیدن مولر بتون سوریه که غالب بولوب بارالر. اگرده یهودلر اوشبو روشده سی و اجتهاد ایولرنده، مسلمانلر همیشه غفلتارنده، بالالرینگ عمرلرینی ضرب زید عمرأ و اوز عمرلرینی ده سالامدن عشر واجب بولامی یوقی؟ کبی بخنلرده اونکاروده دوام ایسه لر، کیله چک کونارنگ برنده یهودلر «سوریه» نی اوز اراده لرینه آلورلر. مسلمانلرده خوار و ذلیل حالده یهودیلر که اسپر و کونلکچی بولوب یوردرلر. سیاست جهندن حاکم، تلمسه تورکیا و تلمسه فرانسه بولسون اما اقتصادی جهندن حاکم و خواجه یهودلر بولاجقدر. اصل خواجه لقی اقتصادی جهندن خواجه بولون عبارتدر. سیاسی خواجه لقی، باری قاراولچی بولوب خدمت ایترکنه در.

خلاصه: سسیونستلرنگ مقصودلرینه یتوب یتاوالری مسلمانلرنگ فکرلری آچلوب آچماوغه باغلانوب طورادر بو مسئله اوزاقغه بارماز، یکریمی و اوتوز یلاردن سوک جیشلور، عمرلری باز کشیار شول وقتده کوردرلر. «کل آت قریب».

بو یله در قاعده بین الاحباب

آرانیماز قونو شورکن القاب.

بمهگان بر زمانده اوز تلمزگه احتیاجزنگ نی قدر زور ایکانلگی معلومدر.

بزگه بو تلمزنگ فاجهسی قایدن کیلگان؟ قایدن طوغان؟ آلارنی بز بو اورنده تیکشروب طوریمیز. آلارنگ سبیلری اوزون. آلا بر طاقم سیاسی، اجتماعی، تاریخی انقلابلرنگ نتیجه سیدر. آلارنی حاضر اوزگارتب بولمی. چونکه تاریخ کبری قایتمی، آغا تابا بارا. تأسفلی جهتی شولدرکه، بز بو فجیعه نی هنوز سیزیمیز. بونگ ایچون هنوز قایغوریمیز. هنوز بز تورکمی، تانارمی دیه اسخولاستیکه چیلک ایته مز و ممکن قدر اوزمزنک تاتار ایکانلگمزننی اثباتغه طریقه مز. جنوب تورکری اوزلرینک تورکلکلرن آگلی آلمانیچه آلتی یوزیل یاشادیلر، اوزلرن بعضا عثمانلی، بعضا اسلام دیب بوروتدیلر. نهایت کور-شیلرندهگی قومیت و ملیت طولقونلری طاشوب اوزلرن آعوزوب کینکچ گنه «عثمانلی لق» «اسلامچی لق» عنوانلرینه طایانوب سیاسی حیاتی دوام ایتردو ممکن توکل ایکانلگن آکلادیلر و اوزلرینک تورک اوغلی تورک ایکانلکلری، تورک تلی، تورک ادبیاتی، تورک اقتصادی، تورک منفعتی، تورک حسیاتی بولورغه تیوشلگی بر آز ایسلیرینه توشدی.

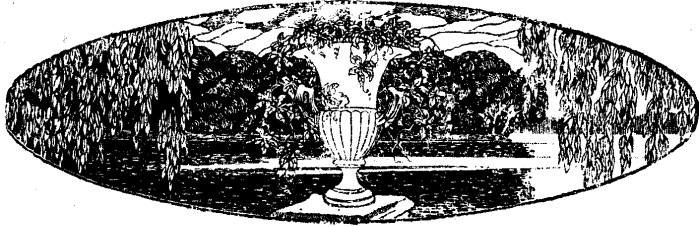
بر آز، دیم. چونکه ملی حاضرندهده بونی آکلماوچیلر آکلواچیلرینه قاراغانده نلله نیچه الوش کوبدر. شایان تعجب شولدرکه، ایک ظاهر و ایک حیکل حقیقتلر بعضا ایک آور. ایک چیتن آکلشیلما یوسف بک آچورین موندن ۱۵ یلار الوک مصرده چغا طورغان «تورک» غزتهسندده شوشی سوزلرنی یازغان ایدی: «عثمانلی لق یرینه تورکلکننی قبول ایتهرگه کیرهک. تورک اوز باشینه بر قومدر. بر قوم راحت بر ملت تشکیل ایته آلا. قوتلی بر دولتگه اساس بولا آلا. تورکار بیوک بر ماضیغه مالک. تورکار حاضرگی کوندهده آزیاننگ ۲۰-۳۰ میلیونغه یتکان مهم بر عنصریدر. شوشی الوغ بر قوم اوزینک نسل و اساسینی تبیع و تفکر ایله بر تلگه، بر روحغه، بر املگه مالک بولسه یا کیدن بر قوت و قدرت کسب ایته آلماسمنی؟ اسلاولر، جرمانلر، آنگلور-ساکسونلر شیکلی دنیانگ متین بر عرق بولا آلماسمنی؟ بزنگ اسلمز، نسلمز، روحمز، فکرمز تورک توکلگمنی؟ نیچون بز موندی نق بر کتلهدن آیرلامز؟ نیچون اوزمزنک اوسو قوممزننی شوندی نق بر طامردن آورغه طرشمی مز؟ بزنگ عصرلردن یرلی دوام ایتوب کیلگان انحطاط و زوالمز ملیتمزننی اونوتدیغمزدن، منشامزننی بلمه گانلگمزدندر، شوک ایچوندرکه، تورکار اوزلرینک دولتلرینه، سلطنتلرینه ایشانچلی بر نیگر بولا آلمادیلر، حاضرده بولا آلمیلر. ایسابلهب قاراگر، عثمانلی لق نیدر؟ بر قومی؟ بر

ملتمی؟ بر عنصری؟ خیر، برسیده توکل. تورلی قوملر و تورلی ملتلر حیوندیغی بر هیئت اجتماعیدر. بعضا جمع اضداد یتکان موندی بر هیئت دن قوتلی بر حکومت تشکیل ایتمو ممکنمیدر؟ اول حالده عثمانلی لق شیکلی ضعیف، مشکوک بر نرسه نی تورکلک شیکلی تازا. کوچلی، عرقی بر املگه فدا ایتودن نیچون قورقورغه کیرهک؟ تورکار اوزلرینک دولت و سلطنتلرن، تل و ادبیاتلرن و بتون مؤسساتلرن باشدن آخزینه قدر تورکلک شدررگه تیوشدر. عثمانلی تورکاری ایچون بایتاغوق الوک سویله نگان بو سوزلرنک نی قدر طوغری کیلوب چققانلغی کوز آلامزدهدر. تورکار عثمانلی لق عنوانی آستنده آراودلرنی ده، عربلرنی ده، بلغار، ارمنی و روملرنی ده طوتا آلمادیلر. نهایت، تورکلک نیگرینه بنا قورورغه تیوشلگن بیک یاخشی آکلادیلر.

اوز ملتلرن طانی آلا و شول سببلی ملی بر غایه تعیین ایته آلا عثمانلی تورکارنده نیندی تشویشلر و فجیعه لرگه سبب بولدیسه بزدهده عین صورتله دوام ایتمکدهدر. بز روسیه مسلمانلری اوزمزنک مسلمان، تاتار و تورک عنوانلرینک قایسن بیرو حقدده هنوز معین بر فکرگه کیله آلمیمز. شونک ایچون غایه خیالیه تعیین ایته آلمیمز، شونک ایچون بر برمز ایله آکلشوننگ اهمیتن تقدیر ایته آلمیمز و شونک ایچون قران آرتی موثریغه آکلانق قصدیله «آدم» نی «ئهددم»، «آچق» نی «ئهچک» دیب یازامز. «آدم» نی آگلی طورغان قریم، قافقاس، تورکستان تورکاری «ئهددم» نی آکلایلر ایکان آنک نی اهمیت بار. آلا بیت نلله قایدده، یراقده! پچان بازار موثریغی یاقده، بورون آستنده غنه.

شولای شولاین! لکن، بو حالنگ نی قدر فجیع ایکانلگی سیره گرکه بولسهده یاسالغان عمومی اسیدرلرده بلنه، روس مکتبلرنده اوقوجی یاشلرمزنک مجلسلرنده، حیولشارنده بلنه، همدده شول قدر بلنه که قلملرمزننی و تللمرمزننی پچان بازارینک بوزوق تللی موثریقاری آوزینه ایهرترگه طرشقانمز ایچون کوب تأسفلر ایتهرگه طوغری کیله. لکن اسیدرلر اوتکچ بو فجیعه اوتولا. طاغوق شول «ئهددم» «ئهچک» لر یاتنده فالاسنده قلمگنی شونک آوزینه قاراب یوتررگه باشلیسن.

بیوک استاذ اسماعیل بک غصپرنسکی نک اوتوز یلدن یرلی ادبی تل، عمومی شیوه توصیه ایتموی بوشقه توکل ایدی. لکن، مع التأسف آنک اهمیتن، اول فکرنگ علویتن آکلارلق باشار بزده یوق. بزنگ باشلرمزننی ارمنی، بلغار، روم ملتچیلرندن و حتی پتربورغ موزه خانهلرنده اوز تللرنده سویله شوب یوری طورغان چواش اوچیتلرندن بر آز چوکچ له ته سی بار ملی!

وقف

«و تعاونوا علی البر والتقوی» (مائده) آیت کریمه سی ایله جناب حق حضرت تلی ایزگیلک و تقوی لقعنه یاردم و اعانت کیردکلی اش ایدکنی بنده لرگه بلدره در. نیندی گنه بر اورن بولماسون، اگرده فائده سی مأمول اولورلق اولدی ایسه اول یرگه کیره ک تل، کیره ک مال هم باشقه چه بولشلق و یاردم ده بولو جناب الله هم بنده لر قاشنده ده ایزگیلک و یاخشیلق عد قیلنه در.

«گوزل اشکه دلالت اوزی قیلغان کبی در» مضمونته حدیث روایت ایدلکندن، شول گوزل اشلرنی اوزی اشله مه سه یاکه طاقتندن کیلمه سه باشقه آدملرنی دلالت قیلوب یاردم ایتدررگه و بونی ده بولدر آلماسه شول کبی اشلرنی باشقاروچیلرغه دوست اولوب، آلارغه خیرخواه اولماقغی تیوشدر.

هر ایزگیلک و یاخشیلقلرغه خیر اسمی بیرلسه ده اما ایفک مقبول و فائده لی بولغانی هم سو استعمال ایدلمه دکده استقبالیفه گوزل امیدلر بیرگانی «صدقه جاریه» اسمنده بولغان «وقف» لردر. اصحاب کراندن ایفک اول «وقف» قالدروچی ذات حضرت عمر و آندن صو ک حضرت عثمان، ابوظلحه، سعید بن عباده و باشقه صحابه لردر. مونلرنگ وقف یرلری وقف ملکری بولوب شوندن فقیر، مسکین و یتیم لر استفاده ایتولری بخاری (جزء رابع) دن آ کلاشه در.

بعض صحابه لر اوزلرینک حیوانلرینی، آتون، کمشلرینی و یاکه تاوارلرینی وقف ایدوب، تاواردن کوبمو کیلگان فائده نی محتاجلرغه یا ایسه ملت احتیاجاتینه صرف ایده طورغان بولغانلر. رسول الله افدمزنک ده «فدک» اسملی اورنده یرلری بولوب شونک فائده سی ایله عائله سینی و یتیم بالالرنی تربیه ایتدی هم یتیم اوسکان یاش قرلرنی کیواگه بروب، یتیم اوسکان فقیر یکتلرنی اویله ندردی سیر کتابلرنده ذکر قیلنه در

وقف وارداتی ایله مکتب، مدرسه لر، عبادت خانهلر بنا ایده رگه، کوبلرلر صالدررغه و یوللر توزه ندررگه هم ملتسک باشقه احتیاجاتی ادا قیلورغه ممکن لک باردر. آنک ایله یتیم و اوکسز بالالرنی تربیه له مک، عاجز قارت و قارجقلرنی آشاتوب، اجر مک و آلارنی کیوندرمک، اگر دنیا قوبسه لر تکفین و تجهیز قیللق،

درست، شول قدر نورلی شیوه لرنی برله شدروب عمومی ادبی بر تل گه جیلو جیلک بر نرسه توگل. بوگا کوب وقتلر، کوب غیرت و فعالیتلر کیره ک. لکن اش اساس صالئوده. بر نرسه گه نیکر صالئیدی اول آقرونلاب اوزندن اوزی آغا بارا. ۲۰-۳۰ یلار بر کشی حیاتی ایچون یاخشوق بر عمر. اما ملت حیاتی ایچون بیک قصه در. نله گانده شول ۲۰-۳۰ یلده ده بایشاق نرسلر اشله رگه بولا. حتی هیچ بولماسه شیوه لر مرنی بر برسندن دخیده نغراق آیررغه طرشماسه ق اولده بر اش بولور ایدی. بزده آنسی ده یوق: بز نمکن قدر بر برسندن آیررغه طرشمه مز. روسیه ده گی توری قوملرنگ شولای شیوه لری، ادبیاتلری، املاری، کتابلری آیرلوون تله گان کشیلر و مونی بیک فائده لی طباقن هم موگا یاردم ایتره رگه لازم کورگان کشیلر البته کوب بولور. لکن، مونک نتیجه سی نی بولور. موندن کار فائده لانور. بهمه حال بو قوملر اوزلری توگل!

بر غایه خیالیه سزه عمرمی بر املسز ملتر یاشی آلمیلر. غایه خیالیه و امل بولور ایچون اول ملتک اوز اوزن طانووی، مشترک بر تل و ادبیاتی بولووی، آنک واسطه سیله حساتن اظهار ایته آلووی کیره ک. ظن ایتهم، که شونی ایسه که آوررغه بزگه ده وقتدر ایندی!

ف. ک.

عبرتی سوزلر.

یالان ایله حیا، بر اورنده ییغولمازلر.

عمرلرنده هیچ اش اشلامه گان آدملر اوزلرینک قوللرندن هر توری اش کیلور دیه ظن قیلورلر.

دوش، که اشاقده اولان آدملرنگ بتون عمرلری اویقوده اوتار.

اخلاقسز بر آدم بعض وقتده گوزل بر آتا اولاییلور اما اخلاقسز خاتونتک گوزل بر آتا اولدینی کورلدیکی یوقدر.

تربیه سزلرنگ آغزلرینه یوزاق قویمق لازم اولسه ایدی دنیاده تیمرچیلردن بای صنف اولنماز ایدی.

دنیاده نه قدر آدم باشی اولسه، شول مقدارده تبتک وارددر.

قریه لرده مکتب و مدرسه مصرفینه ۵۰ آچهده بر چانا اوطون آتوب کیلگانگه قریه خلقری ده شوگار عادته نوب قاتوب قالغانلر. آزغنه مکتب مصرفی سالورغه تله سه کده شول ۵۰ ايله بر چانا اوطوتی صاغنا باشیلر. آش آلاچه غنه بولغانده بیک ناچار هم نظامسز بولوب شاگردلرنک ده کرو هم چغولرینک آتا، آناسی بولمی. نو یابرده کرسه لر فیرال باشی ايله چغاده باشیلر. بزنگ ئلی قریه لرمز هم شهرلرمز ننگ ده کوبسندده اوشبو حال حکم سوره. لکن شهرنک اوزی ده، اورنی ده باشقه اولدیغدن آلا حقنده سویله رگه حقمز هم اقتدارمز یوق. بزنگ ایسه قاغزنی قایناتوب، باشمزنی ايله ندرگان نرسه قریه طورمشی و قریه مکتبیری اولوب شونک آجسی بزنی اوشبو حقدده یازارغه اجبار قیله در.

تعلیم عمومی رسماً اجرا قیلنه باشلاب مسلمان اولارینه ده اشقوللر صالنه یاکه صائغان یرلرده مسلمان بالاری اوق باشلاسلر، برینگ بالاسی اشقولاغه، باشقه بره وینگ مکتبکه یورد کده ظمزمچه گویه ئله نیندی تشویش زمانی کیله چک. خلق آراسنده ده دیگزر دولقنی حاصل بولاچق. مونه اوشبو وقتلرده خلقمز مکتبیرنی اهمیتسز صاناب آگارغه قول سلیکه چکدر. مکتب و مدرسه لر، ینه اولگی حاللرینه قایتوب کجه و صارق مسافر خاناسی بولاچقدر.

بهر تقدیر بو حال بولماسون، خلقمز اشقولارنی صالحن قان ايله استقبال ایدوب بالارینی ده شادلق بله تابشرسونلر. ومع ذلک، موگا قدر بالارمز ۷-۸ یاشلر ننده مکتبکه کروب ۲۰ یاشلرینه چاقلی اوقورغه ممکن لک بار ایدی. لکن موندن صوگ اشقوللر صالوب بتسه ۱۲ و ۱۳ یاشلک بالارمزنی اشقولغه بیرمک لازم بولادر. شوگا قدر ۲-۵ یل ایچنده «دین» مزنی برآز بولسه ده بالارمزغه آکلامتق تیوشدر. اوشبو سببارگه مبنی بزگه تاغی ده نغراق اوقورغه کیرهک. بونک ایچون آلدن حاضرلک کورمه گانده اشارمز چوبالوب قالاچقدر. خلاصه مقصود: کیلوری بولماغنه مکتبیرمزنی اداره قیلو قریه لرده بیک آعردر. بونک ایچون یرلری مولردق قریه خلقلری اوزلرینک ایک سویگان اورنلرندن بولسه ده «وقف» یرلر قالدیرلر مکتبیرلر ننگ کیله چگی بر قدر آساتلاشور هم اصلاح ایدلور ایدی. قانون جهتدن شاید موگا مانعلق بولمسه کیرهک.

درست هر بر اوللرده خلقی اورچوب توردیغدن یرلر آزایوب هم بهاری ده آرتوب بارا. شونک ايله برابر ۵-۱۰ دیساتینه لرن قزغانماسلر اوزلرینک صوگینه خلق «صدقه جاریه» قالدیرغان بولوب قیامتکه چاقلی قبرلری نورلی بولور ایدی. بو

شولای اوق ملتک باشلرینه اوقو تربیه سی بیرمک آلارنی حکومت مکتبیرینه صالحق حتی چیت مملکتلرگه ییازوب چن ملت خادمی چغاررغه، ملتنگ حکیم و فیلسوفلرن، توغرسی: ابن سینا، بخاری و ابن رشدلرنی یتشدررگه یاردم قیلاچقدر.

سؤ استعمال ایدلمه گانده وقف ماللرینک فائده سی حسابسز کوب دیگان ایدک. مونک شولای ایدیکنی بلدرر ایچون و ظمزمده ده ماللر تابارغه ممکن. فقط سؤ استعمال سیندن، توگل بو درجه حتی آزغنه اولسون فائده کورمک ممکن توگلدر.

مصر و استانبول مملکتلر ننده گی «وقف» اورنلری سؤ استعمال ایدلوب یاش بووناری محروم ایداییکی بزگه معلوم بولمسه ده بخارا و خیوه شهرلرینک و اطراف نده غی وقفلرینک کوندن کون یوغالا بارووی و بخارا ماللرینک وقف یورتلرینی و وقف مدرسه-لرینک استینارلر ده آشاب بتره باردقلرینی شول طرفلرده سیاحت قیلوچیلر بزگه ده غزته و ژورناللر واسطه سی ايله بلدردیله و همانده یازوب، بلدروب طورالر.

بزنگ بیک یاش و قتمزده: «آخر زمانغه قارشی یاچوج و ماچوج چغاقچ، قارا یرنی تمام آشاب بتروب کیله چک. شونک ایچون ئولکلرینی صاری بالچق آستینه کومهلر، یوقسه یاچوج ماچوج ننگ آشاو احتمالی بار ایکان» دیوب بر حکایه سویلیله ایدی. بخارا ماللرینک «وقف» ماللری حقدده غی معامله لرینی اوقوغاچ آنه شول حکایه ایسه توشه در. کاشکه مذکور وقفلرغه عدل و توغری ناظرلر تعیین ایدلوب وارداتی زمانغه و احوالگه مناسب روشده اصلاح قیلنه هم درس پروگراملری توزلوب. هر فنک مخصوص مقتدر معلملر، مدرسلر نصب ایدلسه علوم دینه تحصیل ایچون بلکه برده چیت مملکتلرگه کیتوب مشقت چیکمه گه لزوم کورلماس ایدی.

استانبول و مصر شهرلرینه باروب تحصیل کورده چک اورنغه بوندن صوگنی یاشلرمز تورکم، تورکم بخاراغه باروب تحصیل قیلورلر ایدی ده ایلرینه قایتوب خلقلرینی جهالت بازندن چغاررغه اجتهاد قیلورلر ایدی.

کوبدن اوک «اتبه دوری» آچلوب هر بر جان ایسه سی حرکتکه کیله باشلادی. شول مناسبت ايله آزغنه بزده ده اوزگارشی سیزلیدی. ایندی موندن صوگ علم ننگ کیرهک قدرسینی انکار ایتمزدی درجه گه کیلوب یتدک. فقط اوقو ترتیبلی اوزگارو ايله مصرفلرده باشقاردی. ئلکده قریه مکتبیری بیک آز نرسه ايله تربیه ایتولدکلری حالده حاضرده شاقق غنه مصرفلر کیرهک بولادر. بردن هر اولده بایلر یوق یا که بولوبده همت صاحبیری قابلمی. مکتبنگ مصرفینی کورتاروچی بولمی. ایکنجه دن: ایسکی زمانده

سمرقند آثار عتیقه‌لرن زیارت

(باشی ۱۲ نچی عدد ده)

لیکن زیارت که کیلوچی بزنگ مسلمانلر، آیتلر یازغان کاغدلرنی آجوب قوللری ایله سورتوب بیتلرن و یوزلرن صیپ صیپ، بویاب قارالتوب و یرتقالاب بترگانلر. بر آرتقه کیتکاج تورتسه‌گده بارمی دیلر؛ کورسه‌سن درستدر آخری! اوشبو ئویدن ایچده‌ره‌ک ینه آئنده ریشوتقه‌لی بر خانه بار. مونگ ایچنده بر سفانه باره. بونسی قثم ابن عباس مازاری ایش. بونده اوزی یوق، قایچاندر کرگازده شوندن چقمی غایب بولوب کیتکان! (۱).

سمرقندده‌گی باشقه آثار عتیقه‌لر کبی، شاه زنده‌ده‌گی بولمه‌لرنک ده همه دیوارلری قدیم‌گی اوستارننگ قوللری ایله توری بویاولی کیرچلرده نقشه‌نگان، بعضیلری تعمیرده ایتولگان؛ اما بعضیلری ویران حالنده یاتالر. کیشیلر کروب زیارت قیلوب یوری طورغان بولمه‌لری نهایت‌ده بلچراق افلاس، ارم شهملری یاغوب همه نووشلرن تاتار موچه‌تی کبی قابقارا قارالتقانلر؛ قارا قوللری ایله صیباب کوزلرن و یوزلرن سورتده، استینانی قارا بله و کبی یالطراتوب بترگانلر! زیارت دیب جیتدن کیلوچیلرنی نقرتله ندرلک درجه‌دن ده اوتکازگانلر!

«شاه زنده» بنالری اوزی‌ده طاو بیتنده، تیره یاغی هم‌سی ایسکی قبرستان؛ قبرلر اوستنده بر توری تیمر کولک توستنده قاتی تاش، بعضیلرنده مرمر تاشندن یونوب یاصاب خط ثلث (۲) ایله عربی العبارة اسم و نسبن، طوغان و ئولگان تاریخن یازوب قبر اوستینه صوزوب صالحانلر. (باقو هم قران و اطرافی مسلمانلری قبرننگ باش طرفینه تاشنی اوطورتوب قویالر. تورکستان ولایتده ثلث یاتقوزوب قویغانلر؛ حاضر تاش قویو عادتی یوق، سفانه‌گه طفالرغنه).

اوشبو قبر تاشلرننگ برسنده: «۱۰۸۲-سنه...» ینه برنده:

(۱) شاه زنده دیولرنک سببی: قثم ابن عباس نك ئولمای تریک کوینچه غایب اولوی. اول ئلده تریک کوینچه یوری ایش
(۲) برنچی جلد «شورا» ده (۲۷۹ صحنه) احمد جان بیکتیروف «خط کوفی» دیش ایسه‌ده. اول سوز خطا.

حقده جناب الله: «لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون» یعنی اینگیلک تابا آلماسز یا که یاخشلیق قیلمشلردن بولا آلماسز تا که اوز گرننگ سویگانگردن احسان ایتاینچه طوروب، دی.

الله حضرتلری صدقه جاریه‌نی بیوک احسان دن عد قیلوب شارع کبیر رسول اکرم حضرتلری ده اوشبو طوغروده تشویقاتده بولنوب محترم صحابه‌لرده بزگه بول کورساتوب کیتکانلر. معلوم که هر اشنگ وقتی باردر. وقتی اوزغاننگ سوکنده اول اشنی قوزغاتوب ذکر قیلوده معنا بولمیدر. خلقدن یر وقف قیلدرونک زمانی‌ده یر بولگان و یر اوله‌شکان و قتلرده‌در.

ینه شونسی بارکه، ثلک زمانلرده یر اوله‌شو خلقتنگ اوز اختیارنده بولوب تله‌سه قای وقتده جیولشوب اوله‌شه طورغان ایدیلر. زماننگ آغمی ایله باشقه اشلرده‌گی توسلی حکم مونده‌ده باشقاردی.

حاضرنده خلق ۱۲ و یاخود ۱۵، ۲۰ یللر ایچنده یالغز برگنه مرتبه اوله‌شه طورغان بولدیلر. شرننگ ایچون آدم عمرنده یر اوله‌شو سیره‌ک طوغری کیله‌در.

بو مدتلر هر قریه‌نگ بر توسلی بولماسه‌ده بز بلگان بایشاق اوللرده یر بولو مدتلری بری آخزینه باقدر. آلرده شوشی بر ایکی یل ایچنده طوغری کیله‌در. بو اشکه ایندی ایرته ایماز. اما سوک بولسه عجب توگل.

فقط یر وقف ایتدرو حقلرنده همتی و اشکللی آدملرمننگ طرشوب باققانی ملت دورت کوز ایله کونوب طورادر.

رسول الله ننگ اوز اورینی طوتوب، منبرینه خواجه اولدقلر-ندن بو اشکه اماملرمز مسئول اولوب خلقغه باشلاب اورنه‌ک کورساتورگه هم بو اشنگ دینمز و دنیامز ایچونده فائده‌سی بارلقنی بلدرمک آلا اوستینه بورچ بولسه کیره‌ک. «والامام راع و مسئول عن رعیت» حدیث شریف.

اگر اماملردن بررسی یول کورساتسه قالغانلرینه بلکه بیگله‌ک بولور ایدی. درست بو حقده یالغز آلارنی‌غنه مسئول طوتوب. آلارنی‌غنه بورچلی یاصار حال یوق. مونده خلقمیز و بیگله‌ک بارمزده مسئول اولوب بارمزده بورچلی.

یالغز لوازم ایسه‌سی بولغان ذاتلرنک و خصوصاً خلق نظرنده امام افتدیلرنک سوزلری نفوذلی اولدقدن بو حقده آلارنک چن خدمتلرنی امید قیلنه‌در.

اگر اوشبو اشکه مباشرت قیلوب برز یرده کوچرگچ بولا آلسلر امام افتدی هم حضرتلرنک بیوک احسانلری حساب ایدلور ایدی. «والله یحب المحسنین» رضا‌الدین حکیموف. «یارمه‌ک».

خلفنک آوزنده یورگان خبرلر شول که: «دیناده مثلی آز بولغان رستم داغستانی پهلوان (۱) زمانده اوشبو اورنده «آفرو» اسمنده پت پرست بر بادشاه بولغان. اوشبو سیاب یلغه سن مذکور «آفرو» قازوب چغار تقان...»

اوشبو طاو اوستلری بر وقتده شهر بولغان. حاضردهده ایسکی کیرپچلر، چولمهک واطقلری طابلوب طوراً. قازوب ازله وچیلرده بار.

«سیاب» یلغه سی بویارنده زور زورغنه مغاره لر بار. بعضیلرینه کروب قاراقلاقی. بوشلقدن باشقه نرسه لر کورنمی. «سیاب» ننگ غربنده بیوک و تیردن بر مغاره سی بار ایمش؛ آنده بره وگه ده کررگه یارامی، اوچی قریبی یوق. همه اورنی طلسم ایمش. لکن کشیلر قورقسه لرده، بزنگ قورقهای کررگه نیت بار ایدی. برنجی کون باشقه آتارلرنی کوروب یورو ایله کون اوتدی، ایکنچی کون وقت مساعده قیلماغانه، کوره آلیچه کیتارگه مجبور بولدق.

تورکستان مسلمانلری آراسنده: «مک ئولگان شیر (آرسلان) دن بر تری تحقان آرتق» (۲) دیگان بر مقال یوری. سیاب یلغه سی بوینده تارراق غنه بر عمارت بار؛ ایچنده بویی ۲۵ قدم اولوز سفانه سی بار. بو سفانه ایچنده گی ذات «دانیال بیغمبر» جسدی ایمش. عمارتی روس کیرپچی ایله یاکی راق اشله ننگان. سفانه سی ده یاکی راق غنه اشله ننگان؛ باش طرفنده نذر قربانلرندن قالغان موگر و سوبه کلر تاشلانغان، موگر و سوبه کلر یاتنده غی فلاق آغایینه ودرخت که هم ده ترده چلته لرینه توری توسده ارم چوپر دکلی به یله گانلر؛ آراده روس قوللری ایله به یله ننگان لیتلرده بار. احتمال اوشبو چوپر دکلی وقتی ایله احترام ایچون به یله نمش ایسه ده، بزم قولغه توشکاج ارم چوپر گینه نه یله نمش!

دیوارلرینه. کیرپچلرینه و آغچلرینه زیارت که کیلوچیلر قازوب اوز اسملرن یازوب قالدراغانلر. مسلمانچه، روسچه، نهرمه نچه، یهودی و فرگچه ده یازولر بار. یازوب قالدراغان یازولر آراسنده تاتار شیوه سی ایله: «شفاعت تله ب کیلدم...» و «مدد تله ب کیلدم...» کبی قزق جمله لرده بار ایدی. مک ئولگان شیردن بر تری تحقان آرتق بولسه، مک اولیا و مک دانیال ننگ ئولگان جسدندن نیندی مدد بولسون؟ «ایک نعبد وایک نستعین» آیتینه

(۱) اوشبو اسم که مخصوص خرافات ایله طولغان اوروش کتابی ده بار. تورکستانی مسلمانلر آراسنده خرافات ایله طولغان هر بر اوروش کتابی بیک ممتبر طوتولا. بیک کوب چای خانه لرده هر کیچه اوقولا.

(۲) اوشبو سوزنی خواجه بهاء الدین نه یتکان ایمش. لکن روضه الاولیاده بز اول سوزنی تابا آلدق («روضه الاولیا» فارسی استانبول مطبعه سی).

«هذا مرقد سعادت بیکم الامیر الاعظم...» دیب یازلغان. خط ننگ که آز تاشلغیم و عرب تاندن خبرسزلگیم، اوشبو یرده گی خطلرنی آخربنه چه اوقوب چغارغه ایرک بیرمه دیلر.

بوندن صوگ «بی بی خانم» دیدکلری خرابه جایلرگه باردق. دیوارلری وگومبذینک باشی ییمرلوب توشکان. یورت اورتاسنده قرآن قویوب اوقی طورغان زوروق تاشی بار. ییمرلمی قالغان گومبذینک بر چیتنده: «عجلوا بالصلوۃ قبل الفوت، و عجلوا بالتوبۃ قبل الموت» و دیوارینک واطلمی قالغان بر اورتنده: «وعنده مفاتح الغیب لا یعلمه الا الله...» نقطه اورنلری ییمرلگان. اوشبو یازولر بیک گوزمل خط عربی ایله یزه کلی واق کیرپچلر ایله تزلوب یازلغانلر. اوشبو یرده گی صرلانغان مرمر تاشلری هم توری توسده گی کیرپچ واطقلری دیوار باشندن یغولوب ایشلولوب توشوب توپراق آستینه کوملوب بتکانلر. دیوار توپلری، گومبذ ایچلری همه اورنلری قالغان سوبه کلر، ایت و آدم نجاستی ایله ابلاس (بلجراق) لانغان. برده کروب قارامی؛ شولای غنه ثنا ایتوب یاتا.

طیبی آندی آتارلر و آنک خرابه لری ویران کوینچه یرلی خلقندن یا شادلانا، یا زارلانا. بو یر البته زارلانه کیردک! بر کون البته قالغان دیوارلری ده ییمرلوب توشوب، کیرپچ واطقلرن حیوب یرلی خلق عمارتلرینه استعمال قیله چقلر. خلق نظرنده اهمیتسزره ک واق یزه کلی کیرپچ میده لری (کچکنه) توپراق آستنده کومله چک. وقت کینور، آتار عتیقه عاشقاری ایسکه نوب اوشبو اورنلرنی آتار اچقلر؛ بو عصرده خلقنک جهالتی سببلی یر آستینه کوملوب قالغان تاشلرنی و یازولرنی تاباچقلر؛ موزه خانه لرینه قویوب ایمش دیش دیه توری تحقیقاتده بولنوب رساله لر یازاچقلر.

بو کونلرده کشف اولونغان میرزا الوغ بیک حضرتلرنک رصد خانه سی ده بر وقتلرده یر اوستنده کورنوب طورغاندر. لکن وقتنک کوب اوتووی، خلق ننگ جهالتی آنی صاقلی آلمی توپراق ایله کومدرمش. یرلی خلق ننگ رصد خانه بارلغندن خبرلری بولماسه ده. روسیه دن کیلگان بر روس علمی آنی تابوب میداننه چغاردی..

سمرقند ننگ شرق شمالنده «سیاب» اسملی یلغه سی بار. آغا آغا بیک تیردن قازولوب توشکانلکدن کوب عصرلر آغوب یانقانینه دلالت قیله. اوشبو یلغه (آریق) تیره لری و آنک طاو یتلری یاننده تماشا قیلوب یوروچیگه بیک کوب تاریخی ماتیریللر بار. فقط بزم کبی علمی یوق. وقتی آز کشی که بوننگ کبی یرلردن تاریخی مقاله لر استخراج ایتو قیین.

ياقتيلق ايله دوالانو

ياقتيلقنك سلامتلكه بولغان فائدهسندن بزنگ خلتنگ خبرى از. شول سببلى خلتمز اوپلرنگ ياقتى بولوب بولماونه زور اعتبار قيلمى. حالبوكه مدنى ملتار ياقتيلقنك بر فضل الهى بولغانلغىن كوبدن بلگانلر. آنك نه قدر مهم سانالديغن كورسه تو ايچون روسلرده: «قوياش كوب كرگان يورتقه طيب سيرهك كررا» ديگان بر مقاللرن بيان ايتو يته در.

حيوانلرنگ اوسو هم اورچولرينه ياقتيلقنك نه قدر تاثيرى بارلق كوبدن معلوم نرسه در. عالمرل قارانغو اورنلرده باق، باقا، پسى بالاسى كىبى حيوانلرني تربيه لهب اوستروب قاراغانلر. بونلر ياقتيله اوسكانلردن كوب ناچار، يايق يولوب چقانلر. اولكان قالارده زيمله نكلرده، باداللرده، قارانغى ياقعه قاراغان توبه ن قات يورتلرده اوسكان بالار يوزلرى آق، گاوده لرى بوشان بولوب كوستنجه سويهك يوشاقلق (آنكلييسىك باليزن) اورويينه مبتلا بولالر.

قوياش طوتاشدن بر نيجه آي چقمى ياتقان شمالى ولايتلرده قارانغوده قشلارغه طوغرى كيلگان سياحلر عصبى آورولر ايله آورالر، ضعيفله نلر، يوقسريلر، ته نلرى آورايا، حاللرى بته، يوزلرى يرسمان ياكه ياشكلت ياكه صاريسمان توسكه كره. بونده قارانغى يرلرده ياتقان كشياركه ده شول حال بولا.

ياقتيلق اوله ن كىبى اوسملىكار ايچون ده يك مهم. آغاجنك هر وقت قوياشقه قاراغان ياغى اوسه نوشه، قويى يافراقلى بولا، قارانغوده هيچ بر اوسملىك اوسمى؛ قاي برلرى اوسكان كىبى بولسه لرده بيك يوشاق، نوسسز، ضعيف بولالر، هيچ بر وقت چه چهك ويمش بيره آلمايلر.

مونه بو حاللر ياقتيلقده كشينك سلامتلكينه، ته نى نك حالينه، حتى اوله نلرگه زور تاثير ايتو طورغان بر قوتنك بارلغى اثبات ايتو در.

واقعا تجربهلر ياقتيلق تاثيرى ايله ته نك ماده سى نغوغانلقنى، كوچه بگانلكنى كورسه تهلر. ياقتيلق تاثيرى ايله ته ن ده كى هر

ايمان كيترسهك. الله دن باشقه نرسه كه عبادت قيلماق، اعانه و مدد صورامق هيچ ده جائز توگدر.

يرلى خلق اوشبو مازارنى دانباك يغمبرگه نسبت بيرسه لرده، بو يغمبرنك سمرقنده يار بوينده مدفون ايدكنه آجق دليل بزكورگان كتابلر نك هيچ ير نده يوقدر. احتمال زور راق تاريخلرده مذكور در!

هر نه اولسه ده اولسون، سمرقندلير آراسنده بو زيارت بيك معتبر توگل؛ توركتاشنك حضرت سلطاني (احمد يسوى)، خوقندنك صوخ مازارى. بخارا نك خواجه بهاء الدينى، مرغيلانك شاه مردان قدم يرى (حضرت على)، اوشنك تحت سليمانى، جلال آبادنك حضرت ايوبى، اوزگندنك يونس يغمبرى، آفغان نك مازار سجيسى و باشقه لر بونلر همه سى معتبرلر؛ كيچه وكوندز خلق طولى، زيارت قيله آچه توگه. اگر يونلرني ياوروپالى بر كشى كورسه: «بو يارمونك مى؟» دىب - ژوان ايدر ايدى.

اما، دانباك يغمبر زيارتى آلاي خلق ايله طولى يولمى، آطنه ده مشهور بر كونده آجيلوب، زيارت گه كيلگان خلتنگ تندن شيخلرى آلارده، صوكره بيكله ب كته لر. اطرافنده انلر ياتا. بز بارغانده بيكله نوب طور ا ايدى.

سمرقند شهرنده كى آثارلر توغروسنده اوشبو قدر ايله كفايه له نوب، باشقه معلوماتنى باشقه وقتقه قالدروب طورامز. سياح.

سُر:

رسول الله منبرده حقايق ايلدى تبليغ
يتردى بزله آيات حقى حكم سبحانى
ولى عالم نما كدا بلر چيقدى منابره
ايدوب تبليغ موهومات محو ايتدى مسلمانى
ع. محزون «اقبال»

يانغين

اجنبى ده يوقيسه صرف ابدادن غيرى
بزده ده يوق كىبى درهپ جهلادن غيرى
گورمديم ملته دوغرىجه بر خدمت ايدن
جمله قفقازده فقط «ملا بابادن» غيرى
ع. مذنب.

کشی کورمی طورغان، تورلی یاقدن قیمالانغان (جیلدن صاقلی طورغان) اورن موافقدر. قویاش وائناسی اوشبو حالرده فائدهلی بولا:

۱) نق آورو، اولجه ودن طش اش اشله و، قارانغو هم صالغن یرلرده طورو سبیلی ضعیفه نگان ته تئی ایسکی حالینه قایتارو (سلامتله ندره) ایچون.

۲) نیرؤلرنی توزده تو، ته تئی سیمرتوب، ریوماتیزمنی بتره ایچون.

قویاش یاقتیسی ایله برکه اسسی لکده بولا. اسسی لکده (باشغه قویاش صوقاو شرطیله) تن ایچون بیک فائدهلی دوادر. قویاش بیک قاتی قزدرغانده تننگ بر قاتی قزاروب یانوب قوب توشه در. بوندن طش باشغه قویاش صوغو ممکن. بونسندن صاقلانو ایچون قویاش وائناسی آغانده باشغه اشله په کیه لر. تیری قوبوب توشودن ایسه قورقارغه یارامی. اول باری برنجی ردت گنه بولا و ضعیف تیری گنه قوبوب توشه. یا گادن اوسکان تیری کوچلی و نق بولوب اسسیدن زیانلانمیدر. تننگ پشوی - یانروی اویره نگان صایون کیمی.

قای بر وقت قویاش اسسیندن ته نده واق قابارچقلر چغوب یاریلار. ته نده یارده پشکان اورنده غی کبی ئزله ر قالا. بوندی حال بولماسون ایچون قویاشده آرتوروب (بر نیچه مینوتقنه) وائناسی کیتکان صایون آقرن آقرن آرتدررغه کیره ک. صوگه هراق یعنی تمام اویره نوب بتکاج نه قدر اوزاق طورلسه شول قدر فائدهلی بولا. اگر بویله صاقلانوغه ده قارامیچه تن یانا طورغان بولسه یانغان اورنلرنی تالکه (بر نوع یومشاق طاش) یا که به ره نگی اونی ایله اشقورغه تیوش.

خصوصی قویاش وائناسی ایسه: قویاش یاقتیلغن تننگ آورغان اورنلرینه غنه توشرودر. مثلا: چاخوتکه و کورکه آورولری وقتنده کورکه کنی قویاشقه آچوب طوتالر. قابرغا و آرقه صزلاغانده اول یرلرنی قویاشده طوتو یاخشوق فائده بیره. قویاشنگ یاقتیسی نه قدر قزو بولسه فائده سنی شول چاقلی آرتا: بوتکرو کیمی، طن آو جیکلله نه، یوقو طنچلانا، تربلو باشلانا.

یاقتیلقدنه ینه شول خاصیت بار: اول بزنگ ته نمزنگ اچینه کرگان وقتنده ته نمزنگ اچنده گی ضررلی باقتیره لرنی اوترد. ضررلی باقتیره لر ئولگاج کشی تیز آراده سلامتله نه باشلی هم کوندن کون قوتله نه بارا. ینه یاقتیلیق تأیری برله شش، بچه وچوان کبی نرسه لرده به در. عمومی وائتاده نه روشلی صاقلاناسه. خصوصی وائتاده شول روشلی صاقلانورغه تیوشدر. مثلا: بیک

ماده اوزی ننگ طبیعی خدمتن یاخشی اوتی. یاقتیلقنک زور بر خدمتی ته نده گی، زیانلی باقتیره (تورلی زیانلی واق نرسه) لرنی بتره ووی در. باقتیره لر قویاشده توزمیلر، اوله لر. مثلا: چاخوتکه قورتی قویاشده بر نیچه ساعتده اولسگان کبی تیر زحمتی و باشقه لر. نقی ده قویاش چانتقنن کورتاره آلایلر.

یاقتیلق ننگ تن ایچون شوندی فائده لری بارلقنی کورگاج طبییلر یاقتیلقنی قای بر تن آورولرینه دوا ایتوب قوللانو ممکن توکلمی ایکان؟ دیگان فکرکه کیلگانلر. تجربه لر بو فکرنگ اورنلی ایدیکن، ته نده گی کوب آورولرنی یاقتیلیق ایله دوالب توزده تو ممکن ایکانلکنی، یاقتیلقنک بیک اثرلی بر دوا ایدیکنی کورسه تکانلر.

یاقتیلقنک فائده سن هر کم اوز کوزی ایله کوررکه ممکن: قش بویی قارا گغوده طورغان بالالری یازیتوب قویاشقه چقسه لر یا که یاقتی اویگه کوچسه لر راحتله نوب کیتلر، کولکلی کورتاریه، روحلانا لر. بونده جلیلق و هوا یاخشیاقتنک غنه توکل، یاقتیلقنک ده کوب دخلی بار.

یاقتیلقنک بر خاصیتی ته نده گه اوته آووی در. برر بارماقزنی لامپا یانده طوتوب ایکنچی یاغندن قارا کر. شول وقت بارماق اچنده گی سویه ک و طامرلر سیزیلوب طورا. یاقتیلیق بارماق اچینه کروب قزل بولوب اوته. شوندی ناچارغنه بر یاقتیلیق یاخشوق قالن بولغان بارماقنی اوته آغاج بیک شهب و کوچلی یاقتی لرننگ کشی ننگ گاوده سنه کروب اوته چغا آلاچنی ده شهبه. سزدر. کوچلی یاقتیلیق ته نده گه کرسه شهبه سز گاوده ننگ ایگ اچکی قاتالولرینه ده باروب یته و اوزی ننگ یاخشی تأییرن قالدرا. قویاش یاقتیسی طبیعی شول قدر کوچکه مالک بولسه کیره ک. قویاش یاقتیسی ته نده گه باروب ته ننی یاساغان حجیره لرگه باروب یته. حجیره لر آنک تأیری ایله طازاروب کوچه یوب کیتلر و ته نده گی زیانلی میقروبلرنی اوتره آلا باشیلر.

یاقتیلرنگ هر تورلی نوعی بار. دولانو ایچون ایگ یاخشیسی قویاش یاقتیسی در. آگردنده کوچایره ک یاقتیلقلر سیره ک طابلا. قویاش یاقتیسی ننگ الوغ بر خاصیتی بیک مول و هر کم گه تیگر بیرلگان الله ننگ مرحتی بولوی در. آگردن بایغده، فقیرگه ده الوش چغو ممکندر. قویاش یاقتیسی ایله فایده لانو ایچون «قویاش وائناسی» یاسا کیره ک. بوننگ معناسی ته تئی بر نیچه ساعت قویاش یاقتیسنده یالانغاج طوتو دیمکدر.

قویاش وائناسی صونقی کبی عمومی وخصوصی بولا. عمومی بولغانی بتون کیوملرنی صالوب چی یالانغاج قالب هر کون معین مقدار وقت قویاش یاقتیسنده یاتو. یورو اوظرودر. بونک ایچون

تربیه و تعلیم

تل و ادبیات اوقتی اصولری

مقاللرنک نورلری: - مقاللر آ کلاتورغه تله گان معنلرن - حقیقتلرن، یه آچقنن آچق یعنی عادی و توغری اسلوب بلهن، یا که کنایه طریقتنجه بیان ایتلر. منه شول اعتبار بلهن، مقاللر، ایکی تورلیگه بولنه لر: (۱) عادی مقاللر (۲) کوچرلگان معنالی مقاللر. عادی مقاللر معنا و حقیقتلرنی، عادی اسلوب بلهن، توغریدن توغری هم آچق بیان ایتلر. کوچرلگان معنالی مقاللر ایسه، معنا و حقیقتلرنی کنایه طریقتنجه (یه شرن تعبر یولی بلهن) آ کلاتلر. یعنی بو نوع مقاللردن اصل مقصود، افاده نك طشقی و توغری معناسی بولمی، بلکه شوگا مناسبتلی ایکنچی بر معنا بولا. «آ کلاتوب اوقتی» ده، بالارنی عادی معنالی مقاللرنک مفهوملری بلهن آشنا قیلو آرتق قین بولمی. بولارنک افاده ایتکان حقیقتلرن بالار آچق آ کلاب یسونلر ایچون، مادی هم منطقی نفتیشلر، تعبر و افاده لرنی تیکشرو وظیفه لرندن صوگ، آنلرنی (حقیقتلرنی) طورمشقه - واقه لرکه تطبیق ایتو یته. عادی مقاللرنی بالار اوزلری ده تیز آ کلاوچان بولار. اما کوچرلگان معنالی، مقاللرده اش باشقه چه راق. آنلرنی آ کلاتوب اوقتی ده، معلم و معلمه لرکه بایناقنه خدمت لر یوکه تله؛ بایناقنه غیرت کورسه تورکه توغری کیله. چونکه، بالارنی، یگره ک، آنلرنک جیلگی حکمنده بولغان، کوچرلگان معناسی-کنایه لگی بلهن درست هم آچق تانشدرا باررغه کبره ک. بو ایسه شاقی آور مسئله.

بو حقهده مقصودقه ایرشو ایچون اوشبو اوج تورلی وظیفه، چن معناسن بلهن یرینه یتکرلورکه تیش:

۱- مادی تحلیل هم منطقی نفتیش ایله، تعبر و افاده لرنی تیکشرو وظیفه سندن صوگ، مقاللرنک توغری معناسی یعنی طشقی مفهوملرن آچق آ کلاتو.

۲- مقاللرنک نهرسه دن کنایه قیلنوب نیتلگانلکلرن، آلارنک اول طشقی و توغری معنالی طورمشده غی نیندی اشلرکه، نیندی حاللرکه کوچرله چه گن هم نیندی بر مناسبت بلهن کوچر-لوون یعنی ایکی معنا (حقیقی معنا ایله مجازی معنا) آراسنده غی باقنلق و به یله نشنی درست، ییکل و آچق ره و شده بیان ایتو.

۳- شول معنلرنی طورمشقه تطبیق قیلو.

ایسکرگان شش لرنی قویاش و اتناسینه قویغان وقتده، قویاش نق یاندروب یبارسه شش اولگیسندنه نغراق آورتوچان بولوب کیته در.

ینه قویاش یاقتیسندن باشقه، ایلیکتریق یاقتیسی ایله ده دوالاتلر. بو ایلیکتریق یاقتیغی قویاش یاقتیسندن اوزینک کوچلی لگی برله آیریللا هم تهنکه توشورورکه اوکغای بولغانلقدن ییک تیرهنگه کروب کیته. ایلیکتریق برله دوالاتو ایچون هر تورلی قوراللر ایله اوزینه مخصوص اشله نگان کاینیتلری بولا. بوندی کاینیتلرنک حکومت طرفندن اشله نگانلری ده، آیرم کسه لرده ده بار. خصوصی و اتنا قیلورغه تله گان کشی گه ایلیکتریق قدرلی بولماسه ده لامپه ییک یاخشی بولا. لامپه نی قابزوب قویغاننک صوگنده آورغان یرگه یاقن کیتروب طوتوب طوررغه کبره ک. لامپه یاقتیسی عصبی آورولرغه و ریوماتیزم آوروینه ییگره ک یاخشی فائده یرده در. لامپه نی یاقترتوب آورغان اورنغه شول قدر یاقن کیتررگه کبره ک، که ییک آزغنه تیرینن یاندرسون. شول روشچه ۱۰ - ۱۵ مینوت چاماسنده طوتوب طوررغه تیوش. کوب وقتده زهنگه ر پیالا آرقلی توشرگان یاقتیق، آرتق فائده یرگاننک بالتجربه بلنگان. زهنگه ر پیالا آرقلی توشرگان یاقتیق ییگره کده بتجه، شش و باشقه شوندی آورولرغه فائده لی بولا. قویاش و اتناسی برله ن دوالاتغان وقتده، یاقتیقنی آورغان اورنغه بر زهنگه ر پیالا آرقلی اوتکاروب توشورورکه ممکن. اول وقتده پیالانی آورغان اورنغه تیگر تیگره س ایتوب طوتارغه تیوشلی. ایلیکتریق یاقتیسی برله ن دوالاتغان وقتده ده یاقتیسن زهنگه ر پیالا آرقلی اوتکاروب توشره لر. موسی الاساق. «توقاق».

شعر:

(حضرت علی دن)

رضامز قسمتک بزگه بولملی
نادانلر ماللی اما بز بلملی؛
بته تیز دنیا مالی مهنگی طورمای
«بلم» بتمه ی، جو یلمای هم ده چرمه ی.
س. بایچ.

دگل لطفی خداوند کریمک قابل انکار
مکر انکار ایدن مجنون اولا یا طفل یا اعمی.

بو وظیفه لرنڭ اوجیسنده ده. سؤال طریقچه، بالارنڭ اوزلری بلن برکه تیکشرو یولی طوتلور.

عادی مقاللر و آنلرنی اوقتوده اورنه کلر:

(آ) ایکی باخشی ایرکمه سن ایکی یامان برکمه سن .

یاخشی دیگان سوزنڭ کیرسن آ گلاتا تورغان بردر سوز تابا آلماسسزمی؟ «ایرکمه سن» دیگان سوزدن نیندی معنا آ گلیسز؟ شونی ایکنچی توری ئەیتوب قارا کز! «برکمه سن» دیگان سوزدن نیندی معنا توشونه سز؟

بر برسین بیک یاقن کوروب، بر برسن یاراتشوب هر وقت بر برسینه یاخشیاق تهب یورگان بالارنی هم باشقه کشیلرنی، بز، نیندی بالا، نیندی کشی دیب ئەیتورمز؟ ئە ایندی آلائی بولما. غانلرنی یعنی بر برسن کوره آلمان، بر برسینه هر وقت یامانلق اوبلاب یورگان بالارنی - کشیلرنی، ایکسین ده. نیندیلر دیب ئەیتورمز؟ اولگی ایکسی نیچون بر برسن یاخشی کوروب، بر برسی بلن ایره کشمی، تالاشمی طورلرده، صوگغیلری نی سبیلی تالاشوب تورغان بولورلر؟ ایکسی ده یاخشی بولغانانی اوجونچمی؟ یا که ایکسی ده یامان بولغانقلر ندغی؟ مقالدن آ گلاشلغان معنی نیچوگ ایندی، درستمی؟

(ب) کوب برسه گان نی بلمکانه کوبنی کورکانه سول

بلمکانه . «کوب یه شه گان» دیگان سوزدن نی آ گلیسز؟ «کوبنی کورگان» دیگاندن، نی؟ کوب یه شه گان کشیلرگه نی دیب ئەیتله؟ ئەز یه شه گانلرگه؟ دنیاده کوب یه شه گانلردن سز کملرنی بله سز؟ ئەز یه شه گانلردن کملرنی؟ سز اوزکز حاضر قایسی کشیلر ره تندن سانالاسز؟

آولندن یا که طورغان شهرندن چیتکه برده چقمیچه، یوروب بر نهرسه ده کورمیچه، یایسه کتابلر اوقوب، شونلر آرقلی ده هیج بر نهرسه نی اوبره نمیچه بیک کوب یه شه گان، مثلاً: سیکسین یه شینه یتکان قارت کشی کوب بلورمی؟ ئەلله برده ئەز یه شه سده، یه شکنه بولسه ده، اولندن (یا که شهرندن) چیتکه چغوب، کوب توری ئەبیرلرنی کوروب، کوب کشیلر بلن قاتشوب یورگان؛ یایسه کتابلر، غزتله، ژورناللر آرقلی کوب نهرسه لرنی اوبره نگان کشی کوب بلورمی؟

سز بلمکرنڭ کوب بولون تلیسزمی، ئەلله ئەز بولسه ده یاریعی؟ آلائی بولغاچ، بلمکز کوبه یو ایچون، یالغز کوب یه شه رگه. دنیاده کوب طوررغه غنه طریشورسزمی، ئەلله یه ش بولسه کزده، کوب یرلرنی، کوب کشیلرنی کوررگه، کوب اوقورغه کوب

تورلی کتابلر، غزتله، ژورناللر قارارغه اجتهاد ایتهرسزمی؟ ایندی مقالنڭ آ گلاتقان معناسی نیچک؟ کوب بلم دنیاده کوب یه شه و بله ننگنه کیله. دعیی؟ یا که کوب بلو ایچون کوبنی کوررگه، کوب نهرسه اوقورغه کبره کلگن آ گلاتامی؟

عادی مقاللر حقنده غی درس اورنه کلرن شوندن آرتق یازوغه لزوم کورمیمز. چونکه، یوقاریده ده آ گلاتقانمزه، آنلرنی آ گلاتو آرتق قین بولماغانلقدن، بیان ایتکان معنایلی آچق بولغانلقدن، اول توغریده شول قدر یازومز بله نه ده، عادی مقاللرنی اوقتوده نیندر خدمت کورسه تورگه کبره کلگی آچق آ گلاشلسه کبره ک. اما کوجرلگان معنالی مقاللر حقنده، آنلر عادی مقاللرنڭ کیرسینچه بولغانقلری ایچون، درس اورنه کلرن بیاتقغه یازارغه مجبوریت کورله. تا که اول حقده غی اصوللر آچق آ گلاشلمیچه طومانلی حلاله طوروب قالماسونلر. انشاء اه، اوقوچیلر: بونڭ ایچوننگنه بزگه رنجمه سلر دیب امید ایتله. مونلرنی کیله چکده یازارمز. معلم: عبدالرحمن سعیدی.

ملکه نڭ اهمیتی

کشی طوغانده هر نهرسه که بر تیگر استعدادلی بولوب طوا. لکن آنڭ نیندی بولسه برر استعدادن خدمت ایتدرو و بو یولده ملکه حاصل ایتدروکنه بر بر اشدن مکملله شوینه سبب بولا. مهارت و صنعت باری معین بر استعدادنڭ نق اشله تلو هم ملکه حاصل ایتلو نتیجه سی در. مثلاً: بیوچی ننگ آیاقلری ایله موزیقانتنڭ بارماقلرن آقرو باتلرنڭ قیلانلشن قارا کز. هیج بری عوامنکنندن آرتق بر استعداد نتیجه سی توگل، باری ملکه نتیجه لری گنه. تن گنه توگل، روح ده مکملله شو ایچون ملکه که محتاج . «شاعرلر، خطیلر، قزق سوز سویله وچیلر طبیعی آرتق بر استعدادکه مالک بولالر» دیلر. نغراق تیکشروب قاراغانده بونده ده باشلیچه رول ملکه نڭ. مثلاً: بر کشی باشده تصادفی قزق بر سوز سویله سه، خلقنی کولدرسه، اول کیله چکده ده قزق سوز سویله رگه طریسه. اوزی سیزمه سدن آنڭ کوکلی بو یولده خدمت ایتله. شاعرلرده شولایوق. آنلر شعرده تم طابوب اوزلری سیزمه سدن باشقه لرنڭ شعرلرن مطالعه ایتله، شعر سویله وگه کوکلرن حاضرلیلر. بر بر سیاسی یا اقتصادی مسئله نی آ کزده بر پروفیسوردن، بر سوداگردن، سرای مأمورندن و آچ اینتلیگینتدن شونڭ حقنده فکرلرن صورا کز. بونلر همه سی اوقوغان کشیلر بولسونلر، همه سی مسئله نی آ گلاسونلر. شولای ده دورتییسی دورت تورلی جواب بیرر. چونکه اورن و معیشتلری باشقه بولغانلقدن بوندی مسئله ده ملکه لری ده باشقه چه بولا.

بر بر آرتلى تزلشوب ردت ردت قىغاقلاب قاز كيله ،
قاز يياروب ، حال صوراقلاب - يالتراقلاب ياز كيله !

حسين آبوشايف .

صاندى باغچى

صاندى باغچى

كيتدى باغمدن اوچوب كون چغشقه ، صاندى باغچى
شوشى باغچە ايله قالدۇم مەن ، قاتم بولماغاج
صايرى ايدى طنماينچە چە چكەرگە ، اول قونوب
ظكى ايدىم ياتاغمدن ئللە نىلر اومصونوب
صاندى باغچى نىگە كىتكە؟ نىگە مەنى تاشلادىك؟
نى ايجون اوزب يورەگم كوزلر مەنى ياشلادىك؟
نەندى عېم آرقاسەندە سەن ، مېگە ايتدىك اذا
نى گتاهم شوملغەندن توشدى مېگە بو جزا
صاف كوكنىك صزلانوى كوزلر مەنى ياشلەدى
صاندى باغچى سىلى قوشم مەنى يالغز تاشلادى
قايدە اوچدىك سەن گوزەلم قايدە قوندىك ، سەن تاغى
ايتسە ، سەن بارغان يركىنى : قايسى يورمىدە ، كەم باغى ؟
اوجاسەمدە قوتامەن هېچ ، ازلى . ازلى . طابمىچە
مەن بو قايقو ايله توزمەم يالقۇمنى يابمىچە .
اى گوزەلم قوش ! اى ماتورم قايدە قوندىك ، نەندى باغ
يا شىرقەدە ، يا غەربەدە ، يا شەمالدە نەندى ياق ؟
ئوزلوب ، ئوزلوب صايرى سەنى قايدە بارساك شوندى ، سەن !
يالقۇنگە يانا ، يانا كول بولام ايج موندە ، مەن
قايت ، گوزەلم ئەيدە بىرگە صايراشاق ايسكىچە
قايت ماتورم سەرلە شىربز طنماينچە كون ، كىچە .

عبد الحىر عبد الايف

صاندى باغچى

كول !

كول فرشتەم بىر كولوك بار جهانغە نور بىرە ؛
شول تېسىملى قاراشك دردە درمان بىرە . . .
يوق بو دنيا مەن فقيرگە بىر تېسىم كورمەسەم ،
قاب قارا كىفى تون وكوندىز سەن فرشتەم كولمەسەك .

شىخ الله طولىين .

اخبار

..

كون بولوب تورغاندە بختك - تون ايسكەن چىماسن ،
تون بولوب تورغاندە بختك - كون ايسكەن چىماسن !
نازلى - نچكە يىللى قز اوستندە كوكل ئەيلەنو -
تەملى ايسلى يەملى گل اوستندە بېلى ئەيلەنو . . .
نازىن قز لرغە قز ماسقە قوشاسز بىرگە - سز !
نى ايجون « اجماخ » صورىسز - قز ماساغز قزغە - سز ؟ !
مەن چىكلمە سەك ايدىم كىرەك بىلەن چىكەك مەنى ،
اى ياوزا ! جلاذ قولنە نى دىوب بىردىك مەنى ؟ !
بىك مانور قز لر نى ئەيلىسز قوياش بىلەن قىاس ،
اى جوله لر ! بىر مى صوك ائىدى كىشى بىلەن قوياش !
قارتى ساو قارچق بىلەن دنيا - ايكوى بىر گوپە :
دەو بالالرن ياراتمى كىكەنلرن سويە . . .
« مەك فالىچ ضرىنچە » دىب قورقوتماسەلر جان بىرو -
بىر قوچوب يوقلار ايدىم البتە كويدىن بىرو !
موكلانوب اوتىكان عەردە نى كورەم غەمدن بو تەن ؟
يەش توگلكەن . . . قان توگلكەن نى كورەم آندىن بو تەن ؟
چىقە تەندىن غەم شىرابدىن ايسرگان دەمدە جان ،
طا كدە قورقارمى جەنم دىن ايسرگان تەن و جان ؟ . . .
يالچى بولسەك اشلەگان آچقە كىنى بايكەن صوردا ،
توفىك بىلەن ايمانكىنى خدائىكەن صوردا ،
الله - حىقلىنى سويە مەن شەبە دىن صاقلانىق ،
الله - باكلىكىنى سويە - صاقلانىق - آقلانىق !
سويىمىز دنيا دىبارن « بى وفا ! » دىب قارغىمىز ،
صوك نىدن « دارالوفا » غە اختياراً بارمىمىز !
كوتە سەن « شەرت » ايجون ، جان بىرە ، شەرت سوتە سەن ،
قورق يامولى ايسكى كولمكلر بىلەن ئورتولامە ، سەن . . .
اچ ياغز تىكشىرمى مەن قونسوزنى سەن « توسسز ! » دىمە ،
اش ياغز تىكشىرمى مەن كوچسزنى سەن « اشسز ! » دىمە .
- « آچ ايشك يالقاو ياناسن ، آچ ايشك دىم ، آچ ايشك ! »
- « جە - توكل : قوزغالىم يوقلارغە دىب باتقاج نىچك ؟ » .

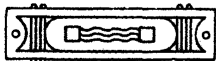

بزدوده مکتبلرنی برله شدرو اصولی آرتق کوریلو تیوشدر. فقط زور اولرده فقیر شاگردلرگه صالحنده اوزاق یورو قیون بولاچقن اعتبارگه آلوب یراق محله لر ایچون آیرم برر مکتب قالدروب باشقلرن برله شددرگه ممکن. حاضر تورکیه ده شیخ الاسلام ننگ امریله همه واق وقف مکتب بنالرن یوروب زور یاگا مکتبلر سالارلر. بو اش شریعت یاغندن گناه توکلدر.

♦♦

اورسکی . هر یلغی زمان کالیندارلرنده «بروس حکیمنگ آلدان آیتکانلری» دیب علم هیئت (نجوم) دن خبر بیریله. شول بروس حکیم قایو زمانده بولغان؟ بعض بر آدلر: «بروس» زور حکیم بولوب اوزی اولمه سدن الک علم هیئت ایله کیله چکده نیلر بولاچق ایکانن یازوب بر صادقغه صالحان، شول صاندقنی هر یل آچوب کیله سی بر یلغن قاراب کالیندارلرغه یازار ایکان، دیلر. ا. د. غازی.

شورا: «بروس» یاقوف اسمنده بولوب برنجی امپراطور پیطرننگ ایگ عالم یاردمچیلرندن بر غراف و فیلدمارشالدر. طوبیچیلر باشاغی صفتیله کوب صوغشارده بولوب شهرت طابقان ایدی. روسیه ده ایگ برنجی کالیندار آنک حمایه سنده و قاراب چغووی ایله ۱۷۰۹ نجی یلده باصلدی. بو کالیندار «بروس» کالینداری اسمی ایله شهرت طابدی. ردتدن آتی یل چقغان بو کالیندارده هیئت که دائر کوب معلوماتدن طش «علم نجوم ایله کیله چکدن خبر بیرو» لر و «خلق سوزلری» (تورلی علامتگره قاراب کیله چکنی آیتولر) درج ایتلگان ایدی. طبیعی بو نرسه لر فنی توکلدر. شوندن بیرلی کالیندارلرده خلق سوزینه یا که اوتکان یلدرده غی علامتگره قاراب آلدن خبر بیرولرنی «بروس» بوینچه دیب یازار. «بروس» هوا، آشلق اوگو، قضا کبی مسئله لر ۲۰ یلده بر تکرار ایته دیب یازغانلقدن (قزاقلرده ۱۲ یلده بر تکرار ایتله دیوله) و ۲۰ یلنگ هر برنده نیلر بولاچقنی بیان ایتکانلکدن گوبسنجه حاضرده شوندن غنه کوچریلوب یازیلا. «بروس» کالینداری ننگ بردن بر نسخه سی پیربورغده ایرمیتاژ موزه خانه سنده در.

تارفاوه . (سمر اوپازی) قریه مزده ۸۰۰ یورت. بیک تارقو اولطرغان، آرالرنده تیره ن چوقورلر بار. ۵ مسجد ۶ نجی نی صالورغه یوریلر. شول ۵ مسجد یانلرنده ۵ دانه زور، زورغنه ابتدائی (بعضی رشدی) مکتبلر بار. بو مکتبلرده اماملر اوقوتالر هم هر قایوسنده ابتدائی معلوماتی معلملرده بار. اولمز بای، فقط همتسز. اوبشستوامزنگ هر سنه مک یارم صوم تینک صاقلق یاتا طورغان آچقه سی بار. لکن قزلر مکتبمز برده یوق. اماملرمز هر قایوسی خلق فائده سینیی کوزه تو، اصلاح، تجدد طرفداری کبی کورنه لر. لکن بر مسئله ده بولنه لر، شویله: بر طرف، شول ۵ مکتبنی صاتیقده اولغه بر زورغنه ابتدائی رشدی مکتب صالوب بتون اول بالالرن برگه جیق، دیلر. ایکنجی طرف هر مسجدگه بر مکتب دوام ایتسونده، نلگی اوبشستوا صوماسندن هر سنه هر مکتبگه و معلمگه وظیفه ایچون آچقه بیرلسون، اول زور، دینمزچه بالارغه اوقو یازو مجبوری فرض بولغانغه هر بالا مکتبگه یوری هم یوررگه تیوش؛ اگرده اولده برگنه مکتب بولسه بالالرننگ کییارگه کیومی بولغانلری کیلوب، فقیر کشینک بالالری مکتبنگ یراق بولووی سببیل کیلمه سده اوقودن محروم قالور، دیلر ینه مکتبلرمز تورلی بایلر طرفدن صالتوب قالدردلغان وقف بنالر. شول حقدده سزناک فکرکز نیچک؟ بتون اولغه بر زور مکتب صالحقی، نلله شول بار مکتبلرمزناک پراغراما جهتینی برله شدروب، یارطمز بولغان قزلر ایچون مکتب صالوغه خلقنی کوندررگه طرشیقمی؟

شورا: مدنی ملتدرده بتون اولغه بر الوغ مکتب صالو آله طویتلا. چونکه شول وقت غنه مکتب ننگ بناسن بیک زور، حفظ صحت که موافق ایتوب صالورغه، هر معلمگه اوزی یاراتقان و یاخشی بلگان فننده درس بیررگه ممکندر. فینلانیده اوللرنده بر مکتبگه (آنده هر مکتب، بالالر بیک ایرکن اوپرتلغانده ۲۰۰ بالالق ایتلوب صالحینا) بالالر صیماسلق بولسه شاگردلرنی ایکیگه بولوب (مثلا: بر گروهنی ایرته ساعت ۸ دن ۱۱ گه، اویله دن صوگ ساعت ۴ دن بیش که چه، ایکنجی گروهنی ایرته ۱۱ دن ۲ گه، صوگره بیشدن آلتی غه قدر اوقو عادتی اوللر بار).

گوزل، نازک و طاعتی تللری بولسه ده کاغد اوستینه یازلمی ایدی. کاغده اوزون. معناسز و صنعی جمله لر، معناسنی عرب و فارسی بولمادیغمز سبیلی یاخشی بلمه دیکمز ترکیلر گنه یازیلادر.

مونه شوندی نرسه گه: «ایشته بزنگ ادبیات!...» دیلر. «شناسی» و «ادبای جدیده» صانالغان خلق، ادبیات تلن توزه توگه کریشسه لرده تورک تلی یاصامادیلر، ادبیاتمزده عجم و عرب ترکیلری ایسکیچه قالدی، لطیف استانبول تلی ادبیاتکه کرتلمه دی. ادبیلر مز: ملت ننگ باری اوز تلی آرقاسنده غنه یاشی آلاچضن طویا ایدیلر، زور ادیب صانالغان کشیلر مز ئلی ده مونی آگلامیلر. مثلاً: خالد ضیا بک؛ اوز اوزندن بته چک «نرکس» تان ترلتورگه طریشه، هر بری یگر میشار بوللق جمله لر یازا، بر جمله ده بته چک بر رومان یازارغده نینی یوق توگل. فائق عالی، توفیق فکرت بکلر، اکرم بک، عبدالحق حامد بکلر ننگ قایوسی تورکجه - ماتور استانبول تورکجه سنده یازار؛ بونلر ننگ شعرلن اوقوغانده: «بونلر قایسی ملت شاعرلری؟» دیه سی کیله.

آنلر ملی شاعرلر توگل. خلق آنلرنی بلمی، چونکه شعرلنده گی سوزلری ننگ ۱۰۰ گه ۹۹ ی تورک خلقینه چیتدر. شونگ ایچون عبدالحق حامد بک اولدیهه جنازه سنه حکومت آدمیلرندن باشقه کشی باراجق توگل.

حالبوکه چیکدن طش استعدادگه مالک بو شاعر اولدن چن استانبول تورکجه سنده یازغان بولسه ایدی، نه قدر ماتور و خلق ایچون سویکوملی بر ادبیات طودرغان بولوز ایدی... بو ادبیات بتون تورک اروغلینه طارالور، عمومی ادبی بر شیوه صانالغان بولور ایدی. حاضر بیوک و مقدس اش تورک-تلن کوتارو اشی یاشلر قولینه قالدی. یاش یازوچیلر مز و یاش شاعرلر مز آراسنده اصلی تورک بولمالغانلر نندن باشقه لری همه سی آچق تورکجه یازو طرفنده لر. نصیب بولسه تورک ادبیاتن بونلر دنیاغه چقارلر.

ترجمانه. مدینتسکه طوغری آدیم آتلاغان هر بر قوم و جماعت بعض بر یاگا احتیاجلرگه اوچری؛ ایسکی طورمش آگا یتشمی، اول هر اشینی، حتی آشاو-اچوینه قدر یاگا اصولغه قویارغه مجبوریت کوره. بو حال عائله تشکیل ایتو مسئله-سنده بیک آچق کوریهه. مسلمانلردن صانلری کوندن کون اوسه کیلگان ضیالی یگتدر ایسکی روشده تریه کورگان مسلمان قزلری ابله، اوز مدنی احتیاجلرینه موافق عائله تشکیل ایتو آیلر. عائله تشکیل ایتو ایچون اوزلری کبی اوقومشلی. فکری آچق و دنیای تریه کورگان قزلر ننگ طلبوینه بیک محتاجلر. فقط بوندی مسلمهلر بیک آز بولغانلقدن آنلر یا اویله نمی وقت اوتکارلر

آینه. یر یوزنده گی هر ملت، باخصوص حسیات دینه و ملیه گه مالک بولغانلری اوزلری ننگ مقدس ملی و دینی بایراملرن حرمت قیلوب بایرام کونلرده عادی کسب وکارلرن طوقتانلر. بو کونلرده قارنداش و دوستلری ننگ حالن بلیشو، ملی و دینی مسئله لر تیکشرو ایله اوتکاره لر. آنلر شخصی منفعتلری ایچون، بایلق طابو ایچون نه قدر طریشسه خلق فائده سی و ملت ننگ استقبالن تأمین ایچون غیرت هم ماللرن قرغانمیلر. حتی لزومی بولغانده وطن و ملت یولنده جانلرن فدا قیلونی اوزلرینه شرف و سعادت بله لر. بزده ایسه بالعکس؛ جمعه لر توگل عید و مولود کونلر ننده بیله عادتیی اشلر مزنی طاشلامیمز، طاشلاساقده چایخانه لرده، «بزم» مجلسلری قوروب، جوان اویناتوب، میخانه لرگه یوروب فحش و فساد ایله اوتکاره مز. بونگ سببی عوامنر ننگ احکام دینه دن خبرسزلگی و دین باشلقلمز ننگ اوز وظیفه لر ن اهل قیلولری در. لکن بز تورکستان مسلمانلری ننگ استقباللردن امید کیسیمیمز. حاضر بونلر ۲-۳ جریده گه مالک بولوب آنلر خلقتی یاخشیلقغه اونیدیلر، آرمزده آقرنلاب مکتبلر و اوقولر آرتا. شاید بو طریقه خلقمز آراسنده علم طارالونگ نتیجه سی اولارق بو بوزوق یولدن قایتو باشلانور.

«**تورک سوزی**» • تورکلردن کمده کم اوقوسه - ملتندن خلقندن آیرلغان. بو یاگا بر اش توگل، ایسکیدن بویله ایدی. مثلاً: شاعر و ادبیلر مز «تورک» اسمنده بر ملت بارلقتی، جانلی بر «تورک» تلی بارلقتی عقللرینه کیترمه گانلر. نرکس، ویسی-نرنگ یازغان نرسه لر ن ایسه بله ب قارا کر!... اول سجعلرگه نیندی قولقلر چدار؟ «اندرون» ادبیاتی ننگ آخری یوق عطفلری، عریجه، عجمچه ترکیلرن، «باب عالی» و «تنظیمات» تللرن قارا کر؟ تاریخده بر ملت ننگ اوز اوزندن بو قدر یراقلاشوینه بیک آز اوچرارغه نمکندر.

نه ایسه سوکئی واقعه لر بزگه یاردم ایتدی. تورکلر اویناب: «بزده بار!» دی باشلادیلر. لکن بر ملت ننگ بارلنی باری تلی، ادبیاتی، عادتلری و عئنه لری ایله گنه ییلنه در. اوینانغان تورکلرده کوردیلرکه، اوز تللری هیچ یوق ایکان... اوز آرا سویله شکان

مسلمانان اوستينه اودارو حقسزدر. چونكه هر ملت خلقى اوز بالالرىنگ اوز قوللارنده. اوز دين و مليتينه موافق تريبه له نوون نلرگه حقليدرلر. شونك ايجوندركه روس بالالرى ايجون بولغان ابتدائى و رشدى مکتبيلرده اوچتىل و اوچيتلنيتسه لرننگ پراوصلاونى بولولرى شرط ايتلگان. اعدادى و اعلى مکتبيلرده خريستيان توگلرگه معلمك - پروفيسورلق حقى بيرلى. روسلر ملت حاكمه، روسلر قوتلى و نفوذلى. شول سببلى روس مکتبيلرينه سياسى و مىلى اهميتنى حائز توگل فنلردن چيت مذهب اهلى معلمار قويولودن هيچ زبان بولماسه كيرك ايدى. شولاي بولا طوروبده مساعده ايشيگى آچمى. مسلمانلر ايسه ضعيف بر ملتدر. آرالرنده چيت مذهب تريبه چيلرى كرو انارغه ناجاز تاثير ايتو مكن. شول سببلى مسلمانلرننگ كوزارى آچلغان صايون اشقولالرينه چيتلرنى قويو قيونالاشا بارر. زىستوالر بونى آكلارغه و مسلمانلرننگ اوزلارندن كشىلر يتشدررگه كيرك.

مطبوع اثرلر

هدرکت که فارسی . ايسرتكچ ايجونك ضررى سوييله نگان
بر رساله در. روسچهدن ترجمه قیلوچيسى « اورنبورغ » ده
علام الدين خان اسلاموف. حقی پوچته-سى ايله برلكده ۱۰ تین.

اوقو فورالى . قازاق خلقلرننگ ابتدائى مکتبيلرنده درس
قیلوب اوقوتور ايجون اصول صوتيه يولنچه ترتيب ايتولگان الفبادر.
مرتبى ا. بايتورسوف. بهاسى پوچته-سى برله ۳۰ تین.

اوقو فورالى . قازاقلرننگ ابتدائى مکتبيلرننگ ايکنچى
صنفلرينه درس قیلوب اوقوتور ايجون توزولگان اوقو کتاييدر.
يازوچيسى ميريعقوب دولاتوف. حقی پوچته برله ۴۰ تین.

آغانولبار . قازاقچه شعرلر مجموعه-سى . مرتبى عمر قاراش
اوغلى و باصدروچيسى احمد بايتورسوف. حقی پوچته برله ۲۰ تین.

هيفاه تيمرکه . بده قازاقچه شعرلر مجموعه-سى . ترتيب
قیلوچيسى بيکت اوتتلهوف ، باصدروچيسى احمد بايتورسوف .
حقی پوچته برله ۱۵ تین . اوشبو سوکغى دورت اثرنگ ساتولا
طورغان اورنى « اورنبورغ » شهرنده « قازاق » غزته-سى
اداره سنده در .

ياکه مدنيت باصقچنده اوزلرينه تيگ طورغان اجنيهلر ايله اويله نوگه
مجبور بولالر . بو حاللرننگ هر ايکيسى مى نظر دن بيک ضررلى
و خطرله ليدر . بونلرننگ هر ايکيسينه قارشى حدى تدبيرلر قیلو
لازمدر . بو تدبيرلرننگ اساسى ، قزلر مزننى ده فکر . علم و تريبه
بوينچه ضيالى يگتله ايله تيگ بولورلق روشده تريبه قيلمقدر .

قوياشى . بزنگ اولار يلدن يل فقيرله نه ، خلق روحانى
توبه ناهنه ، اوللرده سفاهت طارالا . بتون ملت مزننگ افتخار ايتيه
طورغان ايقانى بر نيجه يلد قورقنچلى ايسرکک گه نه وردلى .
کوب تاتار و باشقرد اوللرينه کوز صالساك يمرك و صالام توبه لى
يورتلر ، يرتق کولمه کلر و توبه ته يسز بويوق مالايلر ، ايسروب
قارتا اويناب او طروجى اتلر کوزگه کورينه در . اش اوستى يتسه
۹-۱۰ بهشلى صبي مسلمان بالالرى کورشى روس اولنده اوراق
اورالر . آنده تحقيرلر کوره لر و آفرنلاب عمرلك قللقغه کونه لر .
انکالرىنگ قويننده ايرکله نوب اوسکان ويک اوياتلى مسلمان
قزلرى کورشى اوللرده کونلکچى بولوب قر اشلرينه بارالر ، آنده
هر تورلى ادبىز معامله لرگه اوچريلر . يگتله مزن آرقالرينه ايسكى
کيولمى و قايچق ايله نرسه لرن اصوب قزو کونلرده ۴۰-۵۰
چاقرم ير يوريلر : اش نزليلر . بونلر هر يرده قاتى سوز ايشته لر ،
هر يرده احتياج گه توشه لر . نهايت عزت نفس لرن يوغالتلر ،
ايسرکک گه صالحلار . خلقنى بو حالدن قوتقارو ملالر وظيفه سيدر .
آنلر خلقنى اوگتله رگه ، خلقغه اقتصادى کوناريلو يوللرى اويره
تورگه تيوشلى . خلقمىز ملا اوگتله رن طکللاوچان بولا . اگر
آنلر طريشسه لر مسلمان خلقى يوقاروده غى کوكلسز حاللردن
قوتولا آلور ايدى .

وقت . کوب اوللرده مسلمان اشقولالرينه اوچيتل -
اوچيتلنيتسه ايتوب روسلر ، چواشلر و باشقه لر قويولغاليلر . سوک
وقتلرده بونلر ايله مسلمانلر آراسنده گل ته مسزلکلر بولوب
طورا . خلقنگ بر قدريسى آنلرغه اشانمى قارى ، بالالرمزغه
« يوانگييه » (انجيل) اوقوتالر ديب شبهه له نه . کوبدن توگل بر
آلده خلق اشقولده غى درس کتابلرن جيوب مهرله ب « قاراب
چفو » ايجون دوخوونى صوربانياغه ييازگانلر . اگر مسلمان
اوللرنده چيت اوچيتلر اورننه مسلماندن كشى يتشدر و قويسار
ايدى ، بوندى آكلاشلما اوچياقلر بولماس ، مسلمانلر آراسنده
معارف طاراتو اشى ئله نه قدر چيگله شور ايدى . بو اشنگ بو
کونگه قدر آكلانمى ، ياخود آكلانورغه تله نمى طورووى
شابان تأسف در . « فاناييكلک ايتلر » ديب بو طوغروده عينى

حقیقت ازلهو

(خیالی حکایه)

سیریوس عالمی کوزینه میفرسکوبن قویوب هنوز پیرگه قارانا، قارانا کیله ایدی. آلاز محیط اطلاسیغه چغوب بایناق کیلدیلر. محیط سیریوس عالمینگ به که لن ده کومی، اما ساتورین عالمینگ تزینه قدر یتنه ایدی.

انگلتره دن حققان اینگ بیوک پارا خود، همان میفرسکوب آرقلی قاراب کیله طورغان سیریوس عالمینگ کوزینه توشدی. بیک توبه ب نه قدر چتوب آورغه تله سه ده قولینه تله کمی ایدی، نهایت ساتورین عالمینه قوشدی. آننگ بارماق لری نه زگره ک بولغانغه، اول اوزاق، مشقتسز تله کتروب آلا آدی. بو وقت پارا خود ده غی خلق اوزلرینگ قاصرغه غه طوغری کیلدکلرن اویلاب، غایت قورقدیلر، کوب کشی عقادن یازدی. کوب کشی ایمان نه یتنه، بلگان دعارن اوقی باشلادی. اما بو پارا خود ده غی بیوک علما و فیه سوقلرغنه اوزلرن اوزلری یوغالتمیچه، بو عادتدن طش واقعه ننگ سبیلرن ازلی باشلادیلر.

سیریوس عالمی پارا خودنی اوچینه صالحوب، غایت دقت ایله تیکشره باشلادی. اوزاق تیکشرگچ اییده شینه:

— افندم، بو میقروبلر جانلی توگل، اما اوزندن، شوندی کچکنه واق میقروبلر یاغانه طارالار، که: آلارن مین آز آزغنه کوردم، دیدی. هم بر آزدن پارا خود تورغان یرده اوچنده چتوب سیزدی. اول وقت پارا خود اچنده گی خاق. بارده سیکروب، سیکروب اوچقه توشکانلر و علما طائفه سی ده قاصرغه کیتروب طاشلاغان بو نا معلوم جیرننگ حقیقتن بلور ایچون جیر بورا طورغان بوراولر ایله عالمنگ اوچن قازیلر ایدی. ینه اوزاق قاراب کوزله ب طورغاندن صوگ سیریوس عالمی، شبهه یوق بولارده جان بار. اما مک، مک تأسف که، نیچک بولاز ایله خبرله شه آورغه دیه اویغه قالدی. اول ایندی بو میقروبلر ایله خبرلشو یولن فکری اما ساتورین عالمی آننگ میفرسکوبن آلوب انسانلرنی کوزلی ایدی. بر آزدن صوگ سیریوس عالمی: طابدم، تجربه ای توب قاریق دیه طرناغندن بر آز اوزونجه کیسه ک کیسوب آدی ده یاننده غی اوزون به کی صابینه قالدی. به کی صابی ننگ ایکنجی اوچینه قولنده غی اوزون طایاقتک بر باشن توتاشدردی. و طرناقنک اوچی ایله

میقروبلرنی اله کتروب، میقروبلر طرناق اوستینه جیولغانلرن کوزله ب طوردی. میقروبلر جیولوب بتکاج به کینگ طرناق قاداغان باغن قولاغینه طقدی وشوک به کی صابینگ بر باشینه تیدرلگان اوزون طایاقتی آوزنه قابدی ده غایت آقرن و طناق ایله اوشبو روشچه سویلی باشلادی: نهی. کوزگه کورغه سلک، مسکین، کچکنه میقروبلر! نیچک بولسه ده سزنگ ایله سویله شه سی ایدی. نیندیلر بیوک صبحه توسلی ایشتلگان بو طاوش جیر انسانلرن حیران فالدردی. آلاز جواب بیرماسدن الک. طاوشنگ قایدن کیلگانن تیکشره باشلادیلر. صبر سزلق ایله جواب کونکان سیریوس عالمی چدامادی: قورقماغز، بز ایکاو شوندی، شوندی کشیلر دیه اوسته دی. طاغن جواب بولماغاچ طایاقتک باشن ساتورین عالمینه قابدروب، افندم مینم طاوش بلکه بیک قاون و قاطی بولو سبیل آلا رغه. کویک کوروه و طاوشی کبک گنه سیزلوب بر نهرسه ده آ کلاشلمی طوزغاندر، سزنگ طاوش نچکه ره ک، بره ر سوز قوشکر، دیدی.

ساتورین عالمی: نهی کچکنه میقروبلر، مرحمت ایتکرده بر جواب بیرکر، سزده جان، آک باریمی؟

بو وقت جیر علماسندن بر مهندس باظر لانونب قچقردی: محترم آغای. اوزگننگ باشنگدن آباغیکه قدر مک صاژین ده اوج ویرشوق. بدنگ بولغانغه قاراب، جانتی، آ کئی بزدن بتولنه ی تله نفی ایتمکچی بولامسک؟ سیریوس عالمی شوندی جواب ایشتلگچ قووانچندن نیشله رگه بلمی: افندم آلا رده هنده سه ده بولمق کیردک. سینک بویکنی تمام اوچه گانلر دیدی ده طایاغنی اوزی قابوب: افتدیلر سز مینی یعنی زورراغمزنی ده اولچا گانسزدر ایندی؟

— اولچیم، اولچیم، ۲۴ چاقرم ده جیدی صاژین. بو وقت ساتورین عالمی اییده شینه: نه خ یا گشیدیلر. اییده شی: یا گشامادیلر، آلاز بیت مینی اوچدن اولچیلر. حیران قالورلق اش، بولارده نیچه تورلی حس بارایکان؟ صوریم نه لی. — ای افتدیلر، سزنگ خلق نیچه تورلی حس ایله آ کئی؟ جیر علماسی باری برگه: بیش، بیش. بزده حواس خمسه. سیاحلرننگ ایسی کیندی. بیش تورلیگنه حسکه مالک بو میقروبلرده شولقدر زور آک بولوغه آلاز آبدراب قالدیلر. نهایت سیریوس عالمی:

— نهی کچکنه میقروبلر! مین اولچیم، که: سزده تن دیگان نهرسه بتولنه ی یوق بولوب سز باری عقل، «می» ننگ کچکنه کیسه کلر یگنه بولورسز، بنا علیه تن احتیاجی بولماغانغه سز گل راحت و طنچقنه باشسز بولور؟

مع التأسف بزده تن احتیاجی کیره گندن ده کوبره ک .
نه قدر فیله سوف و نه قدر پیغمبرلر کیلوب کیتسه ده ظلمنی بتره
آلمادیلر . نفس ، تن احتیاجی ایچون میلونلاب قان توگوله ،
یلغلر ایله کوز یاشی آغزیلا . . .
ساتورین عالمی جدی آلمی شوندی بر کولدی ، که حتی
هوا درلده ب کیتدی .

سیریوس عالمی آنا رغه تیبیه ایتوب صوراونده دوام ایتدی :
فیله سوفلر ، پیغمبرلر دیسز ، آرا گزده بره ر فیله سوف یا که
پیغمبر حاضر یوقی ، بولسه آنک ایله سویله شور که ممکن توگلمی ؟
— اوزلری بولماسه ، شاگردلری بار .
واقعا بو پارا خودده تورلیسی توری فیله سوفلرنی اوقوغان
علماء بیک کوب ایدی .

سیریوس عالمی : جان بارمی ، آنی نیچک طانیسز ؟
حیر علماسی باری بر یولی توری جوابلر بیرگانلر ایدی
اما سیاح بولای بر نه رسه ده آ کلاب بولمی ، باشده بر کز گنه
سویله کز دیگج « دیکارت » شاگردی بیک قچقروب : جان بار .
اول ته نکه بیرله شکیچه بیک باک و جمیع کمالات ایله متصف ایکان .
اما دنیاغه چققان صوگ ، اول بلچرانغان ، کوب ، کوب اوقوبده
آنک اولده گی پاکلکینه ایرشوب بولمی ، ایرشو ممکن ده توگل .
سیاح : عجب افندم ، دنیاغه چغوب عمر ایتووگده بر نه رسه ده
بلور که و کمالاته ایرشور که ممکن بولماغاج ، آنک قارتده غی کمالاتک
نیگه یاری اول ، خدای شولای یاراتماس ، جان دیب نه رسه نی
ئه ته سز ؟

دیکارتچی : جان بیت ماده توگل اول ، آنی نیچک سز که
آ کلاتورغه کیره ک .

— هیچ بولماسه ماده نک نی ایکانن بله مسک ؟
— نیک بلمیم ، مونه مثالا : طاش ماده ، رطوبتی بار ، اولچه ونی
قابل . . .

— آخ افندم ، مین آنک خاصیتلرن صورامیم ، آنک
هیولاسی نی نه رسه ؟

— مین آلارنی بلمیم .
— یاخشی ، زنه ار ایکنچیگر ایندی جواب بیرکز ؟ روح
نه رسه اول ؟

بو وقت آرسنالیس شاگردی آله راق کیلوب قچقرا :
— جان نک اصلی علة الشی ، اسباب . اسبانک اوزینه گنه
مخصوص بر قوت بار . شول قوت ایله برلکده اسباب « جان » نی
تشکیل ایتلر .

— یاری سز آ گلیراق مبتدی ایکانسز افندم ، جان ایله

آک سز نکچه بر نه رسه بولوب چغا ، لکن « اختیار » نی قایده قویاسز .
— مین اول قدر تیره ن بلمیم ، بو سوزنی آرسنالیس اوزینگ
کتابنده یازوب قالدیرغان .

— یاری ایندی باشقه بره وکز جواب بیرکز ، جان نی نه رسه ؟
بر مسلم آله راق کیلوب : یسثلونک عن الروح قل الروح
من امری ربی . . .

— افندم ، بز بیت الله نی بلور ایچون باشده روحنی بلور که
کیره ک ! بو وقت مالبرانش فیله سوف شاگردی سوز که کرشوب :
جان یوق ، تیک بر خدای غنه بار ، جان بر نه رسه ده اشله می ده ،
بزنگ ایچون خدای اشلی ، اویلاسه مده خدای اویلاتا ، بلسه مده
اول بلدره ، سلکنسه مده اول ، الحاصل نیشله سه مده اولغنه .
— آلی بولماچ افندم بار بولونک معناسی قالمی . باشقه غز

جواب بیرسون ، روح نه رسه اول ؟

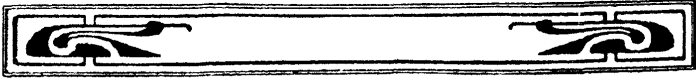
بو وقت لوق شاگردی جیکرنوب : مینی نه رسه اویلاتقانن
بلمیم ، اما شونی یاخشی بله م ، که : هیچ بر وقتده اوزمننگ
حسلرمدن باشقه بلگانم یوق . اویلی آغانم یوق . شونک اوچون
ئه ته م ، که : جانم - حسلرم . اما مین شونک ایله برابر ، توگل
احتمال طوتقانلرنی غنه ، حتی بتونله ای احتمال ده ایتمه گان معنویات
بولونی انکار ایتمیم . مین مکگیلک بر قدرت که سجده ایتیم ،
اما آنی آ کلاو ، آنا رغه یتشو محال دین .

— عفو ایتکز ، مین ، بر نه رسه ده آ کلامادم ، بو آرسنالیس
فلسفه سندن بر بوتقه توسلی بولدی . نهایت بارمی طاغن بره ر
فیله سوف زنه ار جواب بیرکز ؟

بو وقت ساکیامونی مریدلرندن بره و : جان ننگ نه رسه
ایکانن تیکشرو بزنگ اش توگل ، بزنگ اش باری آنی پاکله و گنه ،
جانتی پاکله سه ک بر مکگی اونظلوغه « نیران » غه کیته چک ،
حیاتتک هر توری عذاب و راحتلرندن باری شونده غنه قوتلورمز .
— راحت ایله عذابنک حقیقتن بله سزمی ؟

— آنی بلوده هیچ کیره ک اش توگل ، کیره ک اش : شولارنی
سیزودن حتی شولارنی بلور که تله و دن قوتلوب مه کگی اونظلوغه
کیتوگنه .

— عجب ، یوسی یامان فلسفه توگل ، کاشکه عالم و خلقتده
اونوظوللا طورغان بر پوچاق بولسه چی ، اما افندم مخلوقات و خلقت
اوزی بارلقه نیگزه نه بیت . طاغی ده بره ر یاکی فلسفه یوقی ؟
— حقائق الاشیاء لیست ثابته . یوققه بورچلوب سیاحتده
یوریسز . هیچ بر نه رسه ننگ حقیقتی یوق . بز نه رسه گنه حس
ایتسه کده صورتی حس ایتمز ، آ کلاسه ق ، بلسه کده باری
صورتی گنه بله مز ، هیولانک حقیقتی یوق ، صورت ایله بلو

حوادث

۱۵ - ۲۵ نجی ایونلر دہ پیتربورغ دہ مسلمان فرانسہ سی رئیس تفکیف نك قول آستدہ روسیہ نك ہر طرفدن جیولغان ۳۰ دن آرتق معتبران ایلہ مسلمان دیوتاتلر نك کجکاش مجلسری بولدی . حکومت نك امریلہ مطبوعات ایچون یاق طوتولغان بو مجلسدہ حاضرگی مسلمان روحانی ادارہ لر نك کیمجیلکاری ، بیک کوب یر مسلمانلری نك ، مثلا : تورکستان ، قرغز دالاسی و شمالی قافقاز مسلمانلری نك . روحانی ادارہ سز طورولری نك اوکغایسز یاقلری کورسہ تلدی . سوکرہ مسلمانلر نك دینی وملی منفعلری ایچون روحانی ادارہ لر نی نه روشک قویو کیرہ کلک مسئلہ سی عرض قیلندی و قبول ایتلدی . بو مجلس روسیہ مسلمانلری نك دینی مسئلہ لردہ گی احتیاجلرن بیک آجق آجوب بیرو اوستینہ ، تلہ کلرندہ زور آیرما یوقلقنی ، تورکستان . قرغز دالاسی ، اچکی روسیہ و قافقاز مسلمانلری نك ہمہ سندہ دینی مؤسسہ لر حقتندہ فکر برلگن اثبات ایتدی . بو مجلس نك استقبال ایچون مهم ایگ زور خاصیتلرندن بریسی ضیالیلر نك حقیقتا حمت دینیہ و ملیہ گہ مالک بولدیلر ، مسلمانلر نك دینی احتیاجلرن بیک درست آکلادیقلرن ، ملی دردلر نك دوا طابو یوللرن آکلادیقلرن و بو یولده ظربشدیلر اثبات ایتوی بولدی . اسیزدنک پرتاقوللری یازیللا بارغانلقدن شہہ سز بر وقت آندہ بولغان ہمہ بختلر عامہ ایچون معلوم ایتلہ چکدر .

۱۴ ایونندہ پادشاہ فرمانی ایلہ غ . دوما جایگی تعطیلگہ طاراندی . بو قش دوما بیک کوب واق لائحلر اوتکاردی ، وطن محافظہ سی یولندہ بیک کوب اشلہ دی . آیرم مسلمانلرغہ تعلقی و فائده لی خدمتلی بولماغان کبی عموم روسیہ خلقی ایچون مهم اقتصادی یامعیشی خدمتلی دہ بیک آز بولدی .

سوگنی آیدہ روسیہ اقتصادی بحران کیجرہ . اقتصادی طلبلر ایلہ اشچیلرنک اش طاشلاولری صوگ چیکلرگہ یتدی . باکودہ ۲۰ مگدن آرتق اشچیلر نك دوام ایتمکدہ بولغان تعطیللری آرقاسندہ پاراخودلرغہ و زاوودلرغہ نفت یتشمی باشلادی . بولشہدہ ، شمالی روسیہ دہ دہ فابریق اشچیلری آراسندہ بیک اش طاشلاولر دوام ایتہ .

اورتا و غربی روسیہ دہ ایکی آیدن بیرلی صوزلغان قوریلقی سوگنی ایکی آظندہ آچلق خطرلرن طودردی . اولہن و آشلقلر کوبہ اورمانلر یانا باشلادیلر . بوندی یاقینلر روسیہ تاریخندہ

«من وجه» گنہ بولا . جانتی بلیمیز ، جانتک اشن گنہ بلہ مز ، طاشنی بلیمیز ، طاشنک ہندہ سی شکنگنہ بلہ مز سیاح عالملر بو قدر کچکنہ میقروبلردہ باش اشلہ وینہ حیران قالوب نہایت :

آتفقی مرتبہ صوریمز طاغن برہر فلسفہ یوقی ؟
بو وقت عادینگنہ بر کشی آغہ چغوب : مین جان نك ، اللہ نك بارلغن سیزہ اما نیچک ، نی بلہن سیز گانغی بلیم . ہم جان بلہن اللہ نی آیرتا باشلاسه ک آیررغہ دہ بلیم ، آلاز ایکسی ایکی نہرسہ می ، برمی . لکن بارلقلرن سیزہ م .
ایندی سیاحلر سوزنی ایکنجی گہ یوروب : افندیلر ، سزدندہ واق حیوانلر نك بولوون احتمال طوتاسز می ؟

چیر علماسی برسی آرتدن برسی یاگغر یودرغان کبک ہر تورلی میقروبلر نك اسملرن صاناب چقدیلر .
چیر یوزینہ کیلو سیریوس عالمن تیرہن بر اوغہ قالدردی . طبیعت و مخلوقاتنک زورلق یاغندہ دہ چیک یوق . کچکنہ لک یاغندہ دہ چیک یوق . دیمک : طبیعت نی تمام اوقورغہ ممکن توگل ، دیکان بر اوی آنک فکرن تمام اوزگارتدی . قایدہ بولسہ کدہ نہایہ سزلک ، قایدہ قاراسہ کدہ غیر متاہی ، آنک نظرندہ ایندی طبیعتی عالم لر نی تیکشروب یورو بر عبث اش بولوب کورینہ باشلادی شول اوی آنی شوندی تیرہن قایغو ، بلکہ اوکنو قاطناش بر خیالغہ طالدردی ، کہ نہایت اجینہ صولشی صیمیچہ بر مرتبہ : اوف ! دیب قویدی .

آنک طاوشلانوب چققان شول «اوف» ی مینی دہ سیکہ ندروب بیاردی . مین قالطراب اویغاندم . کوزلرم آچلوب کبتدی . نی دیب ، نی ٹہ یورگہ بلمی بر آز آبدراب اویلاب یاندم ، طوروب قاراسہ م طاک آتقان ایدی . طاک نك قزلغی ، افقنک میگا ٹلہ نیندی کورنشی اور یاگی بر تاثیر ایلہ تاثیر ایتدیلردہ مین خدا یغہ سجده گہ کیتدم ن . دوماوی .

ذیل : مینم بو توشومنی اوقوب چغوجیلر ، یازوچی ٹلہ ؤولترنک «میکرامیغاس» ن اوقوب یاندمی ایکان دیسہ لر دیہ بیرسونلر اما آنک شول مرتبہ کیگایتلووی ایچون ؤولتر اوزی دہ باشہ لردہ عیب ایتہاسلر ، چونکہ مین بیت یوقلی ایدم .

ن د

تبعه سی صربلرننگ کوبسی بو واقعه ایچون شادلانغانلق بلندی . بو سببلی آوستریاده صربلرغه قارشلی حرکت بولدی . « بوسنه » ده صرب اوی و سودا خانلرینه تعرضلر . صربلرنی تحقیرلر بولدی . فرانس فیردیناند قاتولیک مذهبنده گی اسلاویانلرغه بیک طرفدار بولسه ده پراواصلاونی صربیه گه دشمانلق ایله آتاقلی ایدی . فرانس فیردیناند کبی غیرتلی و نفوذ صاحبی بر آدم ننگ یوغالووی اوکغایسزلقلرنی موجب بولور . دیلر .

آرناودلقده حاللر بر کویی طوراً . مملکت ننگ کوبسی مسلمان مجاهدلر قولنده . آنلرغه ٣٠٠٠ قدر میریدیت عسکر ایله هجوم ایسکان قاتولیک « بیب دودا » چیکلدی و ١٨٠٠٠ عسکرن یوغالتوب قاجدی . مجاهدلرننگ پایتخت دوراتسو شهرینه باصوب کروب آنلرینه باری شهرده گی آوروپا عسکری ایله اسکله ده گی فلوطنه مانع بولوب طوراً . آرناودلق ددغی فاجعه لر ایله فائده لاندی یونانلر جنوبی آرناودلقنی (آپر ولایتن) اوز قوللرینه آلدیلر .

ایرانده صبی شاهغه تاج کیدرو کونی یاقلاشو مناسبتیله ایران حکومتی ایراندن روس عسکری چغو و آنده روس نفوذی بتریلور طلب ایتدی . بوگا قارشلی روسیه گه کوب امتیازلر بیررگه رضا بولاد .

میکسیقاده خویرتا حکومتی ایله اختلاچیلر و آمریکا دولتی ایله خویرتا آراننده صالح یاصالغان ایدی . صالح شرطینه موافق خویرتا رئیس جمهورلکدن توشه چک ، مملکتتی بوکجه بر بریله صوغشقان تورلی فرقه وکیلرینه طابشرایق ایدی . صولک خبرلرنی خلق ننگ رئیس لکه ینه دن خویرتانی صایلارغه قصدلرن بلدرلر بو آظنه صرب - قارا طاغ قراللی ننگ تختنی طاشلاک مملکتلرن بررگه قوشارغه و صرب ولی عهدی آلکساندر قول آستنده بیوک صریا دولتی یاصارغه قرار بیردیکلری بلندی .

بوندن مهم مقصود آوستریا صربلرنده آوروب اوزلرینه قوشو بولاجق ایدی . فقط « سرای » جنایتی مناسبتیله آوستریاده خلق صربیاغه بیک قزغان بولو اوستینه مذکور جنایت آرقاشنده آوروپا افکار عمومیه سی صربلرغه آچولانغان بولغانلقدن بو قرار اوکغایراق فرصتکه قدر کیچکدرلدی .

موقت محرری: عبدالرحمن مخرالدینف

ناشری: « محمد شاکر و محمد ذاکر رامیفیلر » .

مثلی کورلمه گان درجه کوبه دیدیلر . « فلان شهر توتون ایله قابلانندی » سوزی هر کون ایشته در .

غ . دوما و غ . صاویت مملکت ننگ عسکر و فلوطن آرتدرو هم شه بهیتو حقنده « زور پروگرام » نی قبول ایتدیلر . بونک تفصیلاتی حاضرگه سر بولوب هر حالده میلارد صومدن آرتق یاگا راسخودنی موجب بولاجنی شبهه سزدر . بو جمله ده قارا دیکرده گی روس فلوطن آرتدروغه ١٠٠ میلیون صوم بار .

تورکیه مجلس مبعوثاننده دولت ننگ واردات و مصارفی قارالا باشلادی . مالیه مینیستری جاوید بک صولک یلرده تورکیه ننگ بتون تاریخنده ایگ آور کونلر کیچردیکن و میلاردلر ایله مادی زبان کوردیگن بیاندن صولک طریشو هم اقتصادغه رعایه آرقاشنده بوندن صولک مملکت ننگ دائمی کیلری دائمی مصرفه کافی بولاجن ، باری تیمر یوللر صالو ، عسکر و فلوطنی اوسدرو کبی عادتدن طش مصرفلر ایچون آلدغی اون یل اچنده یدی یوز میلیون صوم قدر یاگا بورچقه کررگه احتیاج کوریله چکن بیان ایتدی .

تورکیه - یونان حکومتلری تبعه لرن آیشو یعنی ما کیدونیا مسلمانلرن تورکیه گه ، تورکیه روملرن ما کیدونیاغه کوجرو ، شولایوق آلرننگ قالغان ملکلرینه بها قویوب آیشو حقنده معاهده توزودیلر .

یونان حکومتی آمریقادن ٢٥ میلیون صومغه ایکی زور زرهلی صاتوب آلدی . بونک ایله دیکرده تیزدن تورکیه دن توبه ن قالو احتمالندن قوتولدی .

انگلتره حکومتی مصر اداره سنده زور اوزگارش یاصارغه . مصر ننگ پایتختن قاهره دن اسکندریه گه طابا کوجررگه ، آق دیکرده انگلتره فائده سن کوزه تو ایچون « مصر فلوطنی » تشکیل ایتهرگه بولغان .

آوستریانک ولی عهدی هم سیاستن یورتوچیسلی فرانس فیردیناند بوسنه وهرسه کده آوستریا عسکری ننگ مانیوورلرن قارارغه بارغان یرده « سرای » شهرنده صرب ملتچیلری طرفندن اوتولدی . اوترش صربیا ده گی قومیتلرننگ قوتقوسی ایله بولغانلق ، آوستریا

« شورا » اورنبورغه اوله بشه کونره بر میقان ادبی ، فنی و سیاسی مجموعه در .

ТАКСА ЗА ОБЪЯВЛЕНИЕ: НА 2-Й СТРАНИЦЕ СБЛОЖКИ
30 КОП., НА 3 И 4 СТР.—20 К. ЗА СТРОКУ ПЕТИТА.

Адресъ: г. Оренбургъ, редакция журн. „ШУРО“.

آبونه بدلی: سنه لک ٥ ، آتی آیلق ٢ روبله ٦٠ تین .
« وقت » برلن بررگه آلوچیلرغه :
سنه لک ٩ ، آتی آیلق ٤ روبله ٦٠ تین در .

اعانه لرى حقنדה شوبله حساب يورتاسه بتونسى نك الوشلىرى
 $\frac{57}{60} = \frac{10+12+15+20}{60}$ ياكە $\frac{1}{6} + \frac{1}{5} + \frac{1}{4} + \frac{1}{3}$

بولا. محله خلقى اعانه سى قالغان $\frac{3}{4}$ نى تشكيل ايتە. بو حسابدن
 هر الوش ۱۰۰ سوم تشكيل ايتە. بو وقت برنجى نك بىرگانى
 $100 \times 20 = 2000$ (۲ : ۲۰۰۰ = ۱۵ × ۱۰۰ = ۱۵۰۰ سوم؛
 (۳ : ۱۲۰۰ = ۱۲ × ۱۰۰ = ۱۲۰۰ سوم) ۱۰ × ۱۰۰ = ۱۰۰۰ سوم
 بولا. بوگا محله خلقى نك ۳۰۰ سومى قوشلسە ۶۰۰۰ سوم
 (مسجد حقى) چغا.

بو مسئلهنى بارى ادهم تحفت اللين (اورالسكى) درست
 چغارغان. قالغانلر مسئله ده كى شرطلرنى دقت ايله قاراماغانلر
 بولسه كيرهك.

اوارور:

□ عبدالشكور قورماتفغه: «مدنى ملترده على مكتب بترگان
 يگنلر تيز اويله نلرمى؟ يوقسه طالستوى فكرينه قوشيلالرمى؟»
 ديگانسكز. طالستوى فكرندن مقصود كرنه؟ فيلسوف طالستوى بارى
 شهبوانى محبت كه خلاف بولوب ياشدن اويله نونى كيره كسنوچيلر دندر.
 □ اسماعيل ابراهيمفغه: «افيون استعمالى» حقنדה نى خطر
 باصيلور.

چيشوب او طروغە آيرامز. تابشماقلىر چيشو بزنگ ذهنلرمز
 يوگركله نوگه، دقت آرتوغه سبب بولا. شول سببلى تابشماقلىر
 يازو دوام ايتسون. عبدالله احمدف. «قارغالى»

تابشماقلىر:

۱۲

بر آتا ايكي اوغلينه تابشماقلىر آيتكان و: «هر بر كزگه نيچه
 تابشماق تابساكر، آنلرنك هر برى ايچون تابقان تابشماق صانى
 قدر تين آفچه بيررم؛ لكن چغارا آلمانان تابشماقلىر كزنگ هر
 برى ايچون آنلرنك صانى قدر تين دن حسابلاب سزدن آفچه
 توله تويم» ديگان.

بالالر تابشماقلىر نك كويموسن در، تابقانلر. نهايت آتا كچكنه
 ۸۰ تين، زورسنه ۲ سوم بيرگان.

سزور اوغلى نك تابقان تابشماقلىرى كچكنه سينكندن ۳ آرتق

آتانك كويمو تابشماق آيتديكن وبالالرنك هر برى نيچه
 تابشماقلىرى چغارديقن بلو كيرهك.

۱۳

قوش اسمى طاباكر.

۱، ۴، ۵ نچى حرفلر اشچيلر يك ياراتا.
 ۳، ۴، ۵ طاتلى آش.

۳، ۷، ۲، ۵، ۶ سى خلق يك كوب طوراً طورغان
 اورن.

۳، ۴، ۱ بولونى هر كم تلى.

۴، ۵، ۶ سى بر تورلى توس.

سوگفى اسملر نلر؟

۱۴

عادتده بر كشى نك دورتچى باباسى (مثلا: باباسى نك باباسى
 نك آتا كيبلىر) نيچهو بولا؟ (قاين آتالر - باباغه كرميلر).

تابشماقلىر نك جوابلرى:

۱۱

برنجى سوداگر قالغان همه سومانك 1/2 سى قدر، ديمك
 يتون سومانك 1/3 سى قدر بيرگان بولا. ۳، ۴، ۵ سوداگرلرنك ده

كتيب سته و مؤلفلىرى

رضاء الدين بن فخر الدين الترى:

عديت و سنن مالبرى فائده «كتيب سته» ده مشهور اولان صحیح
 بخارى، صحيح مسلم، سنن ابى داود، جامع ترمذى، سنن نسائى،
 سنن ابن ماجه، مؤلا مالك كتابلىرى حقه بازلش بر رساله
 رحديت على طويفر وسنه بعض بر كركللى فائدهلر هم وار. ۱۳۶۱ ييشين
 عيارت اولان بو رسالينك حقى ۴۵ تپين.
 آدرس: Редакция газ. „ВАКТЪ“ въ Оренбургъ.

Ш У Р О

№ 13.

Юль 1 = 1914 ГОДА.

اسلام مجموعه سى

استانبولده اونيش كونده بر چغا طورغان
 دىنى وادى ژورنالدر. ابونه حقى روسيه ايچون
 يلغى ۳ سوم ۵۰ تين، ياروم يلغى ۲ سوم. آقچىنى
 عادتى پراؤادنى بلانقه ايله يباررگه، آدرىسنى ده
 روسچىغنه يازارغه ممكن. آندن ژورنال كيله چك
 آدرىسنى آچيق و اوقورلق ايتوب يازارغه تيوشى.
 آدرىس:

Константинополь (Турция)

Чагаль-оглы „Джаміат-Хайрия-и-Исламия,
 редакция „Исламъ Маджмугаси“

قامپانيه زينگر نك

تگوماشينالرى ساتولادر يالغز اوزمغازينلرنده غنه

قول و آياق

ماشينالرينك هر

تورلىسى

توله نه

صومدن

باشلاب

مغازينلرى روسيه نك
 همه شهرلرنده بار.

مغازينلرنك ويؤسقه سى

ساخته دن
 ساتلانكزا

ياشكى باصلوب چقىدى « احمد مدحت افندى »

توركيانك مشهور اديبلرندن بولغان احمد مدحت افندى احوالى حقتده يازلغان بر اثر درر، مندرجه سى اوشبو نرسه لردن عبارت :
 احمد مدحت افندى نك ترجمه حالى. عمر سوروى. طبيعت و اخلاق. تاليفلرى. سورگونلگى و سلمايه مدرسه سى. تورك ادبياتى
 و احمد مدحت. سيوطى. احمد مدحت افندى و تولستوى. روسيه مطبوعاتى و احمد مدحت افندى. مکتوبلرى. اوشبو مسئله لر حقتده
 بولغان فكرلرى : دنيا ياراتلووى، طوفان، نوح پيغمبر لسانى، قرآن كريم، عشق، تكامل قاعده سى و قرآن، حوا و ادم عليه السلام،
 اورويانك دىنسزلگى، ازدواج، رسم و صورت، تاريخ اديان، تاريخ بشر قرآن كريم ترجمه سى، تعدد زوجات، تستر و حجاب، تورك
 قوبى، خاتونلر، قزلرغه چيپ تللر اوقوتو، بشرنك ياراتلوونده آبروملق و باشقهلر. اتقادلر و طغىلر. احمد مدحت افندى و روسيه
 مسلمانلرى. احمد مدحت افندى حقتده محترم داملا عالجان حضرت مکتوبى. صوك كونى.

۱۴۴ يىتن عبارت بولغان و استانبول حرفى ايله باصلوب احمد مدحت افندى نك ايكي تورلى رسمى ايله زينتلنگان بو اثر نك حقى

۵۰ تين. پوچته ايله ۶۰ تين. ادرس : « وقت » ادارمى.